

Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΟΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ
ΕΙΣ ΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΛΟΓΟΙ
ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ,
ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

(ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΚΕΙΜΕΝΟΝ - ΣΧΟΛΙΑ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ Ν. Τ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΑΘΑΝ. ΠΟΥΝΤΖΑ
ΤΣΙΡΤΣΙΑ (ΣΤΑΔΙΟΥ) 31

Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΟΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ
ΕΙΣ ΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΛΟΓΟΙ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ, ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ Ν.Τ.

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΘ. ΠΟΥΝΤΖΑ
31 ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΑ (ΣΤΑΔΙΟΥ) 31

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. ΡΗΤΟΡΙΚΗ - ΡΗΤΟΡΟΛΙΑΣΚΑΛΟΣ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐξετίμων ὑπερβολικὰ τὴν ἐνδερίαν τῆς δριμυλίας, ἐνεθουσιάζοντο ὅταν ἤκουον τοὺς ἀντιοδιδάκτοντας ὀήτορας καὶ ἐλείδοντο εἰς αὐτούς.

Τοιοῦτοι «ἀρορηταὶ» ἦσαν οἱ ὀμηρικοὶ ἦρωες Νέστορ, Ὀδυσσεὺς καὶ βραδύτερον ὁ Σόλων, Πεισίστρατος, Θεμιστοκλῆς, Περικλῆς κλπ.

Τὸ χάρισμα ὁμως τοῦ λόγου τὸ ἔχον πολὺ ὀλίγοι, οἱ ἄλλοι, ὅσοι πρὸ πάντων ἠθέλον ἐν ἀναμυχθοῦν εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς πόλεως των, ἔπρεπε ἐν σπουδάσων ἐπίτηδες· τοιοῦτοτρόπως ἐγεννήθη ἡ ἀνάγκη τῆς ὀητορικῆς.

Αὐτὴ κατ' ἀρχὰς ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Σικελίαν, ἔνεκα τῶν πολλῶν ἐκεῖ πολιτικῶν ἀγώνων, καὶ κατόπιν διὰ τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου μετεφέρθη καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ, ἔνεκα τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου τὴν ὅποιαν παρεῖχε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἔλαβε τεραστίαν ἀνάπτυξιν καὶ ἰδρυθῆσαν σχολαὶ ὀητορικῆς. Πρῶτος ἴδρυσε τοιαύτην σχολὴν ὁ Γοργίας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι σοφισταὶ Προταγόρας, Προδίκος κ.ἄ., ἐδίδασκον μαζὶ μετ' τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὀητορικὴν. Ὅπως ἐνεφανίσθησαν οἱ ὀητοροδιδάσκαλοι.

Β'. ΕἶΗ ΡΗΤΟΡΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ

Οἱ ὀήτορες ἐπεδείκνυον τὴν τέχνην των εἰς τὰ δικαστήρια, εἰς τὰς παρηγήσεις καὶ συγκεντωσείας καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου. Ἐκ τούτου διεμορφώθησαν τοῖα εἶδη ὀητορικῶν λόγων: 1) τὸ δικαμυζόν, 2) τὸ παρηγορικόν καὶ 3) τὸ συμβουλευτικόν. Τοῦ πρώτου τελειότερος ἀντιπρόσωπος ἀνεδείχθη ὁ Λυσίας, τοῦ δευτέρου ὁ Ἰσοκράτης καὶ τοῦ τρίτου ὁ Δημοσθένης.

Γ'. ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

Ὁ Ἰσοκράτης ἐγεννήθη τὸ 436 π.Χ. εἰς τὸν δῆμον Ἐρχείας τῶν Ἀθηρῶν (τὸ σημερινὸν χωρίον Σπάτα). Ὁ πατὴρ του Θεόδωρος ἦτο εὐπορος, διατηρῶν ἐργοστάσιον ἀγλοποιίας· δι' αὐτὸ παρέσχε πλοῦσια

τὰ οἰκονομικά μέσα εἰς τὸν νῆδον του γὰ μορφωθῆ. Ὁ Ἰσοκράτης ἔγινε μαθητὴς τῶν σοφιστῶν Γοργίου, Προταγόρου καὶ Προδίκου καὶ τέλος τοῦ Σωκράτους, τοῦ ὁποῖου ἡ διδασκαλία ἐξήσκησε μεγίστην ἐπίδοσιν ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐξορίθη πάμπαντος, καὶ διὰ τοῦτο ἔγινε λογογράφος, ἔγραψε δηλαδὴ δικαστικοὺς λόγους. Ἀλλὰ οὔτε τοῦ ἤρθεεν αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ῥητορικῆς, οὔτε εἰς τὸ δικαστήριον ἀποπροσώπως ἠδύνατο γὰ ἐμφανισθῆ, διότι καὶ δεῖλός ἦτο καὶ φωνὴν ἀσθενεστάτην εἶχε· διὰ τοῦτο ἴδουσε σχολὴν ῥητορικῆς, ἔγινε ῥητοροδιδάσκαλος. Ἡ σχολὴ του ἐπῆρξε Πανεπιστήμιον διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς. Ἐλειτούργησε 40 ἔτη καὶ ἐμαθήτευσαν ἐκεῖ οἱ σπουδαιότεροι τῶν πολιτικῶν, τῶν ποιητῶν, τῶν ἱστορικῶν καὶ γενικῶς κάθε Ἀθηναῖος, ὁ ὁποῖος ἤθελε γὰ λάβῃ γενικὴν μόρφωσιν. Ὁ Ἰσοκράτης δὲν ἐδίδασκε μεταφυσικὴν φιλοσοφίαν, ἀλλ' ἀπέβλεπεν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀνεύματος, πλουτισμὸν τῶν γλώσσων, τὴν μόρφωσιν χαρακτικῶν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης. Συνεδέθη μὲ ὅλους τοὺς ἐπιφανεῖς τῆς ἐποχῆς του καὶ μὲ ξένους ἡγεμόνας, ὅπως ὁ Ἀρχίδαμος τῆς Σπάρτης, ὁ Εὐαγόρας καὶ Νικοκλῆς τῆς Κύπρου, ὁ Φίλιππος κλπ.

Εἰς τὴν πολιτικὴν δὲν ἀνέμιχθη. Ἐπεδίωκε πάντοτε τὴν ἔνωσιν ὅλων τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βασιβίων καὶ ὡς κατὰλληλον ἀσχηρὸν ἐθεώρει τὸν Φίλιππον. Μετὰ τὴν ἐν Χερσωνείᾳ μάχην, 338 π.Χ., ἐλυπήθη ἐξαιρετικὰ διὰ τὴν συμφορὰν τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ 10 ἡμέρας δὲν ἔφαγεν οὔτε ἔπιε τίποτε καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν. Ἐκηδεύθη δημοσίᾳ δαπάνῃ.

Α. ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

Ὁ Ἰσοκράτης διέπραξε νεοῖος εἰς τὸ πανηγησιῶν εἶδος. Ἐγράψεν ἐν συνόλῳ 60 καὶ πλέον λόγους· ἀπ' αὐτοὺς σώζονται 6 δικαστικοί, νεοῖος σχολικὰ γυμνάσματα, 3 παραινετικοί καὶ 12 πανηγησιῶν—ἐγκωμισαστικοί· σώζονται ἀκόμη 9 ἐπιστολαὶ του πρὸς ἐπιφανῆ πρόσωπα καὶ ὀλίγα ἄλλα ἀποσπάσματα.

Ὡς συγγραφεὺς ὁ Ἰσοκράτης ἐπιδιώκει λεκτικὴν ἀκρίβειαν, ἐδουρθημίαν καὶ ἁρμονίαν εἰς τὴν ἔκφρασίν του. Εἰσήγαγεν εἰς τὸν λόγον τὴν μαζρὰν καὶ πολὺπλοκον ῥητορικὴν περίοδον εἰς τὴν ὁποῖαν ἐπάσκει μεγίστη σαφήνεια καὶ μεγαλοπρέπεια.

Εἰς τὴν ἀνὰ γῆρας ἔκδοσιν σχολιάζονται οἱ εἰς τὰ γυμνάσια διδασκόμενοι, συμφώνως πρὸς τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα, τέσσαρες λόγοι.

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

Υ Π Ο Ο Ε Σ Ι Σ

Ὁ πρὸς Δημόνικον λόγος εἶναι παρανετικὸς (συμβουλευτικὸς). Ἰὰ τοῦτον ὁ Ἰσοκράτης δίδει εἰς τὸν Δημόνικον, υἱὸν τοῦ ἐξ Κέπρου γίγοντος τοῦ Ἰπποκρίτου, συμβουλὰς πῶς πρέπει νὰ ζῆ. Ὁ λόγος φαίνεται ὡς ἀλλογὴ σοφῶν συμβουλῶν καὶ γρωμῶν, χωρὶς νὰ ἔχουν μεταξὺ τῶν ὀργανικὴν λογοτεχνικὴν σύνδεσιν, εἶναι ὁμοιοσπουδαίωτος διὰ πλείστας καὶ πολυτιμοτάτας συμβουλὰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀκολουθῆ ἕκαστος ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα νέος, εἰς τὴν ζωὴν του.

α' Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστῶσας εὐρήσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας, πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις. οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι, καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. Ἡγούμενος οὖν πρέπειν τούτῳ δόξης ὀρεγομένους καὶ παιδείας ἀντιποιομένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰπποκρίτου συνηθείας. πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὡσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.

β' Ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφούντας ἐπαγορθῶ. Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περὶ γὰρ τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν. Ὅσοι δὲ τοῖς νεω-

τέροις εἰσηγοῦνται, μὴ δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἤθη σπουδαῖοι πεφυκέναι δόξουσι, τοσοῦτ' ἄλλοι ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας ὠφελῶσαι, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι.

- 5 Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρὴ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τιαῖν ἀνθρώποις ὁμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γάρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι.
- 6 Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μάλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρετής ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμῖα παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν ἠρώμῃ δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούτων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιτε-
- 7 λείαις ἐπεσκότησεν. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις οἷς ἂν ἀκιβδηλῶς ταῖς διανοίαις συναυξηθῆ, μόνῃ μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμώτερα δ' εὐγενείας ἐστί, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστάσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ
- 8 πόνον ἔπαινον ἠγουμένη. Ὁράδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστίν ἕκ τε τῶν Ἡρακλέους ἀθλῶν καὶ τῶν Θεσέως ἔργων, οἷς ἢ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικούτου εὐδοξίας χαρακτηῖρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποῦησαι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.
- 9 Ὅ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς οἰκεῖον καὶ καλὸν ἔξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ σοι λεγομένων. Οὐ γὰρ ὀλιγορῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲ ῥαθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ
- 10 δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενε. Οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα, ἀλλ' ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος. Οὐδὲ ταπεινῶς διόκει τὸν αὐτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλος ἦν καὶ μεγαλοπρεπής καὶ τοῖς φίλοις κοινός, καὶ μάλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς γένει προσήκοντας ἠγεῖτο

γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρείαν πολλῶν κρείττω φύσιν νόμου καὶ τρόπου γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης. / *ἐγώ*

11 Ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησάμεθα. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν, δεῖγμα δὲ τῆς Ἱππονίκου φύσεως νῦν ἐξενηλόχαμεν, πρὸς ὃν δεῖ ζῆν σ' ὡσπερ πρὸς παράδειγμα, νόμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἠγησάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γιγνόμενον· αἰσχρὸν γὰρ

τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων. / Ἦγοῦ δὲ 12 μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἄσκειν, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐνάμιλλος γενῆσει τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν. Οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατόν διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον·

τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμετροῖς πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξεσθαι πέφυκε. Διόπερ ἐγὼ σοὶ πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἂν μοι δοκεῖς ἐπιτηδεύματων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.

13 δ' Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ μόνον θύων ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμήριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς νόμοις ἐμμένειν. Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἷους ἂν 14 εὖξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας. Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν ῥώμην ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν· τούτου δ' ἂν ἐπιτύχοις, εἰ λήγοις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.

15 Μῆτε γέλωτα προπετῆ στέργε μῆτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲμανικόν. Ἄ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νομῶμεν μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν. Ἔθιζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννοον· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. Ἦγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν αἰσχύνην, δεικαιοσύνην, σωφροσύνην· οὗτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κοσμεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος. / *ἐγώ* 16 Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπίζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σεαυτῷ συνειδήσεις. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ,

τούς δὲ γονεῖς τίμα, τούς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον.

17 Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἄν ψευδεῖς ᾖσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἄπαντ' ἀδοκεῖ ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρυψῆς, ὕστερον ὀφθῆσει. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοῖς, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῶς.

18 Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. Ἄ μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρησιμὸν λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοῖαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὐρημένα συμβήσεται σοι ῥαδίως μανθάνειν. Ἦγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον. Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρησιμὸν ἐπαγγελόμενους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἔνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστῆσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν.

20 Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ λόγῳ δ' εὐπροσήγορος. Ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθήσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσει. Τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιοῦ πυκνάς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων.

21 Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίσις, ὅπως ἂν δύνη καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρὸν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης. Ἔσει δὲ τοιοῦτος, ἔαν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς, δι' ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δ' ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεως, ἐν δὲ τοῖς τερ-

πνοῖς, ἐὰν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ' ἠδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, ἐὰν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὧν ὑπομιμνήσκῃς.

Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὄρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους. Προσθήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὡσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεῦειν. Περί τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν ἐὰν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῷ λέγοντι κάκεινοις τοῖς ἀκούουσιν. Ὁρκὸν ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχυρᾶς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων. Ἐνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμόσης, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς· δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.

Μηδένα φίλον ποιῶ, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενήσεσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. Μῆτε μετὰ βλάβῃς πειρῶ τῶν φίλων μὴτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε. Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ. Περί τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ· μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἐκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βρασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνω δέσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς.

Ὁμοίως αἰσχρὸν εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιαῖς καὶ τῶν φίλων ἠττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. Ἀποδέχου τῶν ἐταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάγονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι. Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ

- καλλωπιστής. Ἔστι δὲ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περιέργον. Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτήσιν ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν. Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μὲν, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων' παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιτο καλὸν κακῶς ἰπεύειν ἐπιστάμενος. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν' ἔστι δὲ χρήματα μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κτᾶσθαι δυναμένοις. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἔνεκεν, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτίσαι δύνασθαι καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθησαί' πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερβαλλόντως ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν ἀγάπα.
- 29 Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζητεῖ δὲ τὰ βελτίω. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης' κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Τοῦς ἀγαθοῦς εὖ ποιεῖ' καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη. Κακοῦς εὖ ποιῶν ὁμοία πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν' ἐκεῖναί τε γὰρ τοῦς διδόντας ὥσπερ τοῦς τυχόντας ὑλακτοῦσιν οἷ τε κακοὶ τοῦς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοῦς βλάπτοντας ἀδικοῦσιν.
- 30 Μίσει τοῦς κολακεύοντας ὥσπερ τοῦς ἑξαπατῶντας' ἀμφοτέροι γὰρ πιστευθέντες τοῦς πιστεύσαντας ἀδικοῦσιν. Ἐὰν ἀποδέχη τῶν φίλων τοῦς πρὸς τὸ φαυλότατον χαριζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοῦς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους. Γίγνου πρὸς τοῦς πλησιάζοντας ὁμιλητικὸς ἀλλὰ μὴ σεμνός' τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσῃαν, τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν. Ὁμιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις ὢν μὴδὲ δυσάρεστος μὴδὲ πρὸς πάντα φιλόνομος, μὴδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιάζοντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μὴδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἰκῶν, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων' μὴδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μὴδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαίρων' τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν' μὴδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιοῦντες μὲν εὖ, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες' μὴδὲ φιλαίτιος ὢν, βαρὺ γὰρ, μὴδὲ φιλεπιτιμητής, παροξυντικὸν γάρ.
- 32 Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας' ἐάν

δὲ ποτέ σοι συμπέση καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης. Ὅταν γάρ ὁ νοθεῖς ὑπ' οἴνου διαφθαρή, ταῦτά πάσχει τοῖς ἄρμασι τοῖς τοὺς ἠνιόχους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόντα τῶν εὐθυνόντων ἢ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας. Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. Ἦγοῦ τὴν παιδείαν τοσοῦτῳ μείζον ἀγαθὸν εἶναι 33 τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὄν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν τούτῳ τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν. Οὐς ἂν βούλη ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθὸν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.

Βουλευόμενος παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν 34 μελλόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. Βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ἦγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δ' ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν. Περί ὧν ἂν αἰσχύνῃ παρησιάσασθαι, βούλη δὲ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε διάνοιαν αἰσθήσει καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. Ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλης τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, 35 σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διώκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλευέσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλευέσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφοράς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψεις· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθῶμεν.

Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἦθη καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων ἐπιτη- 36 δεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζηλοῦν, ὥστε σοι συμβήσεται παρὰ τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκιμεῖν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὐνοιαν βεβαιότεραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον. Ὡσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν. Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν 37 γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν. Ἐκ τῶν

κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρά τοῦ πλήθους ἔπαινος. Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο μήτε συνηγῶρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷά περ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῆς.

- 38 Παρασκευάζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῆς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν. Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσοῦτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, τὰ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κάκεινῶν μὲν τοῖς φαύλοις
- 39 μέτεστι, τούτου δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μὴδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσιν.

- 40 Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν ἄσκε· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τῷ μὲν σώματι εἶναι φιλόπρονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνη τὰ
- 41 δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα. Πᾶν ὅ τι ἂν μέλλης ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἴσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. Ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

- 42 Νόμιζε μὴδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσει περιχαρῆς οὔτε δυστυχῶν περίλυπος. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γίγνου δὲ τοῖς ἄλλοις μὴδ' ἐν ἑτέροις ὧν κατάδηλος· ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανεράν ἔχοντα περιπατεῖν.
- 43 Μᾶλλον εὐλαβοῦ φόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβεράν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν· ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμβῆ κινδυνεύειν, ζήτηε τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχροῦς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτήσαι πάντων ἢ πεπρωμένη

κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένευμεν.

ε' Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι 44
πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν·
ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε πα-
ρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου
παράγγελμα καταλιπεῖν. Τὴν μὲν γὰρ τούτων χρεῖαν ῥαδίως
εἰδήσεις, τὸν δὲ μετ' εὐνοίας συμβουλευόντα χαλεπῶς εὐρήσεις.
Ὅπως οὖν μὴ παρ' ἐτέρου τὰ λοιπὰ ζητῆς, ἀλλ' ἐντεθθεν
ὥσπερ ἐκ ταμείου προφέρης, ᾧήθην δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν ὧν
ἔχω συμβουλεύειν.

Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοῖν, εἰ μὴ διαμάρτομι 45
τῆς δόξης ἧς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων,
τοὺς πλείστους εὐρήσομεν, ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις
μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων
τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας ἀλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι.
Σὲ δὲ νομιζῶ τούναντίον τούτων ἐγνωκέναι, τεκμηριῶ χρώμε-
νος τῇ περὶ τὴν ἄλλην παιδείαν φιλοπονίᾳ· τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ
βέλτεστα πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων
τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν προκαλοῦντας ἀποδέχεσθαι.

Μάλιστα δ' ἂν παροξυνθείης ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν ἔργων, 46
εἰ καταμάθοις ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησιῶς
ἔχομεν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥαθυμεῖν καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν
εὐθύς αἰ λυπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπῆγασι, τὸ δὲ περὶ τὴν
ἀρετὴν φιλοπονεῖν καὶ σωφρόνως τὸν αὐτοῦ βίον οἰκονομεῖν
ἀεὶ τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς καὶ βεβαιοτέρας ἀποδίδωσι· κάκει 47
μὲν πρότερον ἡσθέντες ὕστερον ἐλυπήθημεν, ἐνταῦθα δὲ μετὰ
τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ
οὕτω τῆς ἀρχῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευταίας αἴσθησιν λαμ-
βάνομεν· τὰ γὰρ πλείστα τῶν περὶ τὸν βίον οὐ δι' αὐτὰ τὰ
πράγματα ποιῶμεν, ἀλλὰ τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκεν διαπο-
νοῦμεν.

στ' Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα 48
πράττειν· εὐθύς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποιήνται τὴν ὑπό-
θεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ οἷόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν διὰ
τὸ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας. Πάντες γὰρ μισοῦσιν
οὐχ οὕτω τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ὡς τοὺς ἐπεικεῖς μὲν φάσκον-
τας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν τυχόντων διαφέροντας, εἰκότως· ὅπου 49

γάρ τοὺς τῷ λόγῳ μόνον ψευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἢ πού γε τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττωμένους οὐ φαύλους εἶναι φήσομεν; Δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιοῦτους ὑπολάβοιμεν μὴ μόνον εἰς αὐτοὺς ἁμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας· ἢ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν.

50 Εἰ δὲ δεῖ θνητὸν ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κάκεινους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλώσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν.

52 Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν, εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν, ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. Μόλις γὰρ ἂν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Λόγος παραινετικός. Ἀπευθύνεται εἰς τὸν νεαρὸν βασιλέα τῆς ἐν Κόπτῳ Σαλαμῖνος, τὸν Νεζοκλή, υἱὸν τοῦ Εὐαγόρου, δολοφονηθέντος βασιλέως. Εἰς τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Ἰσοκράτης δίδει συμβουλίας πῶς πρέπει νὰ ἐξασκήσῃ τὴν βασιλικήν του ἐξουσίαν ὁ Νεζοκλῆς, ὥστε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὑπῆκοοί του νὰ εὐτυχήσουν. Διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν τοῦ ἀπηρέθηνε δύο ἀκόμη λόγους· ὁ εἰς εἶναι ὁ «Νεζοκλῆς», συμβουλευτικός, πρὸς τοὺς Σαλαμίνιους, καὶ ὁ ἄλλος ὁ «Εὐαγόρας» ἐγκωμιστικὸς τοῦ δολοφονηθέντος βασιλέως.

α') Οἱ μὲν εἰωθότες, ὦ Νικόκλεις, τοῖς βασιλεῦσιν ὑμῖν ἐσθῆτας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων κτημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσιν, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναι μοι καταφανεῖς οὐ δόσιν ἄλλ' ἐμπορίαν ποιούμενοι καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὁμολογούντων καπηλεύειν· ἐγὼ δ' ἠγησάμην ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην δωρεάν καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν, εἰ δυνηθεῖην ὀρίσαι, ποίων ἐπιτηδευμάτων ὀρεγόμενος καὶ τίνων ἔργων ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν διοικήσῃ.

Τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ μὴ τρυφᾶν ἄλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἐκάστην βουλευέσθαι τὴν ἡμέραν, ἔπειθ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἕκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἔτι δ' ἡ παρρησία καὶ τὸ φανερώς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπληξῆσαι καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῶν ποιητῶν τινες τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρῆ ζῆν καταλελοιπασιν· ὥστε ἐξ ἀπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι.

Τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιούτον, ἀλλ' οὓς ἔδει

παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὀμιλοῦσι. Καὶ γὰρ τοὶ κύριοι γιγνόμενοι καὶ χρημάτων πλείστων καὶ πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς πεποιήκασιν, ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν, πότερόν ἐστιν ἄξιον ἐλέσθαι τὸν βίον τὸν τῶν ἰδιωτευόντων μὲν ἐπιεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν τῶν τυραννευόντων.

- 5 Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλοῦτους καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέους ἅπαντας νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας· ἐπειδὴν δ' ἐνθυμηθῶσι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες ὀρώσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν ἦκιστα χρῆν διεφθαρμένους, τοὺς δ' εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτεῖν ἠναγκασμένους, τοῖς δ' ἀμφοτέρα ταῦτα συμβεβηκότα, πάλιν ὅπως οὖν ζῆν ἠγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ τοιούτων συμφορῶν ἀπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. Ταύτης δὲ τῆς ἀνωμαλίας
- 6 καὶ τῆς ταραχῆς αἰτίον ἐστίν, ὅτι τὴν βασιλείαν ὡσπερ ἱερῶσύνην παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζουσιν, ὃ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μεγίστον ἐστὶ καὶ πλείστης προνοίας δεόμενον.

- 6) Καθ' ἐκάστην μὲν οὖν τὴν πράξιν, ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα δύναίτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν αἰεὶ παρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλεύειν· καθ' ὅλων δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρῆ στοχάζεσθαι καὶ περὶ ἃ δεῖ διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελεθεῖν. Εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ δῶρον ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως,
- 7 χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρου ποιημάτων καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων ἔτι μὲν ἐν ταῖς διανοαῖς ὄντα τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσδοκίας παρέσχεν, ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδειχθέντα πολὺ καταδεεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβε· οὐ μὴν
- 8 ἀλλὰ τὸ γ' ἐπιχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλελειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ὠφελοῦσιν· εἰ δὲ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε, καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ὄντας· τοῖς μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολιτείας πραιοτέρας ποιήσειεν.

γ') Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον

ἐστίν· ἂν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύναμιν ὄλου τοῦ πράγματος
καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες ἄμεινον καὶ περὶ
τῶν μερῶν ἐροῦμεν. Οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογήσῃαι προσή-
κειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττου-
σαν διαφυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα
τὰ συμπίπτοντα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην τούτων ἕνεκα πρα-
κτέον ἐστίν. Καὶ μὴν ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα 10
δυνησομένους καὶ περὶ τηλικούτων βουλευσομένους μὴ ῥαθυμεῖν
μηδ' ἀμελεῖν ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσον-
ται τῶν ἄλλων. Δέδεικται γάρ, ὅτι τοιαύτας τὰς βασιλείας
ἔξουσιν, οἷας περ ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας παρασκευάσωσιν.
"Ὡστ' οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνάζειν 11
ὡς τοῖς βασιλεύουσι τὴν ψυχὴν τὴν αὐτῶν· ἅπασαι γὰρ αἱ πα-
νηγύρεις οὐδὲν μέρος τιθέασι τούτων τῶν ἄθλων, περὶ ὧν
ὑμεῖς καθ' ἐκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν.

δ' Ὡν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσον περ
ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς
αὐτῶν διοίσεις. Καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις 12
πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρο-
νιμωτέρους γίνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ καταγνώ-
τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ὡς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας
εὐρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας
ποιοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελήσασαιμεν,
ἀλλ' ὡς καὶ τῆς παιδείσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας μάλιστα δυνα-
μένης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργετεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώ- 13
μην, καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρόνιμωτάτοις πλησίαζε καὶ
τῶν ἄλλων οὐς ἂν δύνῃ μεταπέμψου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν
τῶν εὐδοκιμούντων μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπεί-
ρωσ ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίγνου, τῶν δὲ μαθητῆς,
καὶ παρασκευάζε σαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν, τῶν δὲ
μειζόνων ἀγωνιστὴν· διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων τάχιστ'
ἂν γένοιτο τοιοῦτος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς βα-
σιλεύσοντα καὶ τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοικήσοντα. Μάλιστα δ' ἂν 14
αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακληθείης, εἰ δεινὸν ἠγήσαιο τοὺς χεί-
ρους τῶν βελτιόνων ἄρχεῖν καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμω-
τέροις προστάττειν· ὅσα γὰρ ἂν ἐρρωμενεστέρωσ τὴν τῶν ἄλλων
ἄνοιαν ἀτιμάσης, τοσοῦτῳ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν
ἀσκήσεις.

- 15 **ε'** Ἄρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι τῶν δεόντων ποιήσῃν, πρὸς δὲ τούτοις φιλόπρωτον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων οὔτε κυνῶν οὔτ' ἀνδρῶν οὔτ' ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἶόν τε καλῶς ἄρχειν, ἂν μὴ τις χαίρη τούτοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. Μελέτω σοι τοῦ πλήθους καὶ περὶ παντός ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, γινώσκων, ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρχῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὐταὶ πλεῖστον χρόνον διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύουσιν. Καλῶς δὲ δημαγωγῆσεις, ἢν μὴθ' ὑβρίζῃν τὸν ὄχλον ἕως μὴθ' ὑβριζόμενον περιορᾷς, ἀλλὰ σκοπῆς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστίν.
- 17 **στ'** Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα, καὶ μάλιστα μὲν εὐρετῆς γίγνου τῶν βελτίστων, εἰ δὲ μὴ, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς ἔχοντα. Ζῆτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας καὶ σφίσι αὐτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις οἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἶόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσι· ταῦτα γὰρ ἅπαντα
- 18 προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς κειμένοις νόμοις. Τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγῃσι, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχῃσι. Τὰς κρίσεις ποιοῦ περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι μὴ πρὸς χάριν μηδ' ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' αἰεὶ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν γίγνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους.
- 19 Οἶκει τὴν πόλιν ὁμοίως ὥσπερ τὸν πατρῶον οἶκον ταῖς μὲν κατασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν' εὐδοκιμῆς ἅμα καὶ διαρκῆς. Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπιδεικνυσο μηδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφανιζόμενων, ἀλλ' ἐν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις.
- 20 Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιεῖ μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν, ἡγοῦ δὲ θῆμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἂν

ὡς βέλτιστον καὶ δικαιοτάτον σαυτὸν παρέχης· μᾶλλον γὰρ ἔλπεις τοὺς τοιοῦτους ἢ τοὺς ἱερεῖα πολλά καταβάλλοντας πράξειν τι παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθόν.

Ζ' Τίμα ταῖς μὲν ἀρχικαῖς τῶν τιμῶν τοὺς οἰκειστάτους ταῖς 21
 δ' ἀληθεστάταις τοὺς εὐνουστάτους. Φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ σώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστα ἂν τις δύναιτο. Κήδου τῶν οἰκῶν τῶν πολιτικῶν, καὶ νόμιζε καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σά πλείω ποιεῖν· ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί.

Διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτι- 22
 μῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὄρκους. Ἄπασι μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλὴ τὴν πόλιν παρέχε καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον, περὶ πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας, ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιοῦντας· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκίμησεις. Τοὺς πολλοὺς 23
 φόβους ἐξαίρει τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περιδεεῖς εἶναι τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν διασθῆς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἔξεις. Ποιεῖ μὲν μηδὲν μετ' ὄργης, δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοι καιρὸς ᾗ. Δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδὲν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτανομένων.

Ἄρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι μηδὲ τῷ σφόδρα 24
 κολάζειν, ἀλλὰ τῷ πάντας ἠττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἄμεινον αὐτῶν σὲ βουλευέσθαι. Πολεμικὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηλικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. Οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἠττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιῶσσιαις. Φιλονίκη μὴ περὶ πάντων, 25
 ἀλλὰ περὶ ὧν ἂν κρατήσαντί σοι μέλλη συνοίσειν. Φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμπερόντως ἠττωμένους, ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. Μεγαλόφρονας νόμιζε μὴ τοὺς μεῖζω περιβαλλομένους ὧν οἱοί τ' εἰσι κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς καλῶν μὲν ἐφιεμένους, ἐξεργάζεσθαι δὲ δυναμένους οἷς ἂν ἐπιχειρῶσιν. Ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους ἀλλὰ τοὺς 25

ἄριστα τῇ παρουσίᾳ χρησαμένους, καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσῃν, οὐκ ἔαν πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κακίας ἄρξης, ἀλλ' ἂν τοιοῦτος ὢν ὅσον χρῆ καὶ εὐπράτων ὡσπερ ἐν τῷ παρόντι μετρίων ἐπιθυμῆς καὶ μηδενὸς τούτων ἀτυχῆς.

- 27 **η'** Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας, μηδὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. Ἀκριβεῖς ποιούτᾳς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδὼς ὅτι πάντες οἱ μὴ σοὶ πλησιάσαντες ὅμοιόν σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομιοῦσιν. Τοιούτους ἐπίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς
- 28 αὐτὸς τὰς αἰτίας ἔξων ὧν ἂν ἐκεῖνοι πράξωσιν. Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅτι ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας. Δίδου παρρησίαν τοῖς εὐφρονοῦσιν, ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῆς ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάσοντας. Διόρα καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλεόν οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν. Ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς τε λέγοντας, ὁποῖοι τινές εἰσι, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσιν. Ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας, ἄσπερ τοὺς ἔξαμαρτάνοντας.
- 29 Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἤτιον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ' ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν μηδεμιᾶ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. Μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῆ προσδέχου μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιζε σαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτὸς τ' ἐπιδώσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτιῶν εἶναι δόξεις.
- 30 **θ'** Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν. Νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γιγνομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλον σου τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσιν. Λάνθανε μὲν, ἦν ἐπὶ τῷ σοὶ συμβῆ τῶν φαύλων χαίρειν, ἐνδείκνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων. Μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γινώσκων ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἡθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν. Σημεῖον ἔστω σοὶ τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς

ἀρχομένους ὄρῳ εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.

Περὶ πλείονος ποιῶ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς 32
 παῖσι καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἢ δ' ἀθάνατος, καὶ δόξη
 μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή, καὶ τὰ μὲν
 καὶ φαύλοις παραγίγνεται, τὴν δ' οὐχ οἷόν τ' ἄλλ' ἢ τοὺς διε-
 νεγκόντας κτήσασθαι. Τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθήσι καὶ τοῖς περὶ
 τὸ σῶμα κόσμοις, καρτέρει δ' ὡς χρῆ τοὺς βασιλεύοντας ἐν
 τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἵν' οἱ μὲν ὀρώντες διὰ τὴν ὄψιν
 ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς
 ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην ἔχωσιν. Ἐπισκόπει 33
 τοὺς λόγους αἰεὶ τοὺς σαυτοῦ καὶ τὰς πράξεις, ἵν' ὡς ἐλαχίστοις
 ἀμαρτήμασι περιπίπτῃς. Κράτιστον μὲν γὰρ τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν
 τυγχάνειν, ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἰροῦ
 καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις
 ταῖς ὑπερβολαῖς ἔνευσιν.

1' Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῇ τυραν- 34
 νίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἀρμόττει. Χαλεπώτατον
 δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ τῶν προσταγμάτων· εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ
 τὸ πολὺ τοὺς μὲν σεμνυνομένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλο-
 μένους ἀστείους εἶναι ταπεινοὺς φαινομένους. Δεῖ δὲ χρῆσθαι
 μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις, τὴν δὲ συμφορὰν τὴν ἑκα-
 τέρῃ προσοῦσαν διαφεύγειν. Ὅτι ἂν ἀκριβῶσαι βουλευθῆς 35
 ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας, ἐμπειρία μέτιθι καὶ
 φιλοσοφία· τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδοὺς σοὶ δείξει, τὸ δ'
 ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι δύνασθαι σε χρῆσθαι τοῖς
 πράγμασι ποιήσει.

Θεῶρει τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα καὶ τοῖς ἰδιώ- 36
 ταις καὶ τοῖς τυράννοις· ἂν γὰρ τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς,
 ἄμεινον περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσει. Δεινὸν ἡγοῦ τῶν μὲν
 ἰδιωτῶν τινὰς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες ἐπαι-
 νεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολμᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύ-
 μασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες εὐδοκιμήσουσιν. Βούλου τὰς εἰκό-
 νας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν.
 Μάλιστα μὲν πειρῶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ σαυτῶ καὶ τῇ πόλει
 διαφυλάττειν· ἔάν δ' ἀναγκασθῆς κινδυνεύειν, αἰροῦ τεθνάναι
 καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχροῦς. Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις μέμνησο

τῆς βασιλείας, καὶ φρόντιζε ὅπως μὴδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης πράξεις.

- 37 **1α'** Μὴ περιίδης τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅπασαν ἅμα διαλυθεῖσαν, ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, πειρῶ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν. Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῆς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. "Αὐτὶ ἂν σοι λογιζομένῳ φαίνεται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει. Ὡν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. "Α τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἂν συμβουλευέσῃς, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου.
- 38
- 39 Χρῶ τοῖς εἰρημένοις, ἢ ζητεῖ βελτίῳ τούτων. Σοφοὺς νόμιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς εὖ περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας· μὴδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς δ' ἐν πολλαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέγοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώποις δυναμένους, καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμένους.
- 40 **1β'** Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστίν, ἃ καὶ σὺ γινώσκεις· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέλαθεν, ἀλλ' ἠπιστάμην ὅτι τοσοῦτων ὄντων τὸ πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν τι τούτων εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόασιν, οἱ δ' ἐτέρους ποιοῦντας ἑωράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτη-
- 41 δεύοντες. Ἄλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χρῆ τούτοις ζητεῖν τὰς καινότητας ἐν οἷς οὔτε παράδοξον οὔτ' ἄπιστον οὔτ' ἔξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἠγεῖσθαι τοῦτον χαριέστατον, ὅς ἂν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοίαις ἀθροῖσαι πλεῖστα δυνηθῆ καὶ φράσαι κάλλιστα περὶ
- 42 αὐτῶν. Ὅμοίως κάκεῖνό μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλευόμενα καὶ τῶν ποιημάτων καὶ τῶν συγγραμμάτων χρησιμώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἥδιστα γ' αὐτῶν ἀκούουσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦντας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν, πλησιάζειν δὲ βούλονται τοῖς συνεξαμαρτάνουσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσιν.
- 43 Σημεῖον δ' ἂν τις ποιήσαιτο τὴν Ἑσιόδου καὶ Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου ποίησιν· καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἰροῦνται συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων ὑποθήκαις. "Ετι δ' εἴ τις ἐκλέ-

ξείε τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστα ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν· ἥδιον γὰρ ἂν κωμωδίας τῆς φαυλοτάτης ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσειαν.

ΙΥ' Καὶ τί δεῖ καθ' ἓν ἕκαστον λέγοντα διατρίβειν; Ὅλως 45 γὰρ εἰ θέλομεν σκοπεῖν τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, εὐρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καλλίστοις οὔτε τῶν πραγμάτων τοῖς βελτίστοις οὔτε τῶν μαθημάτων τοῖς ὠφελιμωτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς καὶ φιλοπόνους εἶναι τοὺς τῶν δεόντων τι ποιοῦντας· ὥστε πῶς ἂν τις τοῖς 46 τοιούτοις ἢ παραινῶν ἢ διδάσκων ἢ χρησιμὸν τι λέγων ἀρῆσειεν; Οἱ πρὸς τοῖς εἰρημένοις φθονοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονούσιν, ἀπλοῦς δ' ἠγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἴσασιν, ἀλλὰ λυποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι, χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διαλεγόμενοι, βούλοιντο δ' ἂν τῷ σώματι κακοπαθῆσαι μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περὶ τινος τῶν ἀναγκαίων. Εὐροὶ δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν 47 ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις ἢ λοιδοροῦντας ἢ λοιδορουμένους, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευομένους, ἀλλ' εὐχομένους. Λέγω δὲ ταῦτα οὐ κατὰ πάντων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὄντων.

Ἐκεῖνο δ' οὖν φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν 48 ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς μὴ τοὺς ὠφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν, ἀλλὰ τοὺς μυθωδεστάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀμίλλας ψυχαγωγοῦνται. Διὸ καὶ τὴν Ὀμήρου ποίησιν καὶ τοὺς πρῶτους εὐρόντας τραγωδίαν ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέρας ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν ποίησιν. Ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶ- 49 νας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησεν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστοὺς ἡμῖν ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γενέσθαι. Τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκροωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν

ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον. οἷς ὀρώσι τοὺς ὄχλους μάλιστα χαίροντας.

- 50 **ιδ'** Ταῦτα δὲ διηλθον ἡγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ ἓνα τῶν πολλῶν ἀλλὰ πολλῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν
- 51 χρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, καὶ φασιν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἐκάστου τούτων φαίνεσθαι βου-
- 52 λεύεσθαι δυνάμενον. Χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητούμενων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλευόντας, εἰ δὲ μὴ, καὶ καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων λέγοντας. Καὶ τοὺς μὲν μηδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε· δηλον γάρ
- 53 ὡς ὁ μηδὲν ὦν αὐτὸς χρήσιμος οὐδ' ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσῃ· τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὄραν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεράπευε, γινώσκων ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατος καὶ τυραννικώτατος ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν. Ἦγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοὶ ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οἷτινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστ' ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.
- 54 **ιε'** Ἐγὼ μὲν οὖν ἅ τε γινώσκω παρήνεκα, καὶ τιμῶ σε τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος· βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰθισμένας ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἅς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἢ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς κἂν σφόδρα χρῆ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείψῃς, οὐ κατατρίψῃς, ἀλλὰ μείζους καὶ πλείονος ἀξίας ποιήσεις.

ΕΥΑΓΟΡΑΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἐγκωμιστικὸς (πατριωτικὸς). Πρῶτος ὁ Ἰσοκράτης, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὴν § 8 τοῦ λόγου, ἐπεχείρησε διὰ πεζοῦ λόγου νὰ ἐγκωμιάσῃ ἕνα σύγχρονον θανόντα τὸ ἔργον τοῦτο ἀνήκεν ἕως τότε εἰς τοὺς ποιητάς. Ἐγραφε τὸν λόγον κατὰ παράκλησιν τοῦ Νικοκλέους, υἱοῦ τοῦ Εὐαγόρου, βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος τῆς Κύπρου, πρὸς τιμὴν τοῦ δολοφονηθέντος πατρὸς του, ἀναφέρεται μάλιστα ὑπὸ τινων ὅτι ὁ Νικοκλῆς ἔδωκεν ὡς ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ἰσοκράτη 30 τάλαντα.

Τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τοῦ Εὐαγόρου φθάνει μέχρι τοῦ Διὸς, διότι ἦτο ἀπόγονος τοῦ Αἰακοῦ, υἱοῦ τοῦ Διός. Ἐγεννήθη μακρὰν τῆς πατρίδος του, διότι ἄσπαργες Φοίνιζες εἶχον ἐξορίσει τὸν νόμιμον βασιλέα, συγγενὴ τοῦ Εὐαγόρου, καὶ κατείχον τὴν χώραν. Ὁ Εὐαγόρας τὸ 405 π.Χ. μὲ 50 μόνον ἄνδρας ἐκδιώκει τὸν ξένον τύραννον καὶ γίνεται βασιλεὺς. Ἀνεδείχθη ἀνυπέροβλητος ἄρχων καὶ εἰς τὰ εἰρηρικὰ ἔργα καὶ εἰς τὰ πολεμικά. Ὑπέγραψεν ὅλην τὴν Κύπρον ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν του, ὡς καὶ πολλὰς πόλεις τῆς Ἀσιατικῆς Φοινίκης. Ὡς διπλωμάτης συνέπηξε συμμαχίαν Περσῶν-Ἀθηῶν-Κύπρου κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, τοὺς ὁποίους καὶ ἐνίκησεν. Ὅταν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔκαμαν τὴν αἰσχροὴν Ἀρτακίδειον εἰρήνην (387) παρεχόμενοι τὴν Κύπρον εἰς τοὺς Πέρσας. Ὁ Εὐαγόρας δὲν ἀναγνωρίζει τὴν εἰρήνην καὶ πολεμᾷ κατὰ τῶν Περσῶν ἐπὶ 20 ὀλόκληρα ἔτη. Ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλος νὰ συνθηκολογήσῃ ἀλλὰ μὲ ὄρους ἐνδοξωτάτους, διατηρήσας τὸ βασιλικὸν του ἀξίωμα καὶ τὸ κράτος του μέσα εἰς τὰ παλαιὰ του σύνορα (376). Τὸ 374 ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινος δούλου καὶ τὸν διεδέχθη ὁ υἱὸς του Νικοκλῆς.

α' Ὀρών, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἀμίλλαις, καὶ λείποντ' οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ὑπερβολὴν, ἠγησάμην Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν ὀρώντα τὴν τε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυνηθεῖη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· εὐρήσομεν γάρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινέσθαι βουλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν εὐκλεῶς αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιούντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. Αἱ μὲν οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξεργάζονται, τοῦ δὲ πλοῦτου σημειῶν εἰσὶν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας δειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμότερους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, αἰμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

β' Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ἐφ' αὐτῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγεννημένους, ἵν' οἱ τε δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν, οἱ τε νεώτεροι φιλοτιμότερως διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες, ὅτι τούτων εὐλογησονται μᾶλλον ὢν ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσιν. Νῦν δὲ τίς οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν, ὅταν ὄρῃ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὕμνουμένους καὶ τραγωδουμένους, αὐτὸν δὲ προειδῆ, μηδ' ἂν υπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς, μηδέποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξιώθησόμενον; Τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ὃ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσιν ἐστίν. Οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἦδιον ἂν εὐλογουμένων ἀκούοιεν, οὐς οὐκ ἴσασι εἰ γεγόνασιν, ἢ τούτων, ὑφ' ὧν εὖ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσιν. Οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν, περὶ

ὦν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστώσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.

γ' Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν ἐστίν, ὃ μέλλω ποιεῖν, ἀνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. Σημεῖον δὲ μέγιστον' περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, περὶ δὲ τῶν τοιοῦτων οὐδεὶς πώποτ' αὐτῶν συγγράφειν ἐπεχείρησεν. Καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην. Τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι' καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἶόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουληθῶσι, καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν ἀλλὰ πᾶσι τοῖς εἶδεσι διαποικίλαι τὴν ποιήσιν' τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιοῦτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτάς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιοῦσιν, οἱ δ' ῥυθμὸς τούτων κοινωνοῦσιν' ἃ τοσαύτην ἔχει χάριν, ὥστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχη κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρίας ψυχαστοῖσι τοὺς ἀκούοντας.

Γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν τὴν δύναμιν αὐτῶν ἣν γάρτις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης ἢς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. Ὅμως δὲ καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτοῦσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνητέον ἀλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστίν, εἰ καὶ τοῦτο δυνησονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας εὐλογεῖν μηδὲν χεῖρον τῶν ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.

δ' Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγόρου, καὶ τῶν ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπίστανται, δοκεῖ μοι πρέπειν κάμει τῶν ἄλλων ἕνεκα διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν, ὅτι καλλίστων αὐτῶ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων οὐδὲν καταδεέστερον αὐτὸν ἐκείνων παρέσχεν. Ὅμοιοι γὰρ μὲν γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι, τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν Αἰακίδας προκρίνειεν' ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσιν εὐρήσομεν τοὺς μὲν

ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ καταδεεστέροους ὄντας, οὗτοι δ' ἅπαντες ὀνομαστώτατοι τῶν καθ' αὐτοὺς γεγόνασιν.

- 14 **ε'** Τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἔκγονος, τοῦ δὲ γένους τοῦ Τευκριδῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν, ὥστε γενομένων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερέβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστῶτες τῶν πόλεων ἰκετεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς εὐσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἂν εὐρέσθαι παρὰ τῶν θεῶν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν. Σωθέντες δὲ καὶ τυχόντες ὧν ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίῃη κατεστήσαντο κοινὸν τῶν Ἑλλήνων, οὐπερ ἐκείνος ἐποίησατο τὴν εὐχὴν. Καὶ κατ' ἐκείνόν τε τὸν χρόνον, ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὧν δόξης διετέλεσεν' ἐπειδὴ τε μετήλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτωνι καὶ Κόρῃ μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεῦειν ἐκείνοις.
- 15 **στ'** Τοῦτου δὲ παῖδες ἦσαν Τελαμῶν καὶ Πηλεὺς, ὧν ὁ μὲν ἕτερος μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα στρατευσάμενος ἀριστείων ἠξιώθη, Πηλεὺς δ' ἐν τε τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κενταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους εὐδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως, θνητὸς ὧν ἀθανάτη, συνώκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενημένων ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γάμοις ὑμῆναιον ἄσθῆναι.
- 16 **ζ'** Τούτοις δ' ἑκατέρου, Τελαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέσθη, Πηλέως δ' Ἀχιλλεύς, οἳ μέγιστον καὶ σαφέστατον ἔλεγχον ἔδοσαν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς κατόκου, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἑλλήσιν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἑκατέρων ἀθροισθέντων, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστώων ἀπολειφθέντος, ἐν τούτοις τοῖς κινδύνοις Ἀχιλλεύς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν, Αἴας δὲ μετ' ἐκείνον ἠρίστευσε, Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς χείρων γενόμενος, ἐπειδὴ Τροίαν συνεξεῖλεν, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον Σαλαμῖνά τε κατόκισεν, ὁμώνυμον ποιήσας τῆς πρότερον αὐτῷ πατρίδος οὔσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασιλευδὸν κατέλιπεν.
- 17 **η'** Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρα παρὰ τῶν προγόνων ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἐστίν· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης, κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ γεγονότες ἀπὸ Τεύκρου τὴν βασιλείαν εἶχον, χρόνῳ δ' ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ

Φοινίκης ἀνὴρ φυγὰς καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγάλας δυναστείας λαβὼν, οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς μὲν γενόμενος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτῆσαι, τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβαλεν, αὐτὸς δὲ τὴν βασιλείαν κατέσχευεν. Ἀπιστῶν δὲ τοῖς πεπραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς κατασκευάσασθαι τὰ περὶ αὐτὸν τὴν τε πόλιν ἐξεβαρβάρωσε καὶ τὴν νῆσον ὅλην βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κατεδούλωσεν.

δ' Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων καθεστώτων καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἐχόντων, Εὐαγόρας γίγνεται· περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαντείας καὶ τὰς ὄψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις γενομένας, ἐξ ὧν μειζόνως ἂν φανεῖη γεγονῶς ἢ κατ' ἀνθρώπων, αἰροῦμαι παραλιπεῖν, οὐκ ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιῶσω φανερόν, ὅτι τοσοῦτου δέω πλασάμενος εἰπεῖν τι περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, ὥστε καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀφήμι τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν ὀλίγοι τινὲς ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται συνίσασιν. Ἄρξομαι δ' ἐκ τῶν ὁμολογούμενων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

ι' Παῖς μὲν γὰρ ὧν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ σωφροσύνην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν πρεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις ἐστίν. Καὶ τούτων μάρτυρας ἂν τις ποιήσαιτο, τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας, τῆς δὲ ῥώμης τοὺς (θεασαμένους τοὺς) ἀγῶνας, ἐν οἷς ἐκεῖνος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευσε. Ἄνδρι δὲ γενομένῳ ταυτὰ τε πάντα συνηξυῖθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρεία προσεγένετο καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταυτ' οὐ μέσως οὐδ' ὥσπερ ἐτέρους τισίν, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν εἰς ὑπερβολὴν τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ σώματος καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ' ὁπότε μὲν αὐτὸν ὄρῳεν οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρχῆς, ἡγουμένους οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον τὴν φύσιν ἐν ἰδιώτου μέρει διαγαγεῖν, ὁπότε δ' εἰς τοὺς τρόπους ἀποβλέψειαν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν, ὥστ' εἰ καὶ τις ἄλλος τολμῶη περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρτάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσεσθαι βοηθόν.

ια' Καὶ τοσοῦτον τῆς δόξης παραλλαττούσης οὐδετέρου τούτων ἐψεύσθησαν· οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὧν διετέλεσεν οὔτε περὶ ἐκείνους ἐξήμαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην ὁ δαίμων ἔσχευεν αὐτοῦ πρόνοιαν, ὅπως καλῶς λήψεται τὴν βασιλείαν, ὥσθ' ὅσα μὲν ἀναγα-

καίον ἦν παρασκευασθῆναι δι' ἀσεβείας, ταῦτα μὲν ἕτερος ἔπρα-
 ξεν, ἐξ ὧν δ' οἶόν τ' ἦν ὁσίως καὶ δικαίως λαβεῖν τὴν ἀρχήν,
 26 Εὐαγόρα διεφύλαξεν. Εἷς γάρ τῶν δυναστευόντων ἐπιβουλεύ-
 σασ τόν τε τύραννον ἀπέκτεινε καὶ συλλαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχεί-
 ρησεν, ἠγούμενος οὐ δυνήσεσθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ
 κάκεινον ἐκποδῶν ποιήσαιτο. Διαφυγῶν δὲ τὸν κίνδυνον καὶ
 σωθεὶς εἰς Σόλους τῆς Κιλικίας οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς
 27 ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσιν.

Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἂν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς παρού-
 σασ τύχας ταπεινότερας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκεῖνος δ' εἰς τοσοῦ-
 τον μεγαλοφροσύνης ἦλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ἰδιώτης ὧν,
 28 ἐπειδὴ φεύγειν ἠναγκάσθη, τυραννεῖν ᾤθηται δεῖν. Καὶ τοὺς μὲν πλά-
 νους τοὺς φυγαδικούς καὶ τὸ δι' ἐτέρων ζητεῖν τὴν κάθοδον καὶ
 θεραπεύειν αὐτοῦ χεῖρους ὑπερεῖδεν, λαβὼν δὲ ταύτην ἀφορμήν,
 ἦν περ χρὴ τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ μὴ προτέ-
 ρους ὑπάρχειν, καὶ προελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ
 διαμαρτῶν ἀποθανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους, ὡς οἱ τοὺς
 29 πλείστους λέγοντες, περὶ πενήκοντα, μετὰ τούτων παρεσκευά-
 ζετο ποιεῖσθαι τὴν κάθοδον. "Ὅθεν καὶ μάλιστα" ἂν τις καὶ τὴν φύ-
 σιν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν δόξαν, ἦν εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις, θεω-
 ρήσειεν· μέλλοντος γὰρ πλεῖν μετὰ τοσοῦτων ἐπὶ τηλικαύτην
 πράξιν τὸ μέγεθος καὶ πάντων τῶν δεινῶν πλησίον ὄντων οὐτ'
 ἐκεῖνος ἠθύμησεν οὔτε τῶν παρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστήναί
 τῶν κινδύνων ἠξίωσεν, ἀλλ' οἱ μὲν ὥσπερ θεῶν συνακολουθοῦν-
 τες ἅπαντες ἐνέμειναν τοῖς ὠμολογημένοις, ὁ δ' ὥσπερ ἢ στρα-
 τόπεδον ἔχων κρεῖττον τῶν ἀντιπάλων ἢ προειδῶς τὸ συμβησό-
 μενον οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην.

30 **16'** Δῆλον δ' ἐκ τῶν ἔργων· ἀποβάς γὰρ εἰς τὴν νῆσον οὐχ
 ἠγήσατο δεῖν χωρίον ἐχυρόν καταλαβὼν καὶ τὸ σῶμ' ἐν ἀσφα-
 λείᾳ καταστήσας περιδεῖν, εἴ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθή-
 σουσιν· ἀλλ' εὐθύς, ὥσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτός διελὼν τοῦ
 31 τείχους πυλῖδα καὶ ταύτην τοὺς μεθ' αὐτοῦ διαγαγὼν προσέ-
 βαλλε πρὸς τὸ βασιλείον. Καὶ τοὺς μὲν θορόβους τοὺς ἐν τοῖς
 τοιοῦτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων
 καὶ τὰς παρακελεύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν;
 γενομένων δ' αὐτῷ τῶν μὲν περὶ τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν,
 τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν θεατῶν, δεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρχήν,
 32 τοῦ δὲ τὴν ἀρετὴν ἡσυχίαν εἶχον, οὐ πρότερον ἐπαύσατο μα-

χόμενος καὶ μόνος πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ὀλίγων πρὸς ἅπαντας [τοὺς ἐχθροὺς], πρὶν ἐλεῖν τὸ βασίλειον, καὶ τοὺς τ' ἐχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς φίλοις ἐβοήθησεν, ἔτι δὲ τῷ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατρίους ἐκομίσατο, καὶ τύραννον αὐτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.

14' Ἠγοῦμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνησθεῖν, ἀλλ' 33 ἐνταῦθα καταλίπομι τὸν λόγον, ῥάδιον ἐκ τούτων εἶναι γινῶναι τὴν τ' ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν πεπραγμένων· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐκ τῶν ἐχομένων οἶμαι δηλώσειν.

15' Τοσοῦτων γὰρ τυράννων ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γεγενη- 34 μένων οὐδεὶς φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνου κτησάμενος. Εἰ μὲν οὖν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις τὰς Εὐαγόρου παραβάλλοιμεν, οὐτ' ἂν ὁ λόγος ἴσως τοῖς καιροῖς ἀρμόσειεν οὐτ' ἂν ὁ χρόνος τοῖς λεγομένοις ἀρκέσειεν· ἦν δὲ προελόμενοι τοὺς εὐδοκιμωτάτους ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χεῖρον ἐξετάωμεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθῆσόμεθα περὶ αὐτῶν.

16' Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παραλαβόντων 35 τίς οὐκ ἂν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προκρίνειεν; οὐδεὶς γὰρ ἔστιν οὕτω ῥάθυμος, ὅστις ἂν δέξαιτο παρὰ τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ κτησάμενος ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλιπεῖν.

17' Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὐταὶ μάλιστα' εὐ- 36 δοκιμοῦσιν, ἅς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν, οὗτοι γὰρ οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συντιθέασιν. Ἄλλ' ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμυθολόγηκεν, ὅστις οὕτω δεινοὺς καὶ φοβεροὺς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὐτοῦ κατῆλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι πεποίηται διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ τέχνης περιγενόμενοι τῶν ἐχθρῶν.

18' Ἀλλὰ μὴν τῶν γ' ἐπὶ ταῦτα γεγενημένων, ἴσως δὲ καὶ 37 τῶν ἀπάντων, Κύρον τὸν Μήδων μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχὴν, Πέρσαις δὲ κτησάμενον, καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν. Ἄλλ' ὁ μὲν τῷ Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ Μήδων ἐνίκησεν, ὃ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ῥαδίως ἂν ποιήσειαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προειρημένων διαπραξάμενος. Ἐπει' ἐκ

- 38 μὲν τῆς Κύρου στρατηγίας οὐπω δῆλον, ὅτι καὶ τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμεινεν, ἐκ δὲ τῶν τούτῳ πεπραγμένων ἅπανσι φανερόν, ὅτι ῥαδίως ἂν κάκεινοις τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησεν. Πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ὀσίως καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς ἕνια συμβέβηκεν' ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθροὺς ἀπώλεσε, Κύρος δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινεν. "Ὡστ' εἴ τινες βούλοιντο μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων
- 39 ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τὴν ἐκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόραν καὶ τούτου μᾶλλον ἐπαινέσειαν. Εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστειλάμενον μηδὲ δέισαντα τὸν φθόνον ἀλλὰ παρρησίᾳ χρῆσάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεος οὔτ' ἀθάνατος εὐρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότερον οὐδ' εὐσεβέστερον λαβῶν ἐκείνου τὴν βασιλείαν. Καὶ τούτοις ἐκείνως ἂν τις μάλιστα πιστεύσειεν, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειεν, ὅπως ἕκαστος ἐτυράννευσεν. Φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκῶς.
- 40 **1η'** Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιοῦτων ἂν καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσῆκεν ἀξιούσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. Τὸν δὲ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κησάμενον τίς ἂν ἢ ποιητῆς ἢ λόγων εὐρετῆς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσειεν ;
- 41 **1δ'** Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς ἄλλοις εὐρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφυέστατος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλεῖστα κατορθοῦν δυνάμενος, ὅμως οὐκ ᾤθη δεῖν ὀλιγωρεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλευέσθαι τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἡγούμενος μὲν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειεν, ὁμοίως αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἕνεκα τῆς ψυχῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν, αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι
- 42 φροντίζοντες. Ἐπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν αὐτὴν διανοίαν εἶχεν· ὄρων γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἐλάχιστα λυπουμένους, καὶ τὰς ἀληθινὰς τῶν ῥαθυμιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ καρτερίαις ἐνοῦσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλειπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ἤδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίγνωσκεν ὥστε μήτε τοὺς ἐπι-

βουλευόντας αὐτῷ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπιεικεῖς ὄντας λανθάνειν, ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἐτέρων ἤκουεν οὐτ' ἐκόλαζεν οὐτ' ἐτίμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς συνήδει τὰς κρίσεις ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν.

Ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν καταστήσας οὐδὲ περὶ τῶν 43 κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ ἕν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ' οὕτω θεοφιλῶς καὶ φιλανθρώπως διώκει τὴν πόλιν ὥστε τοὺς εἰσαφικνουμένους μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς ἀρχῆς ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ χρηστοὺς τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἄρχων, νομίμως δὲ τοὺς ἐξαμαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμβούλων δεόμενος, ὅμως δὲ 44 τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος· πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἠτώμενος, ἅπαντα δὲ τῶν ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς ὢν οὐ ταῖς τοῦ προσώπου συναγωγαῖς ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ πρὸς ἕν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμάλως διακείμενος ἀλλ' ὁμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολογίας ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διαφυλάττων· μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην ἀλλ' ἐπὶ τοῖς 45 δι' αὐτὸν γιγνομένοις· τοὺς μὲν φίλους ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος, τοὺς δ' ἄλλους τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδουλούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ τῷ πολλοῖς χαλεπαίνειν ἀλλὰ τῷ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ὑπερβάλλειν· ἠγούμενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν· ὀλίγοις πόνοις πολλὰς ῥαστώνας κτώμενος ἀλλ' οὐ διὰ μικρὰς ῥαθυμίας μεγάλους πόνους ὑπολειπόμενος· ὅλως οὐδὲν παραλείπων ὧν προσεῖναι δεῖ τοῖς βασι- 46 λεύσιν ἀλλ' ἐξ ἐκάστης τῆς πολιτείας ἐξειλεγμένος τὸ βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὢν τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ, πολιτικὸς δὲ τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει, στρατηγικὸς δὲ τῇ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐβουλία, τυραννικὸς δὲ τῷ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. Καὶ ταῦθ' ὅτι προσῆν Εὐαγόρα, καὶ πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ῥᾶδιον καταμαθεῖν.

Κ' Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβεβαρβαρωμένην καὶ διὰ 47 τὴν Φοινίκων ἀρχὴν οὕτε τοὺς Ἑλληνας προσδεχομένην οὕτε τέχνας ἐπισταμένην οὕτ' ἐμπορίῳ χρωμένην οὕτε λιμένα κεκτημένην ταῦτά τε πάντα διώρθωσε καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτίησато καὶ τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσато καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ἠῤῥησε τὴν πόλιν ὥστε μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολελεῖσθαι, καὶ δύνα-

- 48 μιν τοσαύτην ἐνεποίησεν ὥστε πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρότερον
 καταφρονούντων αὐτῆς. Καίτοι τηλικαύτας ἐπίδοσεις τὰς πόλεις
 λαμβάνειν οὐχ οἶόν τ' ἔστιν, ἦν μὴ τις αὐτὰς διοικῆ τοιούτοις
 ἤθεσιν οἷσις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν, ἐγὼ δ' ὀλίγῳ πρότερον
 ἐπειράθην διελθεῖν. Ὡστ' οὐ δέδοικα, μὴ φανῶ μείζω λέγων
 49 τῶν ἐκείνῳ προσόντων ἀλλὰ μὴ πολὺ λίαν ἀπολειφθῶ τῶν πε-
 πραγμένων αὐτῷ. Τίς γὰρ ἂν ἐφίκοιτο τοιαύτης φύσεως, ὃς οὐ
 μόνον τὴν αὐτοῦ πόλιν πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν ἀλλὰ καὶ τὸν
 τόπον ὅλον τὸν περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριό-
 τητα προήγαγεν ; πρὶν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν οὐ-
 τως ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ τῶν ἀρχόντων
 τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵτινες ὠμότατα πρὸς τοὺς
 50 Ἕλληνας διακείμενοι τυγχάνοιεν· νῦν δὲ τοσοῦτον μεταπεπτώ-
 κασιν ὥσθ' ἀμιλλᾶσθαι μὲν, οἵτινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες
 εἶναι μάλιστα, παιδοποιεῖσθαι δὲ τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναι-
 κας λαμβάνοντας παρ' ἡμῶν, χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς
 ἐπιτηδεύμασι τοῖς Ἕλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ σφίσι αὐ-
 τοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τῶν περὶ τὴν
 ἄλλην παιδευσιν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρίβειν, ἢ παρ' οἷς
 πρότερον εἰωθότες ἦσαν. Καὶ τούτων ἀπάντων οὐδεὶς ὅστις οὐκ
 ἂν Εὐαγόραν αἴτιον εἶναι προσομολογήσειεν.
- 51 **ΚΑ'** Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὁσιότη-
 τος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοί
 τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπολιπόντες ἦλθον εἰς Κύπρον οἰκήσον-
 τες, ἡγούμενοι κουφοτέραν καὶ νομιμωτέραν εἶναι τὴν Εὐαγό-
 ρου βασιλείαν τῶν οἴκοι πολιτειῶν· ὧν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνο-
 52 μαστί διελθεῖν πολὺ ἂν ἔργον εἴη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας
 ἀρετὰς πρωτεύσαντα τῶν Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι δυστυ-
 χήσας ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος ὡς Εὐαγόραν ἦλθε, νομίσας
 καὶ τῷ σώματι βεβαιοτάτην εἶναι τὴν παρ' ἐκείνῳ καταφυγὴν
 καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐτὸν γενέσθαι βοηθόν. Καὶ πολλὰ πρό-
 53 τερον ἤδη καταρωθῶκώς οὐδὲ περὶ ἐνός πώποτε πράγματος ἔδο-
 ξεν ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βουλευσασθαι· συνέβη γὰρ αὐτῷ διὰ
 τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν πλείστ' ἀγαθὰ.
 Πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἀλλήλοις πλησιάσαντες καὶ περὶ
 πλείονος ἐποίησαντο σφᾶς αὐτοὺς ἢ τοὺς πρότερον· οἰκείους
 ὄντας. Ἐπειτα περὶ τε τῶν ἄλλων ὁμονοοῦντες ἅπαντα τὸν χρό-
 νον διετέλεσαν καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως τὴν αὐτὴν γνώ-

μην εἶχον. Ὅρωντες γάρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις οὖσαν καὶ 54
 μεγάλη μεταβολῆ κεκρημένην λυπηρῶς καὶ βαρῶς ἔφερον, ἀμφο-
 τεροὶ προσήκοντα ποιοῦντες· τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει πατρίς,
 τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ πολίτην
 ἔπεποιήντο. Σκοποῦμένοις δ' αὐτοῖς, ὅπως τῶν συμφορῶν
 αὐτὴν ἀπαλλάξουσι, ταχύν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρε-
 σκεύασαν· ἄρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλατταν εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον, ὥστε καὶ τὴν Ἀ-
 σίαν κακῶς ποιεῖν ἐπεχείρησαν. Λαβόντες δ' ἐκεῖνοι τοῦτον τὸν 55
 καιρὸν καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν βασιλέως ἀπορούντων ὅ τι χρή-
 σονται τοῖς πράγμασιν, ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν ἀλλὰ
 κατὰ θάλατταν ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμο-
 νίους, νομίζοντες, εἰ μὲν πεζὸν στρατόπεδον καταστήσαιντο καὶ
 τούτῳ περιγένοιτο, τὰ περὶ τὴν ἠπειρον μόνον καλῶς ἔξειν, εἰ
 δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσειαν, ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα τῆς νίκης
 ταύτης μεθέξειν, ὅπερ συνέβη. Πεισθέντων γὰρ ταῦτα τῶν στρα- 56
 τηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμα-
 χήθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δ' Ἑλληνες ἠλευ-
 θερώθησαν, ἡ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης μέρος τι πάλ-
 λιν ἀνέλαβε καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμῶν κατέστη. Καὶ ταῦτ'
 ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγοῦντος, Εὐαγόρου δὲ τοῦτό τε
 παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλείστην παρασκευάσαν-
 τος. Ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν ταῖς μεγίσταις τι- 57
 μαῖς καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν, ὄπερ τὸ τοῦ Διὸς
 ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν, ἀμ-
 φοτέρων ὑπόμνημα, καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φι-
 λίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

ΚΒ' Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐτῶν,
 ἀλλ' ὅσῳ μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο, τοσοῦτῳ
 μᾶλλον ἔδεισεν αὐτούς. Περί μὲν οὖν Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔ-
 σται λόγος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόραν οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς
 λαθεῖν ἐζήτησεν. Φαίνεται γὰρ μᾶλλον μὲν σπουδάσας περὶ τὸν 58
 ἐν Κύπρῳ πόλεμον ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ
 χαλεπώτερον ἐκεῖνον ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κύρον τὸν περὶ
 τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα. Μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν
 γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ
 τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασιλεῖον
 ἐπιστάς· πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε

μεταξὺ πάσχων εὖ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν
 59 οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντάπασιν ἀλόγως βουλευσάμενος. Ἐπί-
 στατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων
 ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων πραγμάτων μεγάλας δυναστείας κατερ-
 γασαμένους, ἡσθάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς
 ἐπιδόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μι-
 60 κρὸν γιγνομένης ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέμβλητον ἔχοντα καὶ
 τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην· ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενη-
 μένων ὀργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ
 περὶ Κύπρου μόνον δεδιῶς ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων ἐποίησατο
 τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν. Οὕτω δ' οὖν ὤρμησεν, ὥστ' εἰς τὴν
 στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια
 κατηνάλωσεν.

61 **κγ'** Ἄλλ' ὅμως Εὐαγόρας πάσαις ἀπολελειμμένος ταῖς ду-
 νάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν αὐτοῦ γνώμην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμε-
 γέθεις παρασκευάς, ἐπέδειξεν αὐτὸν ἐν τούτοις πολὺ θαυμαστό-
 62 τερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις. Ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἶων
 εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὐτοῦ πόλιν μόνην εἶχεν· ἐπειδὴ δ' ἠναγκά-
 σθη πολεμεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον εἶχε Πρυταγόραν τὸν
 υἱὸν τὸν αὐτοῦ συναγωνιστήν, ὥστε μικροῦ μὲν ἐδέησε Κύπρον
 ἅπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε, Τύρον δὲ κατὰ κρά-
 63 τος εἶλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε, τοσοῦτους δὲ τῶν πο-
 λεμιῶν ἀπώλεσεν ὥστε πολλοὺς Περσῶν πενθοῦντας τὰς αὐ-
 τῶν συμφορὰς μεμνήσθαι τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου· τελευτῶν δ'
 οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοῦ πολεμεῖν, ὥστ' εἰθισμένων τὸν
 ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσι,
 πρὶν κύριοι γένοιτο τῶν σωμάτων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιή-
 64 σαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες
 τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος. Καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δό-
 ξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἐχόντων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον
 ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας
 ἔτη δέκα τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὧν περ ἦν καὶ πρὶν
 εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ πάντων δεινότατον· τὴν γὰρ
 πόλιν, ἣν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πενήκοντι' ἀν-
 65 δρῶν εἶλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων
 οὐχ οἶός τ' ἐγένετο χειρῶσασθαι.

65 **κδ'** Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρείαν ἢ τὴν φρόνησιν ἢ σύμ-
 पासαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ

τοιούτων ἔργων καὶ κινδύνων; οὐ γὰρ μόνον φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἡρώων ὑπερβαλόμενος, τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον. Οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἶλον, ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν· ὥστ' εἰ τοσοῦτοι τὸ πληθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἠβουλήθησαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἂν μείζω καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔλαβεν.

κε' Τίνα γὰρ εὐρήσομεν τῶν τότε γενομένων, εἰ τοὺς μύ- 66
θους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκοποῖμεν, τοιαῦτα διαπεπραγμέ-
νον, ἢ τίνα τοσοῦτων μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γε-
γεννημένον; ὃς αὐτὸν μὲν ἐξ ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ
γένος ἅπαν ἀπεληλαμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας
τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ βαρβάρων μὲν Ἑλ-
ληνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάνδρων δὲ πολεμικούς, ἐξ ἀδόξων δ' ὄνο- 67
μαστούς, τὸν δὲ τόπον ἄμεικτον ὄλον παραλαβῶν καὶ παντά-
πασιν ἐξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ πραότερον κατέστησεν, ἔτι
δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ καταστάς οὕτως αὐτὸν
ἡμίνατο καλῶς, ὥστ' ἀείμνηστον γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν
περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμαχος, τοσοῦτω χρησιμώτερον
αὐτὸν παρέσχε τῶν ἄλλων, ὥσθ' ὁμολογουμένως μεγίστην αὐτῷ 68
συμβалέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἧς
γενομένης βασιλεὺς μὲν ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη,
Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἠπειρον πορθεῖν περὶ τῆς αὐτῶν
κινδυνεύειν ἠναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἀντὶ δουλείας αὐτο-
νομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἐπέδωσαν ὥστε τοὺς πρό-
τερον αὐτῶν ἄρχοντας ἐλθεῖν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δώσοντας.

κστ' Ὡστ' εἴ τις ἔροιτό με, τί νομίζω μέγιστον εἶναι τῶν 69
Εὐαγόρα πεπραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς παρα-
σκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους, ἐξ ὧν τὰ προειρημένα γέγο-
νεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἢ τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας,
ἢ τὴν ὅλην τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν
κατασταίην· αἰεὶ γὰρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυμαστότα-
τον, καθ' ὃ τι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.

κζ' Ὡστ' εἴ τινες τῶν προγεγεννημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνατοι 70
γεγόνασιν, οἷμαι κάκεινον ἠξιῶσθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, ση-
μείοις χρώμενος, ὅτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὐτυχέστερον καὶ
θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκεν. Τῶν μὲν γὰρ ἡμιθέων τοὺς
πλείστους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους εὐρήσομεν ταῖς μέγισταις

συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ μόνον θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μακαριστότατος ἐξ ἀρχῆς ὧν διετέλεσεν.

- 71 **κη'** Τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας, ὅς τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν, οἷων οὐδεὶς ἄλλος, πλὴν εἴ τις ἀπότην αὐτῶν ἐκείνω γέγονεν, τοσοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων διήνεγκεν ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄξιός εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτησάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον διετέλεσε, θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον ὥστε μήτε τοῦ γήρως ἄμοιρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων
- 72 μετασχεῖν τῶν διὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν γινομένων. Πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δοκεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ χαλεπώτατον, εὐπαιδίας τυχεῖν ἅμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῷ συνέπεσεν. Καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς ὀνόμασι προσαγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον τοὺς δ' ἀνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. "Ὡστ' εἴ τινες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν προγεγενημένων ὑπερβολαῖς κέχρηται, λέγοντες, ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἢ δαίμων θνητὸς, ἅπαντα τὰ ταιαῦτα περὶ τῆν ἐκείνου φύσιν ῥηθῆναι μάλιστα' ἂν ἀρμόσειεν.

- 73 **κθ'** Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλά μὲν οἶμαι παραλιπεῖν· ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἑαυτοῦ, μεθ' ἧς ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἐξεργασάμην ἂν τὸν ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅσον κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμιάστος ἔστιν.

- λ'** Ἐγὼ δ', ὦ Νικόκλεις, ἡγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι μνημεῖα καὶ τὰς τῶν σωμάτων εἰκόνας, πολὺ μόντοι πλείονος ἀξίας τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἅς ἐν τοῖς λόγοις ἂν τις μόνον
- 74 τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειεν. Προκρίνω δὲ ταύτας πρῶτον μὲν εἰδὼς τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν οὐχ' οὕτως ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ὡς ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους· ἔπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνοις, παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους ἐξενεχθῆναι θ' οἷόν τ' ἔστιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν εὐφρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ'
- 75 οἷς κρεῖττόν ἐστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκιμεῖν· πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ τοῖς γεγραμμένοις οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὁμοιώσειε, τοὺς δὲ τρόπους

τοὺς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ῥαδιόν ἐστι μιμῆσθαι τοῖς μὴ ῥαθυμεῖν αἰρουμένοις ἀλλὰ χρῆστοις εἶναι βουλομένοις.

λα' Ὡν ἔνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν τὸν λόγον τοῦτον, ἡγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι, πολὺ καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην παράκλησιν, εἴ τις ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσας παραδοίῃ θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρίβειν αὐταῖς. Τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐτέρους ἐπαινοῦντες, ἵνα ζηλοῦντες τοὺς εὐλογουμένους τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν, ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἄλλοτρίοις παραδειγμασι χρώμενος ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ, καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἤττον δυνήσει τῶν Ἑλλήνων.

λαβ' Καὶ μὴ νόμιζέ με καταγιγνώσκειν, ὡς νῦν ἀμελεῖς, ὅτι πολλάκις σοὶ διακελεύομαι περὶ τῶν αὐτῶν. Οὐ γὰρ οὐτ' ἐμέ λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ πρῶτος καὶ μόνος τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ τρυφαίς ὄντων φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπικεχείρηκας, οὐδ' ὅτι πολλοὺς τῶν βασιλέων ποιήσεις ζηλώσαντας τὴν σὴν παιδευσιν τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμεῖν, ἀφαιμένους ἐφ' οἷς νῦν λίαν χαίρουσιν. Ἄλλ' ὅμως ἐγὼ ταῦτ' εἶδὼς οὐδὲν ἤττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταυτόν, ὅπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταὶ καὶ γὰρ ἐκείνοι παρακελεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις.

λαγ' Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τούτων, ὧν περ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν σοὶ δὲ προσήκει μηδὲν ἐλλείπειν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, ὅπως ἄξιος ἔσει καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων. Ὡς ἅπασι μὲν προσήκει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστον καὶ μεγίστων κυρίοις οὔσιν. Χρῆ δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν παρόντων τυγχάνεις ὧν ἤδη κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν, εἰ τοιοῦτος μὲν ὧν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγονῶς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ Διός, τὸ δ' ὑπογυιότατον ἐξ ἀνδρὸς τοιοῦτου τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ διοίσεις καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοὶ τιμαῖς ὄντων. Ἔστι δ' ἐπὶ σοὶ μὴ διαμαρτεῖν τούτων ἂν γὰρ ἐμμένης τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐπιδιδῶς, ὅσον περ νῦν, ταχέως γενήσει τοιοῦτος, οἷόν σε προσήκει.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ Η ΣΥΜΜΑΧΙΚΟΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Λόγος συμβουλευτικός. Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ πολλῶν πόλεων καὶ νήσεων ἴδουσαν μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Θηβῶν (μάχη Μαντινείας 362 π.Χ.) μίαν ἰσχυροτάτην συμμαχίαν. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἡ συμμαχία ἐξελίχθη εἰς ἀπροκάλυπτον καὶ καταπιεστικὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῶν συμμάχων των διὰ τοῦτο ἐπαναστατεῖ τὸ Βυζάντιον, ἡ Ρόδος, ἡ Χίος καὶ ἡ Κῶς, καὶ οὕτως ἐξοργίζονται ὁ λεγόμενος συμμαχικὸς πόλεμος (358—355). Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν κατορθώνουν νὰ καταβάλουν τοὺς ἀποστάτας καὶ δέχονται συζήτησιν περὶ Εἰρήνης.

Ὁ Ἰσοκράτης λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς συζητήσεις αὐτὰς ἔγραψε τὸν λόγον, χωρὶς νὰ τὴν ἐκφωνήσῃ, διὰ τοῦ ὁποῖου προτιοῦται τοῖς Ἀθηναίοις ὄχι μόνον νὰ κἀμουν εἰρήνην ἀλλὰ καὶ νὰ ἀφήσουν τελείως ἐλευθέρους καὶ ἀδιοκόμους τοὺς συμμάχους, ὑποδεικνύει δὲ τὸν τόπον καθ' ὃν πρόκειται νὰ πολιτευθῇ ἡ πόλις, ὥστε νὰ γίνῃ πραγματικῶς ἀσκηγὸς τῶν Ἑλλήνων, μὲ τόπον εἰρηγικόν, καὶ νὰ εὐτυχήσῃ.

- α'** Ἄπαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι καὶ μάλιστα σπουδῆς ἄξια τῇ πόλει, περὶ ὧν ἂν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλευεῖν· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων ἤρμοσε τοιαῦτα προειπεῖν, δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ περὶ τῶν νῦν παρόντων ἐντεθεῖν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν. Ἦκομεν γάρ ἐκκλησιάσοντες περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ἃ μέγιστην ἔχει δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων, καὶ περὶ ὧν ἀνάγκη τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους ἄμεινον τῶν ἄλλων πράττειν. Τὸ μὲν οὖν μέγεθος ὑπὲρ ὧν συνεληλύθαμεν, τηλικούτον ἐστίν.
- β'** Ὅρῳ δ' ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἴσου τῶν λεγόντων τὴν ἀκρόασιν ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν νοῦν, τῶν δ' οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους. Καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ποιεῖτε· καὶ γὰρ

τὸν ἄλλον χρόνον εἰώθατε πάντας τοὺς ἄλλους ἐκβάλλειν πλὴν
 τοὺς συναγορεύοντας ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις. Ὁ καὶ δικαίως 4
 ἂν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ μεγάλους
 οἴκους ὑπὸ τῶν κολακευόντων ἀναστάτους γεγεννημένους καὶ
 μισοῦντες, ἐπὶ τῶν κοινῶν οὐχ ὁμοίως διάκεισθε πρὸς αὐτοὺς,
 ἀλλὰ κατηγοροῦντες τῶν προσιεμένων καὶ χαιρόντων τοῖς τοι-
 οῦτοις αὐτοὶ φαίνεσθε μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες ἢ τοῖς ἄλ-
 λοις πολίταις. Καὶ γὰρ τοι πεποιήκατε τοὺς ῥήτορας μελετᾶν 5
 καὶ φιλοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει συνοίσειν, ἀλλ' ὅπως
 ἀρέσκοντας ὑμῖν λόγους ἐροῦσιν. Ἐφ' οὗς καὶ νῦν τὸ πλῆθος
 αὐτῶν ἔρρῦηκεν. Πᾶσι γὰρ ἦν φανερόν, ὅτι μᾶλλον ἡσθήσεσθε
 τοῖς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρή-
 νης συμβουλευούσιν. Οἱ μὲν γὰρ προσδοκίαν ἐμποιοῦσιν, ὡς 6
 καὶ τὰς κτήσεις τὰς ἐν ταῖς πόλεσι κομιούμεθα καὶ τὴν δύναμιν
 ἀναληψόμεθα πάλιν, ἦν πρότερον ἐτυγχάνομεν ἔχοντες· οἱ δ' οὐ-
 δὲν τοιοῦτον ὑποτείνουσιν, ἀλλ' ὡς ἡσυχίαν ἔχειν δεῖ καὶ μὴ
 μεγάλων ἐπιθυμεῖν παρὰ τὸ δίκαιον ἀλλὰ στέργειν τοῖς παροῦ-
 σιν, ὃ χαλεπώτατον πάντων τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἐστίν.
 Οὕτω γὰρ ἐξηρήτημεθα τῶν ἐλπίδων καὶ πρὸς τὰς δοκούσας 7
 εἶναι πλεονεξίας ἀπλήστως ἔχομεν, ὥστ' οὐδ' οἱ κεκτημένοι τοὺς
 μεγίστους πλοῦτους μένειν ἐπὶ τούτοις ἐθέλουσιν, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ
 πλείονος ὀρεγόμενοι περὶ τῶν ὑπαρχόντων κινδυνεύουσιν. Ὅπερ
 ἄξιόν ἐστι δεδιέναι, μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἔνοχοι γενώμεθα ταύταις
 ταῖς ἀνοίαις· λίαν γὰρ τινές μοι δοκοῦσιν ὠρμηθῆσαι πρὸς τὸν 8
 πόλεμον, ὡσπερ οὐ τῶν τυχόντων συμβεβουλευκότων ἀλλὰ τῶν
 θεῶν ἀκηκόετες, ὅτι κατορθώσομεν ἅπαντα καὶ ῥαδίως ἐπικρα-
 τήσωμεν τῶν ἐχθρῶν.

Υ' Χρῆ δὲ τοὺς νοῦν ἔχοντας περὶ μὲν ὧν ἴσασι, μὴ βου-
 λεύεσθαι, περίεργον γάρ, ἀλλὰ πράττειν, ὡς ἐγνώκασι, περὶ ὧν
 δ' ἂν βουλευῶνται, μὴ νομίζειν εἰδέναι τὸ συμβησόμενον, ἀλλ'
 ὡς δόξη μὲν χρωμένους, ὃ τι ἂν τύχη δὲ γενησόμενον, οὕτω
 διανοεῖσθαι περὶ αὐτῶν. Ὡν ὑμεῖς οὐδέτερον τυγχάνετε ποι- 9
 οῦντες ἀλλ' ὡς οἶόν τε ταραχωδέστατα διάκεισθε. Συνεληλύθατε
 μὲν γὰρ, ὡς δέον ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τῶν ῥηθέντων ἐκλέξασθαι
 τὸ βέλτιστον, ὡσπερ δ' ἤδη σαφῶς εἰδότες, ὃ πρακτέον ἐστίν,
 οὐκ ἐθέλετ' ἀκούειν πλὴν τῶν πρὸς ἡδονὴν δημηγορούντων.
 Καίτοι προσῆκεν ὑμᾶς εἴπερ ἠβούλεσθε ζητεῖν τὸ τῇ πόλει συμ- 10
 φέρον, μᾶλλον τοῖς ἐναντιουμένοις ταῖς ὑμετέραις γνώμας

- προσέχειν τὸν νοῦν ἢ τοῖς καταχαριζομένοις, εἰδότας, ὅτι τῶν ἐνθάδε παριόντων οἱ μὲν ἄ βούλεσθε λέγοντες ῥαδίως ἔξαπατᾶν δύνανται, τὸ γὰρ πρὸς χάριν ῥηθὲν ἐπισκοτεῖ τῷ καθορᾶν ὑμᾶς τὸ βέλτιστον, ὑπὸ δὲ τῶν μὴ πρὸς ἡδονὴν συμβουλευόντων οὐδὲν ἂν πάθοιτε τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἔστιν ὅπως ἂν μεταπεισῶνται δυνηθεῖεν ὑμᾶς, μὴ φανερόν τὸ συμφέρον ποιήσαντες. Χωρὶς δὲ τούτων πῶς ἂν ἄνθρωποι καλῶς δυνηθεῖεν ἢ κρίναι περὶ τῶν γεγενημένων ἢ βουλεύσασθαι περὶ τῶν μελλόντων, εἰ μὴ τοὺς μὲν λόγους τοὺς τῶν ἐναντιουμένων παρ' ἀλλήλους ἐξετάζοιεν, αὐτοὶ δ' αὐτοὺς κοινούς ἀμφοτέροις ἀκροατάς παρᾶσχοιεν;
- 12 **δ'** Θαυμάζω δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων, εἰ μηκέτι μνημονεύουσι, καὶ τῶν νεωτέρων, εἰ μηδενὸς ἀκηκόασιν, ὅτι διὰ μὲν τοὺς παραινούντας ἀντέχεσθαι τῆς εἰρήνης οὐδὲν πώποτε κακὸν ἐπάθομεν, διὰ δὲ τοὺς ῥαδίως τὸν πόλεμον αἰρουμένους πολλὰ ἴδη καὶ μεγάλας συμφορὰς περιεπέσομεν. Ὡν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα μνείαν ἀλλ' ἐτοίμως ἔχομεν, μηδὲν εἰς τοῦμπροσθεν ἡμῖν αὐτοῖς πράττοντες, τριήρεις πληροῦν καὶ χρημάτων εἰσφορὰς ποιεῖσθαι καὶ βοηθεῖν καὶ πολεμεῖν οἷς ἂν τύχωμεν, ὥσπερ
- 13 ἐν ἄλλοτρίᾳ τῇ πόλει κινδυνεύοντες. Τούτων δ' αἰτίον ἐστίν, ὅτι, προσήκον ὑμᾶς ὁμοίως ὑπὲρ τῶν κοινῶν ὥσπερ ὑπὲρ τῶν ἰδίων σπουδάζειν, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχετε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅταν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων βουλευθήσθε, ζητεῖτε συμβούλους τοὺς ἄμεινον φρονούντας ὑμῶν αὐτῶν, ὅταν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκκλησιάζητε, τοῖς μὲν τοιοῦτοις ἀπιστεῖτε καὶ φθονεῖτε, τοὺς δὲ πονηροτάτους τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα παριόντων ἀσκεῖτε καὶ νομίζετε δημοτικωτέρους εἶναι τοὺς μεθύνοντας τῶν νηφόντων καὶ τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας τῶν εὖ φρονούντων καὶ τοὺς τὰ τῆς πόλεως διανεμομένους τῶν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ὑμῖν λειτουργούντων. Ὡστ' ἄξιον θαυμάζειν, εἴ τις ἐλπίζει τὴν πόλιν τοιοῦτοις συμβούλοις χρωμένην ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδώσειν.
- 14 **ε'** Ἐγὼ δ' οἶδα μὲν, ὅτι πρόσαντές ἐστιν ἐναντιοῦσθαι ταῖς ὑμετέραις διανοίαις, καὶ ὅτι δημοκρατίας οὐσης οὐκ ἔστι παρρησία, πλὴν ἐνθάδε μὲν τοῖς ἀφρονεστάτοις καὶ μηδὲν ὑμῶν φροντίζουσιν, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ τοῖς κωμωδοδιδασκάλοις· ὃ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον, ὅτι τοῖς μὲν ἐκφέρουσι εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τὰ τῆς πόλεως ἀμαρτήματα τσαούτην ἔχετε χάριν, ὅσην οὐδέ τοῖς εὖ ποιοῦσι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας

καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως ὥσπερ πρὸς
 τοὺς κακὸν τι τὴν πόλιν ἐργαζομένους. Ὅμως δὲ καὶ τούτων 15
 ὑπαρχόντων οὐκ ἂν ἀποσταίην ὧν διενεόθη. Παρελήλυθα γὰρ
 οὐ χαριούμενος ὑμῖν οὐδὲ χειροτονίαν μνηστεύσων ἀλλ' ἀπο-
 φανούμενος, ἃ τυγχάνω γινώσκων, πρῶτον μὲν περὶ ὧν οἱ πρυ-
 τάνεις προτιθέασιν, ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων τῶν τῆς πόλεως
 πραγμάτων· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἔσται τῶν νῦν περὶ τῆς εἰρήνης
 γνωσθέντων, ἢν μὴ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὀρθῶς βουλευσώμεθα.

στ' Φημί δ' οὖν χρῆναι ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην μὴ μόνον 16
 πρὸς Χίους καὶ Ῥοδίους καὶ Βυζαντίους ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας
 ἀνθρώπους, καὶ χρῆσθαι ταῖς συνθήκαις μὴ ταύταις αἷς νῦν
 τινὲς γεγράφασιν, ἀλλὰ ταῖς γενομέναις μὲν πρὸς βασιλέα καὶ
 Λακεδαιμονίους, προσστατούσαις δὲ τοὺς Ἑλληνας αὐτονό-
 μους εἶναι καὶ τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν ἄλλοτρίων πόλεων ἐξιέναι
 καὶ τὴν αὐτῶν ἔχειν ἐκάστους. Τούτων γὰρ οὔτε δικαιοτέρας
 εὐρήσομεν οὔτε μᾶλλον τῇ πόλει συμφερούσας.

ζ' Ἦν μὲν οὖν ἐνταῦθα καταλίπω τὸν λόγον, οἷδ' ὅτι δόξω 17
 τὴν πόλιν ἐλαττοῦν, εἰ Θηβαῖοι μὲν ἔξουσι Θεσπιάς καὶ Πλα-
 ταιᾶς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ἅς παρὰ τοὺς ὄρκους κατελιήφα-
 σιν, ἡμεῖς δ' ἔξιμεν μηδεμιᾶς ἀνάγκης οὔσης ἐξ ὧν τυγχάνομεν
 ἔχοντες· ἦν δὲ διὰ τέλους ἀκούσητέ μου προσέχοντες τὸν νοῦν,
 οἶμαι πάντας ὑμᾶς καταγνώσεσθαι πολλὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν
 τῶν τὴν ἀδικίαν πλεονεξίαν εἶναι νομιζόντων καὶ τῶν τὰς ἄλ-
 λοτρίας πόλεις βίᾳ κατεχόντων καὶ μὴ λογιζομένων τὰς συμ-
 φουρὰς τὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἔργων γινομένας. Ταῦτα μὲν οὖν
 διὰ παντὸς τοῦ λόγου πειρασώμεθα διδάσκειν ὑμᾶς.

η' Περὶ δὲ τῆς εἰρήνης πρῶτον διαλεχθῶμεν καὶ σκεψώ- 18
 μεθα, τί ἂν ἐν τῷ παρόντι γενέσθαι βουλευθῆμεν ἡμῖν. Ἦν γὰρ
 ταῦτα καλῶς ὀρισώμεθα καὶ νοῦν ἐχόντως, πρὸς ταύτην τὴν
 ὑπόθεσιν ἀποβλέποντες ἄμεινον βουλευσώμεθα καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων.

θ' Ἄρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τὴν τε πόλιν ἀσφαλῶς 19
 οἰκοῖμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνοίμεθα καὶ τὰ
 τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εὐ-
 δοκιμοῖμεν· ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως
 τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς
 τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησε καὶ
 πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασε καὶ πρὸς τοὺς Ἑλλη-

20 νας διαβέβληκε καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ὑμᾶς. Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, καὶ τοιοῦτους ἡμᾶς αὐτοὺς παράσχωμεν, οἷους αἱ κοιναὶ συνθήκαι προστάττουσι, μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, εἰς ἣν νῦν πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν, καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδύσομεν, ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν τριηραρχιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν πόλεμον λειτουργιῶν, ἀδεῶς δὲ γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες,

21 αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν.

Ὅψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν, μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπορῶν καὶ ξένων καὶ μετοίκων, ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν. Τὸ δὲ μέγιστον, συμμάχους ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους ἀλλὰ πεπεισμένους, οὐδ' ἐν ταῖς μὲν ἀσφαλείαις διὰ τὴν δύναμιν ἡμᾶς ὑποδεχομένους, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις ἀποστησομένους, ἀλλ' οὕτω διακει-

22 μένους ὥσπερ χρῆ τοὺς ὡς ἀληθῶς συμμάχους καὶ φίλους ὄντας. Πρὸς δὲ τούτοις ἂ νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς δαπάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ῥαδίως κοιμούμεθα· μὴ γὰρ οἴεσθε μῆτε Κερσοβλέπτην ὑπὲρ Χερρονήσου μῆτε Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολεμήσειν, ὅταν ἴδωσιν ἡμᾶς μηδενὸς τῶν ἀλλοτριῶν ἐφιεμένους. Νῦν μὲν γὰρ εἰκότως φοβοῦνται γείτονα ποι-

23 ἡσάσθαι τὴν πόλιν ταῖς αὐτῶν δυναστείαις· ὀρώσι γὰρ ἡμᾶς οὐ στέργοντες ἐφ' οἷς ἂν ἔχωμεν, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ πλείονος ὀρεγομένους· ἦν δὲ μεταβαλώμεθα τὸν τρόπον καὶ δόξαν βελτίω λάβωμεν, οὐ μόνον ἀποστήσονται τῆς ἡμετέρας ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν προσδῶσουσι· λυσιτελήσει γὰρ αὐτοῖς θεραπεύουσι τὴν δύναμιν

24 τὴν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς αὐτῶν βασιλείας.

Καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς Θράκης ἡμῖν ἐξέσται τοσαύτην ἀποτεμῆσθαι χώραν ὥστε μὴ μόνον αὐτοὺς ἀφθονον ἔχειν ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' ἀπορίαν πλανωμένοις ἰκανὸν δύνασθαι βίον παρασχεῖν. Ὅπου γὰρ Ἀθηνόδωρος καὶ Καλλίστρατος ὁ μὲν ἰδιώτης ὢν, ὁ δὲ φυγὰς, οἰκίσαι πόλεις οἷοί τε γεγόνασιν, ἢ που βουλευθέντες ἡμεῖς πολλοὺς ἂν τόπους τοιοῦτους κατασχεῖν δυνηθεῖμεν. Χρῆ δὲ τοὺς πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀξιούσιν τοιοῦτων ἔργων ἡγεμόνας γίνεσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ πολέμου καὶ στρατοπέδων ξενικῶν, ὧν νῦν ἐπιθυμοῦντες ἡμεῖς τυγχάνομεν.

ι' Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρέσβεις ἐπαγγέλλονται, καὶ ταῦθ' ἱκανὰ καὶ πόλλ' ἂν ἴσως τις προσθεῖη τούτοις· ἡγοῦμαι δὲ δεῖν 25
 οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν ἀλλὰ καὶ βουλευσαμένους, ὅπως ἄξομεν αὐτὴν καὶ μὴ ποιήσομεν, ὅπερ εἰώθαμεν, ὀλίγον χρόνον διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς καταστησόμεθα ταραχάς, μὴδ' ἀναβολὴν ἀλλ' ἀπαλλαγὴν εὐρήσομέν τινα τῶν κακῶν τῶν παρόντων. Οὐδὲν δὲ τούτων οἷόν τ' ἐστὶ γενέσθαι πρότερον, πρὶν ἂν πεισθῆτε τὴν μὲν ἡσυχίαν ὠφελιμωτέραν καὶ κερδαλεωτέραν εἶναι τῆς πολυπραγμοσύνης, τὴν δὲ δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, τὴν δὲ τῶν ἰδίων ἐπιμέλειαν τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας. Περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε τῶν ῥητόρων εἶπεῖν ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν· ἐγὼ δὲ περὶ αὐτῶν τούτων τοὺς πλείστους τῶν λόγων μέλλω ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς· ὄρω γάρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τούτοις ἐνοῦσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν οἷς νῦν τυγχάνομεν πράττοντες. Ἀνάγκη δὲ τὸν ἔξω τῶν εἰθισμένων 27 ἐπιχειροῦντα δημηγορεῖν καὶ τὰς ὑμετέρας γνώμας μεταστῆσαι βουλόμενον πολλῶν πραγμάτων ἄψασθαι καὶ διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιήσασθαι, καὶ τὰ μὲν ἀναμνησαι, τῶν δὲ κατηγορησαι, τὰ δ' ἐπαινεσαι, περὶ δὲ τῶν συμβουλευσαι· μόλις γάρ ἂν τις ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τούτων ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι δυνηθεῖη προαγαγεῖν.

ια' Ἔχει γὰρ οὕτως. Ἐμοὶ δοκοῦσιν ἅπαντες μὲν ἐπιθυμεῖν τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ πλέον ἔχειν τῶν ἄλλων, οὐκ εἶδέναι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐπὶ ταῦτα φερούσας ἀλλὰ ταῖς δόξαις διαφέρειν ἀλλήλων· οἱ μὲν γὰρ ἔχειν ἐπιεικεῖς καὶ στοχάζεσθε τοῦ δέοντος δυναμένας, οἱ δ' ὡς οἷόν τε πλεῖστον τοῦ συμφέροντος διαμαρτανούσας. Ὅπερ καὶ τῇ πόλει συμβέβηκεν. 29 Ἡμεῖς γὰρ οἰόμεθα μὲν, ἦν τὴν θάλατταν πλέωμεν πολλαῖς τριήρεσι καὶ βιαζώμεθα τὰς πόλεις συντάξεις διδόναι καὶ συνέδρους ἐνθάδε πέμπειν, διαπράξεσθαι τι τῶν δεόντων· πλεῖστον δὲ διεψεύσαμεθα τῆς ἀληθείας. Ὡν μὲν γὰρ ἠλπίζομεν, οὐδὲν ἀποβέβηκεν, ἔχθραι δ' ἡμῖν ἐξ αὐτῶν καὶ πόλεμοι καὶ δαπάναι μεγάλαι γεγόνασιν, εἰκότως. Καὶ γὰρ τὸ πρότερον ἐκ μὲν τῆς τοιαύτης πολυπραγμοσύνης εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν, 30 ἐκ δὲ τοῦ δικαίαν τὴν πόλιν παρέχειν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις καὶ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν παρ' ἐκόντων τῶν Ἑλλήνων τὴν ἡγεμονίαν ἐλάβομεν, ὧν νῦν ἀλογίστως καὶ λίαν εἰκὴ πολὺν ἤδη χρόνον καταφρονοῦμεν.

- 31 **ιβ.** Εἰς τοῦτο γάρ τινες ἀνοίας ἐληλύθασιν, ὥσθ' ὑπειλή-
 φασι τὴν μὲν ἀδικίαν ἐπονείδιστον μὲν εἶναι, κερδαλέαν δὲ καὶ
 πρὸς τὸν βίον τὸν καθ' ἡμέραν συμφέρουσαν, τὴν δὲ δικαιοσύ-
 νην εὐδόκιμον μὲν, ἀλυσιτελῆ δὲ καὶ μᾶλλον δυναμένην τοὺς
 32 ἄλλους ὠφελεῖν ἢ τοὺς ἔχοντας αὐτήν, κακῶς εἰδότες, ὡς οὔτε
 πρὸς χρηματισμὸν οὔτε πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς ἃ δεῖ πράττειν
 οὔθ' ὄλως πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδὲν ἂν συμβάλοιτο τηλικαύτην
 δύναμιν, ὅσην περ ἀρετῆ καὶ τὰ μέρη ταύτης. Τοῖς γάρ ἀγα-
 θοῖς οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ, τοῦτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας
 ὠφελείας, ὧν δεόμενοι τυγχάνομεν ὥσθ' οἱ τῆς αὐτῶν διανοίας
 ἀμελοῦντες λεληθᾶσι σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῦ τε φρονεῖν ἄμεινον
 33 καὶ τοῦ πράττειν βέλτιον ὀλιγοροῦντες. Θαυμάζω δ' εἴ τις οἶε-
 ται τοὺς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦντας καρτε-
 ρεῖν καὶ μένειν ἐν τούτοις, ἐλπίζοντας ἔλαττον ἔξειν τῶν πονη-
 ρῶν, ἀλλ' οὐχ ἠγουμένους καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις
 πλέον οἴσασθαι τῶν ἄλλων. Ἐγὼ μὲν γάρ πέπεισμαι τούτους
 μόνους ὧν δεῖ πλεονεκτεῖν, τοὺς δ' ἄλλους ὧν οὐ βέλτιόν ἐστιν.
- 34 Ὅρω γάρ τοὺς μὲν τὴν ἀδικίαν προτιμῶντας καὶ τὸ λαβεῖν
 τι τῶν ἀλλοτρίων μέγιστον ἀγαθὸν νομίζοντας ὅμοια πάσχον-
 τας τοῖς δελεαζομένοις τῶν ζώων, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπολαύ-
 οντας ὧν ἂν λάβωσιν, ὀλίγω δ' ὕστερον ἐν τοῖς μεγίστοις κα-
 κοῖς ὄντας, τοὺς δὲ μετ' εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ζῶντας ἐν
 τε τοῖς παροῦσι χρόνοις ἀσφαλῶς διάγοντας καὶ περὶ τοῦ σύμ-
 35 παντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχοντας. Καὶ ταῦτ' εἰ μὴ
 κατὰ πάντων οὕτως εἴθισται συμβαίνειν, ἀλλὰ τὸ γ' ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ τοῦτον γίνεταί τὸν τρόπον. Χρῆ δὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας,
 ἐπειδὴ τὸ μέλλον αἰεὶ συνοίσειν οὐ καθορῶμεν, τὸ πολλάκις ὠ-
 φελοῦν, τοῦτο φαίνεσθαι προαιρουμένους, πάντων δ' ἀλογώτα-
 τον πεπόνθασιν, ὅσοι κάλλιον μὲν ἐπιτήδευμα νομίζουσιν εἶναι
 καὶ θεοφιλέστερον τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, χειρὸν δ' οἶον-
 ται βιώσεσθαι τοὺς ταύτη χρωμένους τῶν τὴν πονηρίαν προη-
 ρημένων.
- 36 **ιγ.** Ἐβουλόμην δ' ἂν, ὡσπερ προσηκόν ἐστιν ἐπαινέσθαι
 τὴν ἀρετὴν, οὕτω πρόχειρον εἶναι πείσαι τοὺς ἀκούοντας ἀσκεῖν
 αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα, μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν. Διεφθάρ-
 μεθα γάρ πολὺν ἤδη χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν ἀλλ' ἢ φενα-
 κίζειν δυναμένων, οἱ τοσοῦτον τοῦ πλήθους καταπεφρονῆκασιν,
 ὥσθ' ὁπότεν βουληθῶσι πόλεμον πρὸς τινὰς ἐξενεγκεῖν, αὐτοῖ

χρήματα λαμβάνοντες λέγειν τολμῶσιν, ὡς χρή τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους, μηδὲ τὴν θάλατταν πλέοντας τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν ὑποτελεῖν.

ΙΔ' Ἡδέως ἂν οὖν αὐτῶν πυθοίμην, τίσιν ἡμᾶς τῶν προγε-
γεννημένων κελεύουσιν ὁμοίους γίνεσθαι, πότερα τοῖς περὶ τὰ 37
Περσικὰ γενομένοις ἢ τοῖς πρὸ τοῦ πολέμου τοῦ Δεκελεικοῦ τὴν
πόλιν διοικήσασιν ; εἰ μὲν γὰρ τούτοις, οὐδὲν ἄλλ' ἢ συμβου-
λεύουσιν ἡμῖν πάλιν περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύειν· εἰ δὲ τοῖς 38
Μαραθῶνι τοὺς βαρβάρους νικήσασι καὶ τοῖς πρὸ τούτων γενο-
μένοις, πῶς οὐ πάντων ἀναισχυντότατοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἰ
τοὺς τότε πολιτευομένους ἐπαινοῦντες τάναντία πράττειν ἐκεί-
νοις πείθουσιν ἡμᾶς, καὶ τοιαυτ' ἐξαμαρτάνειν, περὶ ὧν ἀπορῶ,
τί ποιήσω, πότερα χρήσωμαι ταῖς ἀληθείαις ὡσπερ περὶ τῶν ἄλ-
λων, ἢ κατασιωπήσω, δείσας τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν,

ΙΕ' Δοκεῖ μὲν γὰρ μοι βέλτιον εἶναι διαλεχθῆναι περὶ αὐ-
τῶν, ὁρῶ δ' ὑμᾶς χαλεπώτερον διατιθεμένους πρὸς τοὺς ἐπιτι-
μῶντας ἢ πρὸς τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν γεγεννημένους. Οὐ μὴν 39
ἀλλ' αἰσχυνθείην ἂν, εἰ φανείην μᾶλλον φροντίζων τῆς ἑμαυτοῦ
δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον ἐστὶ καὶ τῶν
ἄλλων τῶν κηδεμόνων τῆς πόλεως προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ
τοὺς ἡδίστους ἀλλὰ τοὺς ὠφελιμωτάτους· ὑμᾶς δὲ χρή πρῶτον
μὲν τοῦτο γινώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων
πολλαὶ θεραπείαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὕρηται, ταῖς
δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν
οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ τολμῶν τοῖς ἀμαρ-
τανόμενοις ἐπιπλήττειν, ἔπειθ' ὅτι καταγέλαστόν ἐστι τὰς μὲν 40
καύσεις καὶ τὰς τομὰς τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν, ἵνα πλειόνων ἀλ-
γηδόνων ἀπαλλαγῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἰ-
δέναι σαφῶς, εἰ τοιαύτην ἔχουσι τὴν δύναμιν ὥστ' ὠφελῆσαι
τοὺς ἀκούοντας.

ΙΟΤ' Τούτου δ' ἕνεκα ταῦτα προεῖπον, ὅτι περὶ τῶν λοιπῶν 41
οὐδὲν ὑποστειλάμενος ἀλλὰ παντάπασιν ἀνειμένως μέλλω τοὺς
λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς. Τίς γὰρ ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ
μήπω συνδιεφθαρμένος ἡμῖν ἄλλ' ἐξαίφνης ἐπιστάς τοῖς γιγνο-
μένοις οὐκ ἂν μαίνεσθαι καὶ παραφρονεῖν ἡμᾶς νομίσειεν ; οἱ
φιλοτιμούμεθα μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ τὴν πόλιν
ἐκ τῶν τότε πραχθέντων ἐγκωμιάζειν ἀξιοῦμεν, οὐδὲν δὲ τῶν
αὐτῶν ἐκείνοις πράττομεν, ἀλλὰ πᾶν τούναντίον.

- 42 Οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῖς βαρβάροις πολεμοῦντες διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας τὸν βίον ποριζομένους ἐκεῖθεν ἀναστήσαντες ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας ἠγάγομεν· κάκεινοι μὲν ἐλευθεροῦντες τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας καὶ βοηθοῦντες αὐταῖς τῆς ἡγεμονίας ἠξιώθησαν, ἡμεῖς δὲ καταδουλούμενοι καὶ τάναντία τοῖς τότε πράττοντες ἀγανακτοῦμεν, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἐ-
- 43 κείνοις ἔξομεν, οἱ τοσοῦτον ἀπολελείμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς διανοαῖαις τῶν κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον γενομένων, ὅσον οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας τὴν τε πατρίδα τὴν αὐτῶν ἐκλιπεῖν ἐτόλμησαν, καὶ μαχόμενοι καὶ ναυμαχοῦντες τοὺς βαρ-
44 βάρους ἐνίκησαν, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιοῦμεν, ἀλλ' ἄρχειν μὲν ἀπάντων ζητοῦμεν, στρατεύεσθαι δ' οὐκ ἐθέλομεν, καὶ πόλεμον μὲν μικροῦ δεῖν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἀναιρούμεθα, πρὸς δὲ τοῦτον οὐχ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀσκοῦμεν, ἀλλ' ἀνθρώπους τοὺς μὲν ἀπόλιδας, τοὺς δ' αὐτομόλους, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἄλλων κακουργῶν συνερρηκότητας, οἷς ὁπότεν τις διδῶ πλείω μισθόν, μετ' ἐκείνων ἐφ' ἡμᾶς ἀκολουθήσουσιν.
- 45 Ἄλλ' ὅμως οὕτως αὐτοὺς ἀγαπῶμεν, ὥσθ' ὑπὲρ μὲν τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων, εἰ περὶ τινὰς ἐξαμάρτιον, οὐκ ἂν ἐθελήσαιμεν δίκας ὑποσχεῖν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκείνων ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ παρανομίας μελλόντων τῶν ἐγκλημάτων ἐφ' ἡμᾶς ἦξειν οὐχ ὅπως ἀγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν, ὅταν ἀκούσωμεν αὐτοὺς τοι-
46 οῦτόν τι διαπεπραγμένους. Εἰς τοῦτο δὲ μωρίας ἐληλύθαμεν, ὥστ' αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς τῶν καθ' ἡμέραν ἔσμεν, ξενотροφεῖν δ' ἐπικειρήκαμεν, καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν ἰδίους λυμαινόμεθα καὶ δασμολογοῦμεν, ἵνα τοῖς ἀπάντων ἀνθρώπων κοινοῖς ἐχθροῖς τὸν μισθὸν ἐκπορίζωμεν.
- 47 Τοσοῦτῳ δὲ χείρους ἔσμεν τῶν προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὐδοκιμησάντων ἀλλὰ καὶ τῶν μισηθέντων, ὅσον ἐκείνοι μὲν εἰ πολεμεῖν πρὸς τινὰς ψηφίσαιντο, μεστῆς οὕσης ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ τῆς ἀκροπόλεως, ὅμως ὑπὲρ τῶν δοξάντων τοῖς αὐτῶν σώμασιν ᾤοντο δεῖν κινδυνεύειν, ἡμεῖς δ' εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ἐληλυθότες καὶ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὄντες ὥσπερ βασιλεὺς ὁ μέ-
48 γας μισθωτοῖς χρώμεθα τοῖς στρατοπέδοις. Καὶ τότε μὲν εἰ τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν ξένους καὶ τοὺς δούλους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ πολίτας μεθ' ὅπλων ἐξέπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ξένοις ὀπλίταις χρώμεθα, τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν ἀναγ-

κάζομεν, ὥσθ' ὀπότεν ἀποβαίνωσιν εἰς τὴν τῶν πολεμίων, οἱ μὲν ἄρχειν τῶν Ἑλλήνων ἀξιοῦντες ὑπηρεσίον ἔχοντες ἐκβαίνουσιν, οἱ δὲ τοιοῦτοι τὰς φύσεις ὄντες, οἴους ὀλίγω πρότερον διήλθον, μεθ' ὀπλων κινδυνεύουσιν.

ΙΖ' Ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἂν τις ἰδὼν καλῶς διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαρρήσειεν, ἀλλ' οὐκ ἂν ἐπ' αὐτοῖς τούτοις μάλιστ' ἀγανακτήσειεν; οἵτινες αὐτόχθονες μὲν εἶναι φάμεν καὶ τὴν πόλιν ταύτην προτέραν οἰκισθῆναι τῶν ἄλλων, προσήκον δ' ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι παράδειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγμένως πολιτεύεσθαι, χεῖρον καὶ ταραχωδέστερον τὴν ἡμετέραν αὐτῶν διοικοῦμεν τῶν ἄρτι τὰς πόλεις οἰκίζόντων, καὶ σεμνυνόμεθα μὲν καὶ μέγα φρονοῦμεν ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγρονέναι τῶν ἄλλων, ῥᾶον δὲ μεταδίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγενείας ἢ Τριβαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ τῆς αὐτῶν δυσγενείας· πλείστους δὲ τιθέμενοι νόμους οὕτως ὀλίγον αὐτῶν φροντίζομεν, ἐν γὰρ ἀκούσαντες γνώσεσθε καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὥστε θανάτου τῆς ζημίας ἐπικειμένης, ἦν τις ἀλῶ δεκάζων, τοὺς τοῦτο φανερώτατα ποιοῦντας στρατηγούς χειροτονοῦμεν, καὶ τὸν πλείστους διαφθεῖραι τῶν πολιτῶν δυνηθέντα, τοῦτον ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων καθίσταμεν· σπουδάζοντες δὲ περὶ τὴν πολιτείαν οὐχ ἤτιον ἢ περὶ τὴν σωτηρίαν ὅλης τῆς πόλεως, καὶ τὴν δημοκρατίαν εἰδότες ἐν μὲν ταῖς ἡσυχίαις καὶ ταῖς ἀσφαλείαις ἀύξανομένην καὶ διαμένουσαν, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις δις ἤδη καταλυθεῖσαν, πρὸς μὲν τοὺς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας ὡς πρὸς ὀλιγαρχικούς ὄντας εὐσκόλως ἔχομεν, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον ποιοῦντας ὡς τῆς δημοκρατίας κηδομένους εὖνους εἶναι νομίζομεν· ἐμπειρότατοι δὲ λόγων καὶ πραγμάτων ὄντες οὕτως ἀλογίστως ἔχομεν, ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταῦτά γινώσκομεν, ἀλλ' ὧν μὲν πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι κατηγοροῦμεν, ταῦτα συνελθόντες χειροτονοῦμεν, οὐ πολὺν δὲ χρόνον διαλιπόντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν, ἐπειδὴν ἀπίωμεν, πάλιν ἐπιτιμῶμεν· προσποιούμενοι δὲ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι, τοιούτοις χρώμεθα συμβούλοις, ὧν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν καταφρονήσειεν, καὶ τοὺς αὐτοὺς τούτους κυρίους ἀπάντων τῶν κοινῶν καθίσταμεν, οἷς οὐδεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων ἐπιτρέψειεν.

“Ὁ δὲ πάντων σχελιτώτατον· οὓς γὰρ ὁμολογήσαιμεν ἂν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τούτους πιστοτάτους φύλακας

- ἡγούμεθα τῆς πολιτείας εἶναι· καὶ τοὺς μὲν μετοίκους τοιοῦτους εἶναι νομίζομεν, οἷους περ ἂν τοὺς προστάτας νέμωσιν, αὐτοὶ δ' οὐκ οἴομεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι δόξαν τοῖς προεστῶσιν ἡμῶν.
- 54 Τοσοῦτον δὲ διαφέρομεν τῶν προγόνων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς αὐτοὺς προστάτας τε τῆς πόλεως ἐποιοῦντι καὶ στρατηγούς ἡρῶντο, νομίζοντες τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος τὰ βέλτιστα συμβουλευσαὶ δυνάμενον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄριστ' ἂν βουλευσασθαι καὶ καθ' αὐτὸν γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τούναντίον τούτων ποιοῦμεν·
- 55 οἷς μὲν γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλοις χρώμεθα, τούτους μὲν οὐκ ἀξιοῦμεν στρατηγούς χειροτονεῖν ὡς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οἷς δ' οὐδεὶς ἂν οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν συμβουλευσαίτο, τούτους δ' αὐτοκράτορας ἐκπέμπομεν ὡς ἐκεῖ σοφωτέρους ἐσομένους καὶ ῥᾶρον βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ περὶ τῶν ἐνθάδε προτιθεμένων. Λέγω δὲ ταῦτ' οὐ κατὰ πάντων ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς λεγομένοις ὄντων. Ἐπιλίποι δ' ἂν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας τὰς πλημμελείας τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγεννημένας ἐξετάζειν ἐπιχειροίην.
- 57 **1η** Γάχ' οὖν ἂν τις τῶν σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἐνόχων ὄντων ἀγανακτήσας ἐρώτησειεν, «πῶς, εἴπερ οὕτω κακῶς βουλευόμεθα, σφζόμεθα καὶ δύναμιν οὐδεμιᾶς πόλεως ἐλάττω κερκτημένοι τυγχάνομεν;» ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ' ἀποκρινάμην ἂν, ὅτι τοὺς ἀντιπάλους ἔχομεν οὐδὲν βέλτιον ἡμῶν φρονούντας. Εἰ
- 58 γὰρ μετὰ τὴν μάχην ἣν ἐνίκησαν Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους, ἐκεῖνοι μὲν ἐλευθερώσαντες τὴν Πελοπόννησον καὶ τοὺς ἄλλους αὐτονόμους ποιήσαντες ἡσυχίαν εἶχον, ἡμεῖς δὲ τοιαῦτ' ἐξημαρτάνομεν, οὗτ' ἂν οὗτος ἔσχε ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῖς τ' ἂν ἔγνωμεν, ὅσῳ κρείττον' ἐστὶ τὸ σωφρονεῖν τοῦ πολυπραγμονεῖν. Νῦν δ' ἐνταῦθα τὰ πράγματα περιέστηκεν, ὥστε
- 59 Θηβαῖοι μὲν ἡμᾶς σφζοῦσιν, ἡμεῖς δὲ Θηβαίους, καὶ συμμάχους ἐκεῖνοι μὲν ἡμῖν ποιοῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐκείνοις. Ὡστ' εἰ νοῦν ἔχομεν, ἀλλήλοισ' ἂν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀργύριον παρέχοιμεν· ὁπότεροι γὰρ ἂν πλεονάκις συλλεγῶσιν, οὗτοι τοὺς ἐναντίους
- 60 ἄμεινον πράττειν ποιοῦσιν. Χρὴ δὲ τοὺς καὶ μικρὰ λογίζεσθαι δυναμένους οὐκ ἐν τοῖς τῶν ἐχθρῶν ἀμαρτήμασι τὰς ἐλπίδας ἔχειν τῆς σωτηρίας, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτῶν πράγμασιν καὶ ταῖς αὐτῶν διανοαῖς· τὸ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐκείνων ἀμαθίαν συμβαῖνον ἡμῖν ἀγαθὸν τυχόν ἂν παύσαιτο καὶ λάβοι μεταβολὴν, τὸ δὲ

δι' ἡμᾶς αὐτοὺς γιγνόμενον βεβαιότερως ἂν ἔχοι καὶ μᾶλλον παρμαίνειεν ἡμῖν.

ἰθ' Πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰκῆ τὰς ἐπιλήψεις ποιουμένους οὐ 61
χαλεπὸν ἀντειπεῖν· εἰ δὲ δὴ τίς μοι παραστάς τῶν ἐπιεικέστε-
ρον διακειμένων ἀληθῆ μὲν λέγειν με προσομολογήσειε καὶ προ-
σηκόντως ἐπιτιμᾶν τοῖς γιγνομένοις, δίκαιον δ' εἶναι φαίη τοὺς
ἐπ' εὐνοίᾳ νουθετοῦντας μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν πεπραγμέ-
νων ἀλλὰ καὶ συμβουλευεῖν, τίνων ἀπεχόμενοι καὶ ποίων ὀρε- 62
γόμενοι παυσαίμεθ' ἂν ταύτην ἔχοντες τὴν γνώμην καὶ τοιαῦτ'
ἔξαμαρτάνοντες, οὗτος ὁ λόγος ἀπορεῖν ἂν με ποιήσειεν ἀπο-
κρίσεως, οὐκ ἀληθοῦς καὶ συμφερούσης ἀλλ' ἀρεσκοῦσης ὑμῖν.
Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ περ ἀποκεκαλυμμένως ὥρμημαι λέγειν, οὐκ
ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ τούτων.

Περὶληψὶς κεφαλ. κ'—μστ' (§ 63 - 141)

Πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων ὁ Ἰσοκράτης προτείνει νὰ
παύσουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐπιζητοῦν τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης,
διότι τοῦτο οὔτε δίκαιον οὔτε συμφέρον εἶναι. Αὐτὴ ἐπέφερε τὴν ἀκο-
λασίαν εἰς τὴν πόλιν, τὴν ἔκαμε μισητὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τύραν-
νον τῶν συμμάχων· ἡ ὑπερβολικὴ ἐμπιστοσύνη τῆς πόλεως εἰς τὴν ναυ-
τικὴν τῆς δύναμιν τὴν ἔκαμε νὰ ἀναλάβῃ ὑπερποντίους καταστρεπτικὰς
ἐκστρατείας. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἡ πόλις κατέστη ἀπὸ πολυάνθρωπος
ὀλιγάνθρωπος (εἰς γηγενῆ πληθυσμὸν) καὶ ἀπὸ πλουσία πτωχὴ, καὶ ἐν
τέλει ὑπεδουλώθη. Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα ἔπαθον οἱ Λακεδαιμόνιοι,
ὅταν διὰ μίαν περίοδον ἀπέκτησαν τὴν ὑπεροπλίαν. Καὶ αἱ δύο πόλεις,
Ἀθῆναι καὶ Σπάρτη, ἔπαθον ὅ,τι πάσχουν οἱ τύραννοι οἱ ὅποιοι τοὺς
πάντας ὑποβλέπουν καὶ υποψιάζονται καὶ ὑπὸ τῶν πάντων μισοῦνται.
Ἐξ γίνῃ παράδειγμα εἰς τὴν πόλιν ἡ κατὰπτωσις τῶν ἄλλοτε ἰσχυρῶν
καὶ πλουσίων Θεσσαλῶν λόγῳ τῆς ἀκολασίας καὶ ὕβρεως, καθὼς καὶ
ἡ πρόοδος τῶν ἄλλοτε ἀνισχυρῶν καὶ πτωχῶν Μεγαρέων λόγῳ τῆς σω-
φροσύνης τῶν. Ἐξ παύσει τοῦ λοιποῦ ἡ πόλις νὰ πείθεται εἰς τοὺς
κόλακας καὶ τοὺς δημαγωγούς, οἱ ὅποιοι τόσας φορὰς κατέστρεψαν τὴν
δημοκρατίαν. Οἱ φιλοπόλεμοι εἶναι τοιοῦτοι ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον
διὰ τὸ συμφέρον τῶν. Ἐάν ἡ πόλις πείθεται εἰς τοὺς πραγματικῶς ἐν-
διαφερομένους διὰ τὰ κοινά, ἂν μεταχειρίζεται τοὺς συμμάχους ὡς φί-
λους καὶ ὄχι ὡς ὑποτελεῖς, ἐάν ἐνδιαφερθῇ διὰ τὴν καλὴν τῆς φήμην

ἀνά τοὺς Ἕλληνας, ἐὰν γίνῃ ἀρκούντως ἰσχυρά ὥστε νὰ μὴ τολμᾷ κα-
νεῖς νὰ τῆς ἐπιτεθῇ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ αὐτὴ νὰ μὴ πειράξῃ καμμίαν
πόλιν, τότε ἀσφαλῶς θὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, μὲ
τὴν θέλησίν των, ὡς πόλις ἡγεμονίς καὶ ὡς ὑπέρομαχος τῆς ἐλευθερίας
των ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ θὰ εὐτυχήσῃ.

μζ' Κεφάλαιον δὲ τούτων ἐκεῖν' ἔχω λέγειν, εἰς ὃ πάντα 142
τὰ προειρημένα συντείνει καὶ πρὸς ὃ χρῆ βλέποντας τὰς πρά-
ξεις τὰς τῆς πόλεως δοκιμάζειν. Δεῖ γὰρ ἡμᾶς, εἴπερ βουλό-
μεθα διαλύσασθαι μὲν τὰς διαβολάς, ἅς ἔχομεν ἐν τῷ παρόντι,
παύσασθαι δὲ τῶν πολέμων τῶν μάλιστα γιγνομένων, κτήσασθαι
δὲ τῇ πόλει τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, μισῆσαι μὲν
ἀπάσας τὰς τυραννικὰς ἀρχὰς καὶ τὰς δυναστείας, ἀναλογι-
σαμένους τὰς συμφορὰς τὰς ἐξ αὐτῶν γεγενημένας, ζηλώσαι
δὲ καὶ μιμῆσασθαι τὰς ἐν Λακεδαίμονι βασιλείας. Ἐκείνοις γὰρ 143
ἀδικεῖν μὲν ἦττον ἔξεστιν ἢ τοῖς ἰδιώταις, τοσοῦτῳ δὲ μακαρι-
στότεροι τυγχάνουσιν ὄντες τῶν βίᾳ τὰς τυραννίδας κατεχόν-
των, ὅσον οἱ μὲν τοὺς τοιοῦτους ἀποκτείναντες τὰς μεγίστας
δωρεὰς παρὰ τῶν συμπολιτευομένων λαμβάνουσιν, ὑπὲρ ἐκεί-
νων δ' οἱ μὴ τολμῶντες ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνήσκουσιν ἀτιμότεροι
γίνονται τῶν τὰς τάξεις λειπόντων καὶ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλ-
λόντων. Ἄξιον οὖν ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης ἡγεμονίας. Ἐνεστι 144
δ' ἐν τοῖς πράγμασιν ἡμῶν τυχεῖν παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς τι-
μῆς ταύτης, ἥνπερ ἐκεῖνοι παρὰ τῶν πολιτῶν ἔχουσιν, ἦν ὑπο-
λάβωσι τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν μὴ δουλείας ἀλλὰ σωτηρίας
αἰτίαν αὐτοῖς ἔσεσθαι.

μη' Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν λόγων ἐνόητων περὶ τὴν ὑπόθε- 145
σιν ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἀμφότερα συμβουλεύει παύσασθαι λέγοντι,
καὶ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὸ πλήθος τῶν ἐτῶν τῶν ἐμῶν
τοῖς δὲ νεωτέροις καὶ μᾶλλον ἀκμάζουσιν ἢ ἡγῶ, παραινῶ καὶ
παρακελεύομαι τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν τὰς με-
γίστας τῶν πόλεων καὶ τὰς εἰθισμένας ταῖς ἄλλαις κακὰ παρέ-
χειν προτρέψουσιν ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, ὡς ἐν ταῖς τῆς
Ἑλλάδος εὐπραγίαις συμβαίνει καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων πρά-
γματα πολὺ βελτίω γίνεσθαι.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ -
ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α' § 1. *ἐν πολλοῖς* = εἰς πολλὰ ζητήματα, σημεία. — *διεστώσας* (διίστημι) = διαφερούσας. — *σπουδαῖος* = καλός, σόφρων, ἀξιόλογος, ἐπιφανής. — *φαῦλος* = κακός, πρόστυχος, ἀπερίσκεπτος. — *διάνοια* = σκέψις. — *συνήθεια* = συναναστροφή, σχέσις. — *διέλυσε* (γνωμικὸς ἀόριστος) = συνήθως διαλύει.

§ 2 - 3. *δρέγομαι* = ἐπιθυμῶ. — *ἀντιποιοῦμαι* = κάνω κάτι δικό μου, οἰκειοποιοῦμαι. — *τεκμήριον* = ἀπόδειξις. — *εὐνοια* = καλὴ πρόθεσις, ἀγάπη. — *οὐσία* = περιουσία.

β' *συλλαμβάνω τινα* = βοηθῶ τινα. — *συναγωνίζομαι* = μαζί με ἄλλον προσπαθῶ διὰ κάποιον κοινὸν σκοπὸν. — *παιδεύω* = ἐκπαιδεύω. — *ἀκμῆ* = κατάλληλος περίστασις. — *κράτιστος* = σπουδαιότατος, ἄριστος. *διατρίβω* = ἀπασχολοῦμαι, μελετῶ.

§ 4 - 5. *δεινότης* = εὐχέρεια, ἱκανότης. — *τρόπος* = συμπεριφορὰ, χαρακτήρ. — *δόξουσι πεφυκέναι* = θὰ φανοῦν ὅτι ἐκ φύσεως εἶναι. — *παρακαλῶ* = προσκαλῶ, κατευθύνω. — *διόπερ* = γὰρ αὐτὸ ἀκριβῶς. — *χρῆ* = εἶναι ἀνάγκη. — *ὄμιλῶ* = συναναστρέφομαι. — *οἰκονομῶ* = τακτοποιῶ, διοργανώνω. — *ἐφικνοῦμαι* = ἐπιτυγχάνω, φθάνω. — *σεμνός* = πολῦτιμος, σεβαστός, μεγαλοπρεπής. — *βέβαιος* = στερεός, μόνιμος.

§ 6. *κάλλος* = ἡ ὡραιότης τοῦ σώματος. — *ἀνήλωσε* (τοῦ ἀναλῶω, ἀναλίσκω). — *ἐμάρανε* = γνώμ. ἀόριστος, ὅμοιοι εἶναι καὶ οἱ ἐπόμενοι. — *ἔαθνυμία* = ἀφροντισιά, τεμπελιά. — *κοσμῶ* = στολίζω. — *ἐπισκοιῶ* = ἀμυσρῶνω, καλύπτω, παρμερίζω.

§ 7 - 8. *ἀκιβδήλωσ* = γνησίως, ὀρθῶς, σωστά. — *θαρσαλέως* = μετάρροφος. — *ὄκνος* = βραδύτης, τεμπελιά. — *ψόγος* = κατηγορία. — *καταμαθεῖν* (καταμανθάνω) = νὰ μάθῃς καλά, νὰ κατανοήσης. — *τηλικούτος* = τόσον μεγάλος. — *λήθην ἐμποιῶ* = κάνω ὥστε νὰ λησμονηθῇ. — *ἐκείνοις* (ποιητ. αἴτ.) = ὑπὸ ἐκείνων.

γ' § 9 - 10. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ=βιβαίως ὅμως ὅχι μόνον αὐτὰ ἀλλὰ ἀκόμα καί.—προαίρεσις=προτίμησις, θέλησις, ἐπιδιώξις.—ἀναμνησκομαι=ἐνθυμοῦμαι.—οἰκέτις=ιδιὸς μου, γνωστός.—ὄλιγορῶ τινος=ἀδιαφορῶ διὰ κάτι.—παρακαίρως=ἀπρεπῶς, ἀκαταλλήλως.—φιλόκαλος=ὁ ἀγαπῶν τὸ ὄρατον.—κοινὸς=ὁ ἀνήκων εἰς πολλούς, συνηθισμένος.—προσῆκοντας τῷ γένει=συγγενεῖς, τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς τάξεως.—ἐταιρεία=φιλία, συντροφιά.—νόμου· γένους· ἀνάγκης=β' ὅροι τῆς συγκαίσεως.

§ 11 - 12. ἐπιλίποι ἄν=δὲν θὰ ἐφθανε.—τὸ ἀκριβές=τὸ αἰνολον.—καιρὸς=εὐκαιρία.—ἐξενηρόχαμεν (προχμ. τοῦ ἐκφέρω)=ἐχομεν ἀναφέρει.—δεῖ (ἀπρός.)=πρέλει.—γραφεὺς=ζωγράφος.—ἀπεικάω=ἀπεικονίζω, ζωγραφίζω.—προσῆκει=εἶναι ἀρμόζον, πρέπον.—σκοπῶ=ἐξετάζω, προσέχω, σκέπτομαι.—ἐνάμιλλος=ὅμοιος.—τὴν γνώμην διατίθεμαι=σχηματίζω γνώμην, σκέπτομαι.—ἄκουσμα=μάθημα.—σύμμετρος=ὁ σύμφωνος πρὸς τὸ μέτρον, ἀναγκαῖος, ὅχι ὑπερβολικός.—ὑποθέσθαι (ὑποτίθεμαι)=ὑποδεικνύω, συμβουλεύω.—ἐπιδοῦναι (τοῦ ἐπιδίδωμι)=προκόπτω.—εὐδοκιμῶ=προοδεύω, τιμῶμαι.

δ' § 13 - 16. θύω=θνσιάζω.—ἐμμένω=μένω πιστός.—εὐπορία=εὐκολία, πλοῦτος.—εὐξαιο τοῦ εὐχομαι=θὰ εὐχόσουν.—ἀσκῶ=ἐξασκῶ, μεταχειρίζομαι.—λήγω=σταματῶ, παύω.—προσπετής=ἀσυλλόγιστος, ἀναιδέης, παράκαιρος.—στέργω=ἀνέχομαι, ἀρκοῦμαι, θέλω.—μανικὸν=δείγμα μανίας, τρέλλας.—ἐθίζω=συνηθίζω.—σύννοος=σκεπτικός.—αὐθάδης=ἀγενής, ἄντροπος.—κοσμοῦμαι=στολιζομαι, ἡθος=χαρακτήρ.—λήσειν, μελ. τοῦ λανθάνω=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων, κρύπτομαι.—συνειδήσεις τοῦ σύννοϊδα=γνωρίζω καλὰ αἰσχόνομαι=ντρέπομαι.—θηρεύω=ἐπιδιώκω, κυνηγῶ.

§ 17 - 18. εὐλαβοῦμαι=φοβοῦμαι.—διαβολή=συκοφαντία.—δόξα=φήμη.—δόκει=νόμιζε.—παραντίκα=προσωρινῶς, γὰρ μιὰ στιγμή.—ὀφθῆσει (ὀφῶμαι)=θὰ φανερωθῆς.—πράττουσιν δοτ. πληθ. μετοχῆς ἐνεστώτος τοῦ πράττω.—ἐπιτιμῶ τινι=κατηγορῶ τινά.—προσλαμβάνω=ἀποκτῶ.—ἐπιστήμη=τελεία γνώσις, σπουδή.—αἰσχρὸν=ἄσχημον, ἐντροπή.—καταναλίσκω=ἐξοδεύω, χρησιμοποιοῦ.—σχολή=εὐκαιρία.—φιληκοῖα=ἀγάπη πρὸς ἀκρόασιν.—τοῖς ἄλλοις ποιητ. αἰτ.—χαλεπῶς=δυσκόλως.—συμβήσεται (ἀπρός.)=θὰ γίνῃ, θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτελεσμα.

§ 19 - 20. ἡγοῦμαι=νομίζω, ἔχω τὴν γνώμην.—χρημάτων β' ὄρ. συγκρ.—τὰ μὲν (χρημάτα).—ἀπολείπει=ἐκεῖνα μὲν χάνονται, φεύγουν.—κατοκνῶ=διστάζω, ἀμελῶ.—ἐπαγγέλλομαι=ἐπισχνοῦμαι.—

πορεία=ταξίδι.—ἐπὶ τῷ=μὲ τὸν σκοπὸν νά.—φιλοπροσήγορος=εὐγενής.—εὐπροσήγορος=εὐγενής, καταδεκτικός.—προσφωνῶ=χαίρω.—ἀπαντῶ=συναπτῶ.—ἐντυγχάνω τινὶ τοῖς λόγοις=συνομιλῶ μὲ ἕνα.—ἡδέως ἔχω=ἔχω καλὴν διάθεσιν.—χρῶμαι=μεταχειρίζομαι, συναναστρέφομαι.—ἀπεχθῆσει (μέλ. τοῦ ἀπεχθάνομαι)=γίνομαι μισητός.—ἐντευξις=συνέντευξις, συνάντησις.—πυκνός=συχρός.—πλησμονή=κόρος, χόρτασμα.—ἀπάντων (πραγμάτων)=δι' ὅλα ἐπέρχεται ὁ κορεσμός.

§ 21 - 23. ὅπως ἄν=διὰ νά.—κρατοῦμαι=κυριαρχοῦμαι, εἶμαι ὑποχείριος.—δι' ὧν=ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁλοίων.—τῇ ὀργῇ=εἰς στιγμὰς ὀργῆς.—παραπλησίως ἔχω=φέρομαι τὸ ἴδιον, παρομοίως.—τερπνός=εὐχάριστος, τὰ τερονά=αἱ διασκεδάσεις.—ὑπολάβης (δορ. β') ὑπολαμβάνω=νομιζῶ.—δουλεύω=ὑπηρετῶ, εἶμαι κατώτερος, δοῦλος.—τὰ πονηρά=αἱ δυστυχίαι.—ἐπιβλέπω=προσέχω.—ὦν (ἀντι ὄντα) κτγρμ. μετ.—παρακαταθήκη=τὸ ἐπιμελῶς φυλασσόμενον, τὸ μυστικόν.—παρεχομένους κτγρμ. μετ.=ὅτι παρομοιάζουν.—ἀπιστῶ τινι=δὲν δίδω ἐμπιστάσυνην, δὲν πιστεύω εἰς τινά.—ἀπόρρητον=τὸ μὴ δυνάμενον νά λεχθῆ, μυστικόν.—ἐπακτός (ἐκ τοῦ ἐπάγω)=ὁ ἐπιβαλλόμενος, ὑποχρεωτικός.—πρόφασις=αἰτία, λόγος.—αἰτία=κατηγορία.—ἀπολύω=ἀπαλλάσσω.—εὐορκῶ - ἐπιορκῶ=ὀρκιζόμενος λέγω ἰσχυθεῖαν - ψεύδη.—φιλοχρημάτως ἔχω=ἀγαπῶ τὰ χρήματα.

§ 24 - 25. κέχρηται κτγρμ. τοῦ χρῶμαι.—ἐλίξω=περιμένω.—γίνομαι περὶ τινά=φέρομαι πρὸς τινά.—πειρῶ προστ. τοῦ πειρῶμαι=δοκιμάζω, προσπαθῶ.—ἐταῖρος=φίλος, σύντροφος.—μεταλλάτω=ἀλλάζω.—ἀπειρός εἰμι=δὲν γνωρίζω—μὴ δεόμενος (ἐναντιωμ. μετ.)=ἔχων ἀνάγκην.—ῥητόν=τὸ δυνάμενον νά λεχθῆ.—ἀνακαιοῦμαι=γνωστοποιῶ, σύζητῶ.—μὴ τυχῶν (ὑποθ. μετ.)=ἐὰν δὲν ἐπιτύχης.—ἐπιστήσει, τοῦ ἐπίσταμαι=γνωρίζω.—κοινωνία=συμμετοχὴ.—βασανίζω=δοκιμάζω.—διαγιγνώσκω=ἐξακριβῶ.—οὕτως=τότε.—δέσεις=αἵτησις, παράκλησις.—ἀντεπάγγελτος=ἀπρόσκλητος, ἀθυρομήτως.—καιροὶ=κακαὶ περιστάσεις.

§ 26 - 28. νικῶμαί τινος ἢ ἠτιῶμαί τινος=εἶμαι κατώτερος, ὑποδεέστερος ἀπὸ ἕνα ἄλλον.—κακοποιῶ=βλάβη, κακουργία.—δυσχεραίνω ἐπὶ τινι=στενοχωροῦμαι διὰ κάτι.—ἀνυχοῦσι - πράττουσι πληθ. δοτ. μετοχ.—συνάχθομαι=συμμετέχω εἰς τὴν λύτην ἑνός.—καλῶς πράττω=εὐτυχῶ.—πρὸς τοὺς=ἐνώπιον τῶν.—καλλωπιστής τὴν ἐσθῆτα=ὁ φορῶν πολὺ στολισμένην, φανταχτερή, ἐνδυμασίαν.—φιλοκάλου γεν. τῆς ιδιότητος, —τὸ περιεργον=ὅτι προκαλεῖ τὴν προ-

σοχὴν, ἐπίδειξις. — *ὑπερβάλλουσα κτῆσις* = ὑπερβολικὴ ἀπόκτησις. — *καταφρονῶ* = περιφρονῶ. — *ὡσπερ ἂν εἶ* = ὡς νά. — *ἐπιστάμενος*, ἐναντιομ. μετ. — *κατασκευάζω* = κίνω, μετατρέπω. — *ἔστι* ὑποκ. ὁ πλοῦτος, χρήματα — κτήματα εἶναι κατηγορ. — *δυσὸν*, δυσικός ἀριθ. τοῦ δύο γενικῆ. — *τοῦ τε* = ἐπεξήγησις. — *ἐκτίσαι* (ἄορ. τοῦ ἐκτίνω) = νά πληρώσης χρηματικὴν ποιήν. — *πρὸς δέ* = ὅσον ἀφορᾷ δέ, — *μηδέν* (ἐπίρ.) = καθόλου ὑπερβολικά.

§ 29-31. *ὀνειδίζω* = κατηγορῶ, εἰρωνεύομαι. — *εὐ ποιῶ* = εὐεργετῶ. — *καλὸς θησαυρός*, κατηγορ. — *χάρις* = εὐγνωμοσύνη. — *πέσει* (τοῦ πάσχω) = θά πάθῃς. — *ἀλλότριος* = ξένος. — *σιτίζω* = τρέφω. — *ὕλακτῶ* (λέγεται ἐπὶ κινῶν) = γανγίζω. — *πιστευθέντες* = εἰδὲν γίνουσι πιστευτοί. — *χαρίζομαι* = γίνομαι εὐχάριστος. — *πρὸς τὸ φαυλότατον* = κάκιστον, βλαβερότατον. — *βέλτιστον* = ἄριστον, ὠφελιμώτατον. — *τούς ἀπεχθανόμενους* = ἐκείνους οἱ ὅποιοι δέχονται νά γίνουσι μισητοί εἰς σέ προτιθέμενοι πρὸς. — *ὀμιλητικὸς* ἰδὲ εὐπροσήγορος. — *σεμνός* = ἀκατάδεχτος, σοβαρός, βαρῆς. — *ὄγκος* = ὑπερηφάνεια. — *ὑπεροπτικὸς* = ἀλαζόν, ἀνοήτως ὑπερήφανος. — *καρτερῶ* = ὑποφέρω. — *δύσειρις* = φιλόνηκος, γκρινιᾶσης. — *φιλόνηκος* = ὁ ἀγαπῶν τὴν νίκην, τὰ πρωτεῖα, φιλόδοξος. — *τραχέως* = ἀποτόμος. — *ὄργιζόμενος*, κτηγμ. μετ. — *εἶκων* (ὑποθ. μετ.) = ὑποχωρῶν. — *σπουδάζω* = σοβαρολογῶ. — *χάριτας* — *ἀχαρίστως* — *χαρίζομενος*, παρῆχησις = εὐεργετῶ κατὰ ὅχι εὐχάριστον τρόπον. — *ἀηδῶς* = κατὰ τρόπον προξενούντα ἀηδίαν, δυσσέσκεϊαν. — *ὑπουργῶ* ὑπηρετῶ. — *φιλαίτιος* = φιλοκατήγορος. — *φιλεπιτιμητής* = ὁ ἐπιτίμητων τὸν ἄλλον διὰ νά διορθωθῇ. — *παροξυντικὸς* = ἐξοργιστικὸς.

§. 32 - 33. *πότος* = τὸ πιετό, οἰνοποσία. — *συνουσία* = συναναστροφή. — *καιρὸς* = περίστασις. — *ἐξανίστασο* = σήκω καὶ φεύγα. — *τοῖς ἀποβαλοῦσιν* (μετ. ἄορ. β' ἀποβάλλω) = ποὺ ἔχασαν. — *διαμαρτόντας* μετ. ἄορ. β' διαμαρτάνω = χίνω. — *τῶν εὐθθυνοῦντων* = τῶν διευθυντῶν. — *τῶ* = μετὰ τὸ νά. — *συμμέτρως* = λογικά, μετὰ περισκεψίν. — *τῆς ἀπαιδευσίας*, β' ὄρ. συγκρ. — *τὰ μοχθηρὰ* = τὰ κακά. — *προσεξημίωσε*, γνομ. ἄορ. = ὅχι μόνον δὲν δίνει κέρδος ἀλλὰ καὶ ζημιώνει. — *ὧν* ἀντὶ ἧ. — *τοῖς λόγοις*, δοτ. ὄργ. — *λυπῶ* = στενοχωρῶ. — *τούτων* = δι' αὐτά. — *τιμωρίαν δίδωμι* = τιμωροῦμαι. — *ἀπαγγελοῦντας* (μέλ.) = οἱ ὅποιοι ἀσφαλῶς θά τὸ μεταβιβάσουν.

§. 34 - 36. *παρδείγματα* κτηγμ. — *παρεληλυθότα* (μετ. κτηγμ. παρέρχομαι) = τὰ περασμένα. — *ἀφανές* = τὸ ἀδηλον, τὸ μέλλον. — *διάγνωσιν ἔχει* = ἀναγνωρίζεται, εὐρίσκεται. — *ἐπιτελῶ* = ἐκτελῶ. — *δόξαντα* = τὰ ἀποφασισθέντα. — *εὐτυχία* = καλὴ τύχη. — *εὐβουλία* = καλὴ

σκέψις.—*ὦν* οὐδέτ.—*παρρησιάζομαι*=διηλώθῃς, χωρίς δισταγμούς.—*αἰσθήσει* (μὲλ. αἰσθάνομαι)=θὰ νοιώσης—*καταφανῆ ποιῶ ἑμαυτόν*=φανερώνω τὰς ἰδέας μου.—*τὰ ἑαυτοῦ*, δηλ. πράγματα.—*προξύνομαι*=προτρέπομαι, ἀποφασίζω.—*ἀβουλία*=ἔλλειψις θελήσεως, ἀπερισκεψία.—*ἐπιτήδευμα*=ἀπασχόλησις, ἔργον.—*ζηλῶ*=ζηλεύω, μιμούμαι.—*κείμει*=νομοθετοῦμαι, ὀρίζομαι.—*θεραπεύω*=περιποιούμαι.—*θανυμάζω*=ἐκτιμῶ.

§. 37 - 38. *εἰς ἀρχὴν καθίστημι*=ἀναλαμβάνω ἐξουσίαν, δημοσίαν ὑπηρεσίαν.—*ἐκεῖνος*, ὁ πονηρός.—*ἀνατίθημί τινι τὰς αἰτίας*=θεωρῶ κάποιον αἴτιον, ὑπεύθυνον.—*ἐπιμέλειαι*=ὑπηρεσίαι, κυρίως οἰκονομικαί.—*ἀπαλλάττομαι*=ἀποχωρῶ—*παρίσταμαί τινι*=παίρω τὸ μέρος κάποιου, ὑποστηρίζω.—*πλεονεκτῶ*=εἶμαι ἀνώτερος, ἔχω περισσότερα.—*ἔχων* κτηρμ. μετ.—*ἀσθένεια*=ἀδυναμία.—*ἐπιείκεια*=μετριопάθεια, εὐγένεια.—*μᾶλλον ἀποδέχομαι*=προτιμῶ—*μέτεστι* τοῖς φαύλοις=ἔχουν μερίδιον καὶ οἱ φαῦλοι.—*μεταλαμβάνω*=μετέχω, παίρω μερίδιον.

§. 39 - 41. *ἐξ ἀδικίας*=μὲ ἀδίκους πράξεις.—*ἀλλ' οὖν*=τοῦλάχιστον.—*ἐλπίσι*=κατὰ τὴν ἐλπίδα.—*τὰ περὶ τὸν βίον*=ὅσα ἀφοροῦν τὴν ζωὴν.—*μέγιστον* (κτηρμ.) ἐν ἐλάχιστῳ, ἀντίθεσις.—*ἐπίστη* (ἐπίσταμαι) προσρᾶν=διὰ τὰ νὰ γνωρίζῃς νὰ προβλέπῃς.—*ἐπισκοπῶ*=ἐξετάζω προσεκτικῶς.—*πολλοῖς*, ἀνθρώποις· αὐτοὶ εἶναι οἱ ἐπιτόλαιοι.—*καιροὶ*=κατάλληλοι περιστάσεις.—*σαφῶς οἶδα*=γνωρίζω πολὺ καλά.—*ἀναγκαῖον*, ἐστίν.—*ἐν τούτοις*, τοῖς δυσὶν καιροῖς.—ἢ λέγειν β' ὄρ. συγκρ.

§ 42 - 43. *περιχαρῆς γίγνομαι*=χαίρω ὑπερβολικῶς.—*ἐπὶ τοῖς*, αἴτιον,=διὰ τὰ.—*ἄτοπόν (ἐστίν)*, ἀπρόσ., ὑποκ. τὸ ἀποκρύπτειν, ὑποκ. τοῦ ἀπαρεμφ. τινά=εἶναι παράξενο πρᾶγμα.—*ἐν τῷ ζῆν*=κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς.—*ἀδοξία*=ἀνυποληψία.—*κατὰ τὴν ἀσφάλειαν*=μὲ ἀσφάλειαν ζωῆς, χωρίς κίνδυνον.—*ἀισχρὰ φήμη*=ντροπιαστικὴ φήμη.—*κατακρίνω*=καταδικάζω, προσορίζω=ὁ θάνατος εἶναι δι' ὅλους ἀναπόφευκτον πεπωμένον.—*ἴδιον τοῖς σπονδαίοις*=ἰδιαιτερον γνώριμα εἰς τοὺς.

§ 44 - 47. *θανυμάζω*=λαραξενεύομαι. *εἰ*=διότι (πλαγ. ἔρωτ. λόγος).—*τῶν εἰρημένων*=γεν. διαιρ.—*τὴν ἡλικίαν*=εἰς τὴν ἡλικίαν ποῦ ἔχεις τώρα δά.—*διέλαθεν*, διαλανθάνω=διαφεύγω τὴν προσοχήν.—*προειλόμην*, προαιροῦμαι=προτιμῶ.—*πραγματεία*=σύγγραμμα.—*ἐξενεγκεῖν*, ἐκφέρω=παρουσιάζω, προσφέρω.—*καταλιπεῖν*, καταλείπω=ἀφήνω.—*χρεία*=ἀνάγκη.—*ταμειῖον*=ἀποθήκη.—*φήθην*, οἶο-

μαι.—**ὦν** οὐδ. γεν. διαιρ.—**χάριν ἔχω**=εὐγνωμονῶ.—**διαμαρτάνω**=ἀποτυγχάνω.—**δόξα**=γνώμη, ἰδέα.—**σιτία**=τροφαί.—**ἐγνωπένας**, γιγνώσκω, τοῦναντίον=ἔχω ἀντίθετον γνώμην.—**τεκμηρίω** κτηρμ.—**ἐπιτάττω**=διατάσσω, ἐπιβάλλω.—**εἰκός**, ἔστιν=εἶναι φυσικόν, εὐλογον.
ἐν τῷ ῥαθυμεῖν καὶ (ἐν τῷ) ἀγαπᾶν τὰς πλησμονὰς=διότι εἰς τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ὑπερβολικῆς ἀπολαύσεως.—**παραπεπήγασι**, προκμ. τοῦ παραπήγνυμι=προσκολῶμαι εἰς κάτι, παρακολουθῶ.—**τὸ φιλοπονεῖν**=ἡ ἐπίμονος ἀπασχόλησις.—**κάκει**=ἐν τῇ ῥαθυμίᾳ.—**ἠσθέντες**, τοῦ ἠδομαι=ἀφοῦ ἠδυχαριστήθησαν.—**ἐνταῦθα**, ἐν τῇ φιλοπονίᾳ.—**οὕτω**, ποσοτικόν=τόσον.—**τὰ ἀποβαίνοντα**=τὰ ἀποτελέσματα.—**διαπονώ**=διαρκῶς κοπιᾶζω.

στ' § 48 - 52. **Ἐνδέχεται**=ἐπιτρέπεται.—**τὰ τυχόντα**=ὅ,τι τύχη.
ὑπόθεσις=κατεύθυνσις, βάσις.—**οἶον τε (ἔστιν)**=εἶναι δυνατόν.—**ἢ**=ἄλλως, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει.—**οὕτω**=τόσον.—**ὥς**=ὅσον.—**ἐπιεικῆς**=σώφρων, κόσμιος.—**εἰκότως**=εὐλόγως.—**ἢ πούγε**=βεβαίως, ἀσφαλῶς, περισσότερον.—**ἐλαττοῦμαι**=εἶμαι κατώτερος.—**ὑπολαμβάνω**=νομίζω, θεωρῶ.—**ἐγχειρίζω**=δίδω, παρέχω.—**ὄντα**, ἐναντ. μετ.—**στοχάζομαι**=σημαδεύω, ἐξετάζω.—**ἐπὶ τοῖς**=ἐν τοῖς (ὄργ.).—**πῶς ἔχουσι πρὸς** (πλαγ. ἐρωτ.)=ποίαν θέσιν παίρουν ἁπέναντι.—**κολάζω**=τιμωρῶ.—**Τάνταλος** κατεδικάσθη εἰς τὸ μαρτύριον τῆς αἰωνίας πείνας καὶ δίψας, διότι σφάζας τὸν υἱόν του Πέλοπα τὸν παρέθεσε γεῦμα εἰς τοὺς θεούς.—**παραδείγμασι**, κτηρμ.—**καλοκαγαθία**=καλὸς τρόπος.—**ἐμμένω**=μένω σταθερός.—**σοφιστής**=σοφός.—**καθίζανω**=κάθημαι.—**ἀπειρός εἰμι τινος**=ἀγνοῶ κάτι, δὲν δοκιμάζω κάτι.—**μόλις**=μὲ μεγάλην δυσκολίαν.—**ἐπικρατῶ** τινός (ἔδω συντάσ. μὲ αἰτιατ.)=καταβάλλω, νικῶ.—**ἁμαρτίαι τῆς φύσεως**=τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α' § 1 - 3. *εἶωθα* = συνηθίζω. — *εἰργασμένος* = κατεργασμένος (σκεύη). — *ἄλλων* γεν. διαιω. — *κτῆμα* = πολύτιμον ἀντικείμενον. — *ἐνδεῆς εἰμί τινος* = ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ κάτι. — *δόσις* = δωρεά. — *ποιούμενοι*, ἐκ τοῦ καταφανεῖς εἶναι, κτγρμ. μετ. — *τεχνικώτερον* = με μεγαλύτεραν ἐπιτηδεϊότητα. — *καπηλεύω* = εἶμαι κάπηλος, μεταπράτης. — *ἂν γενέσθαι*, δυναητ. ἀπαρ. ἰσοδυναμοῦν με δυναητ. εὐκτ. = γένοιτο ἂν. *ἐπιτηδεύμα* = ἀσχολία. — *ορέγομαι τινος* = ἔχω ὄρεξιν διὰ κάτι. — *ἀπέχομαι τινος* = ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τι. — *ιδιότης* = ἀπλοῦς πολίτης, ὄχι ἄρχων. — *παιδεύοντα* = μέσα ἐκπαιδεύσεως. — *τρυφῶ* = ζῶ βίον τρυφηλόν, δὲν κοπιᾶζω ἀλλὰ μόνον ἀπολαύω. — *καθ' οὗς* = συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους. — *πολιτενόμενοι*, κτγρμ. μετ. = κατὰ τύχην διοικοῦνται. *παρηρησία* = τὸ θάρρος τῆς γνώμης. — *ἐξεῖναι*, τοῦ ἀπροσ. ἐξεσι = ἡ δυνατότης, ἡ εὐχέρεια. — *ἐπιπλήττω* — *ἐπιτίθεμαι τινι* = κατακρίνω κάποιον, κατηγορῶ. — *ἁμαρτία* = σφάλμα. — *ὑποθήκη* = συμβουλή. — *καταλελοίπασι* κτγμ. τοῦ καταλείπω = ἀφήνω. — *εἰκὸς* (ἔστι) = φυσικὸν εἶναι.

§ 4 - 5. *τύραννος* = βασιλεὺς. — *ὑπάρχει τινι* = ἔχει τις. — *οὗς* (ὑποκ. τοῦ παιδεύεσθαι) = ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νᾶ. — *εἰς ἀρχὴν καθίσταμαι* = ἀναλαμβάνω ἐξουσίαν. — *ἀνουθέτητος* = χωρὶς συμβουλήν. *διατελῶ* = εὐρίσκομαι, ὑπάρχω. — *συνόντες* (σύνειμι) συναναστρεφόμενοι. — *πρὸς χάριν* = διὰ νᾶ τοὺς εὐχαριστοῦν, πρὸς κολακείαν. — *πράγματα μέγιστα* = μεγίστη πολιτικὴ δύναμις. — *χρῶμαι τινι* = μεταχειρίζομαι, χρησιμοποιοῦ κάτι. — *ἀμφισβητῶ* = ἀμφιβάλλω. — *ἐλέσθαι* τοῦ αἰροῦμαι = προτιμῶ, ἐκλέγω. — *ιδιωτεύω* = εἶμαι ἀπλοῦς πολίτης. *ἐπιεικῶς πράττω* = δὲν εἶμαι οὔτε πλούσιος οὔτε πτωχός. — *δυναστεία* = ἐξουσία, δύναμις. — *ἐνθυμοῦμαι* = ἐν θυμῷ ἔχω = σκέπτομαι. — *διεξιόντες*, τοῦ διεξέρομαι = ἐξετάζω, ἐρευνῶ. — *χερῆν* ἔνν. διεφθάρθαι. *διεφθαρμένους* = φρονεμένους, αἱ μετοχαὶ κατηγορ. — *ἔξαμαρτάνω* = κάνω κακόν. — *δπωσοῦν* = ὀπωσθήποτε. — *λύσιτελεῖν* (ἀντικ. τοῦ ἡγοῦν

ται) = ὠφελεῖν. — τῆς Ἀσίας βασιλεύειν, τὸ ἀναφέρει ὡς δεῖγμα μεγίστης εὐτυχίας. — ταύτης δηλ. αὐτῆς πού γίνεται εἰς τοὺς οἴκους τῶν βασιλεύοντων. — παντὸς ἀνδρὸς γεν. τῆς ιδιότητος, δηλ. καθέναν δύναται νὰ γίνῃ ἱερομένος, δὲν χρειάζεται πείραν καὶ γνώσεις ὅπως ὁ βασιλεύς. — ὁ, ἀντὶ ἧ βασιλεία. — πρόνοια = ἐπιμέλεια, φροντίς. — δεόμενον (ἔστιν) = ἔχει ἀνάγκην.

β' § 6 - 8. Καθ' ἐκάστην τὴν προᾶξιν = διὰ κάθε μεμονωμένην ἐνέργειαν. — ἐξ ὧν (τρόπων) = πῶς. — κατὰ τρόπον = καθὼς πρέπει. — ἀεὶ = κάθε περίστασις. — καθ' ὅλην = δι' ὅλα τὰ. — στοχάζομαι τινος = ἐπιδιώκω κάτι. — διατριβῶ = ἀσχολοῦμαι. — ἐξεργάζομαι = (ὡς παιθ.) συντελοῦμαι, ὀλοκληρώνομαι. — ὑπόθεσις = πρόθεσις, σκοπός. — συνιδεῖν, τοῦ συνορῶ = διαβλέπω, κατανοῶ. — καταλογάδην = περὶ κείμενον. — ἐν ταῖς διανοαῖς = εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐπεξεργασίας, πρὶν διατυπωθῆναι, εἰς τὸν νοῦν. — συντιθέντων (συντίθημι) = τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων. — παρέσχε = γνομ. ἄορ. — καταδέεστερος = κατώτερος. — τῆς ἐλπίδος, β' ὄρ. συγκρ. — ἐπιχείρημα = προσπάθεια. — ταῖς μοναρχαῖς = (ἡθικὴ) (χαρ.) δοτ. — ὀνήσειε, εὐκτ. ἄορ. τοῦ ὀνήθημι = ὠφελῶ. — ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας = ἐξουσίαν σιθερωτέρων. — πολιτείας πραοτέρας = βίον ἡσυχώτερον.

γ' § 9 - 11. σκεπτέον = δεῖ σκοπεῖσθαι. — ἐν κεφαλαίοις = μὲ λίγα λόγια, εἰς γενικὰς γραμμὰς. — δύναμις = ἀξία, σπουδαιότης. — αὐτοῖς, τοῖς βασιλεῦσι. — καλῶς πράττω = εὐτυχῶ. — συμπίπτοντα = συμβαίοντα. — τούτων ἔνεκα, δηλ. τοῦ παῦσαι, διαφιλᾶξια καὶ ποιῆσαι. — ῥαθυμῶ = εἶμαι ὀκνηρός. — ἀμελῶ = ἀδιαφορῶ διὰ τι, παραμελῶ. — δέδεικται = ἔχει ἀποδειχθῆ. — γνώμη = διάνοια, σκέψις, χαρακτῆρ. — ἀσκητῆς = ἀθλητῆς. — πανηγύρεις, οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες (Ὀλύμπια, Ἰσθμια, Νέμεα, Πύθια). — τίθημι ἄθλον = ὀρίζω βραβεῖον. — ἐνθυμοῦμαι τινος = ἔχω κάτι εἰς τὸν νοῦν μου. — προέχω = εἶμαι ἀνώτερος. — διαφέρω = προέχω.

δ' § 12 - 14. καταγνώξω τοῦ καταγιγνώσκω τινός = καταδικάζω τινά. — ὡς περὶ μὲν = ὥστε ὅσον ἀφορᾷ μὲν. — τέχνη = μέσα. — οὐδὲν = οὐδόλω. — οὕτω διάκεισο... ὡς δυναμένης = τοιαύτην γνώμην νὰ ἔχῃς, ὅτι δύναται ἢ ἐκπαιδεύσεις. — μεταπέμπου = κάλεσε κοντά σου. — εὐδοκιοῦντων = τῶν ὀνομαστῶν, τῶν γνωστῶν ἐκ τῶν παλαιῶν. — σοφιστῶν = τῶν συγχρόνων σοφῶν. — ἀπειρώς ἔχω τινός = ἀγνοῶ κάποιον. — ἀγωνιστῆς = ζηλωτῆς, ἀνταγωνιστῆς. — γυμνάσιον = ἀσκήσις. — ὑπεθέμεθα, ὑποτίθεμαι = παραδέχομαι, προϋποθέτω. — παρακαλοῦμαι = παρακινουῦμαι. — δεῖνόν, ἐν. εἶναι, ὡς ἀντικ. τοῦ ἡγήσαιο ὄφλοκ. τοῦ

ἀπαρεμφ. εἶναι, εἶναι τὸ ἄρχειν· αὐτοῦ ὑποκ. εἶναι τὸ χεῖρους καὶ ἄντικ. τὸ βελτιόνων.—*ἐρρωμενεστέρω*—μὲ μεγαλύτερον θάρρος.—*ἀτιμάζω*—περιφρονῶ.

ε' § 15 - 16. *ἐντεῦθεν*, δηλ. τὴν ἄσκησιν τῆς διανοίας.—*οἶον τ' (ἔστι)*—εἶναι δυνατόν νά.—*χαίρω τινι*—εὐχαριστοῦμαι διὰ κάτι.—*ποιοῦμαι ἐπιμέλειαν*—φροντίζω.—*μελέτω* τοῦ ἄπρος. μέλει (μοῖτινος)—φροντίζω διὰ κάτι.—*περὶ παντός (ἢ πλείονος) ποιοῦμαι*—προτιμῶ.—*κεχαρισμένως*—μὲ εὐχαρίστησιν τῶν ἀρχομένων.—*τὸ πλήθος*—ὁ λαός.—*θεραπεύω*—ἐξυπηρετῶ.—*δημαγωγῶ*—ἄγω τὸν δῆμον, κυβερνῶ, γίνομαι ἀγαπητός.—*ἦν*—ἔάν.—*ὑβρίζω*—κακομεταχειρίζομαι, φέρομαι ἀδθαδῶς.—*ἦν μὴ ἔās*—ἔάν δὲν ἐπιτρέψῃς εἰς τὸν ἄλλον νά.—*περιορῶ*—ἀδιαφορῶ (ἐκ τούτου ἢ κτηρομ. μετ. ὑβριζόμενον).—*τιμαί*—ἔξουσαί.—*στοιχεῖα*—βάσεις.—*πολιτεία*—διοικήσις, πολιτεύμα.

στ' § 17 - 19. *πρόσταγμα*—νόμιμος διαταγή.—*ἐπιτήδευμα*—ἔθιμον.—*μετατίθῃμι*—μεταβάλλω, ἀκυρώνω.—*τὸ καθεστῶς*—τὸ καθωρισμένον, τὸ ἐπικρατοῦν.—*τὸ σύμπαν* (ἐπίρ.)—γενικῶς.—*σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους*—νά μὴ ἀλληλοσυγκρούονται.—*ἀμφισβήτησις*—διαφορά, σύγκρουσις.—*ὡς ἐπιτείνει τὸ ἐλαχίστας*—ὅσον τὸ δυνατόν.—*διάλυσις* (τῶν ἀμφισβ.)—ἐξαφανισμός, ἄρσις.—*προσεῖγαί*—προσυπάρχειν, κοντὰ μέ... *αὐτοῖς* δηλ. τοῖς πολίταις.—*ἐργασία*—ἀλασχόλησις (ἐμπόριον, γεωργία, τέχναι).—*κερδαλέος*—ἐπικερδής.—*πραγματεία*—πολλὴ φροντίς κυρίως διὰ ξένα, ἀνάμειξις εἰς πολλὰ.—*φεύγω*—ἀποφεύγω.—*πρὸς τὰς*, ἐργασίας.—*προθυμῶς ἔχω*—δεικνύω ζῆλον, προθυμίαν.—*κρίσιν ποιοῦμαι*—κρίνω.—*περὶ ὧν*—περὶ ἐκείνων διὰ τὰ ὅποια.—*ἀμφισβητῶ*—ἔχω διαφορὰν μὲ κάποιον, φιλονικῶ.—*πρὸς χάριν*—χαριστικῶς.—*ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν*—νά ἔχῃς τὴν αὐτὴν πάντοτε γνώμην διὰ τὰ αὐτὰ ζητήματα.—*ἀκινήτως ἔχω*—δὲν μεταβάλλομαι.—*οἰκῶ*—διοικῶ.—*κατασκευῆ*—δημόσιαι οἰκοδομαὶ καὶ πᾶν ἄλλο δεικνύον τὴν καλὴν διοίκησιν.—*λαμπρῶς*—ὅχι μὲ τοιγκουνιά.—*πράξῃσι* (δοτ. τοῦ κατὰ τι)—εἰσπράξεις τῶν δημοσίων ἐσόδων.—*ἀκριβῶς*—αὐστηρῶς καὶ δικαίως.—*διαρκῶ*—ἐξαρκῶ, ἀντέχω εἰς τὴν δαπάνην.—*(ἐν) τῷ κάλλει*—μὲ τὴν ὡραιότητα τῶν...—*ἀνάλωμα*—ἔξοδον.—*παραμένω*—μένω μόνιμος, σταθερός.—*ἐπιγιγνόμενος*—ὁ μεταγενέστερος, ἀπόγονος.—*δεδαπανημένων* β' ὄρ. συγκρ.—*καταλείπω*—ἀφήνω.

§ 20 - 21. *τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιῶ*—λατρεύω τοὺς θεοὺς.—*θῦμα*—θυσία.—*θεραπεία*—λατρεία.—*ὡς*—ὅσον τὸ δυνατόν.—*ιερεῖα*—σφάγια, θυσιαζόμενα ζῶα.—*πράττω παρὰ τινος*—εἰσπράττω, λαμ-

βάνω ἀπὸ κάποιου.—*δοχαί*—ἀξιώματα.—*οἰκείος*—συγγενής, στενῶς συνδεόμενος.—*αὐταῖς ταῖς ἀληθείαις*—μὲ τὰς ἀληθινὰς τιμὰς (δῶρα, στεφάνωσις, πρόσκλησις εἰς συμβουλίαι κλπ.).—*εὐνοῦς*—ὁ εὐνοϊκῶς διακείμενος, φίλος.—*φυλακῆ*—φρουρά.—*τυραννίς*—ἀρχή.—*κηδοματινος*—φροντίζω διὰ κάτι.—*οἰκοι πολιτικοί*—τὰ ὑπάρχοντα τῶν πολιτῶν.—*δαπανῶντας-ἐργαζομένους* ὑποκ. τῶν ἀπαρεμφάτων.—*πλείω ποιῶ*—αὐξάνω.

§ 22 - 23. *προτιμῶν* κτθου. μετ.—*πιστός*—ἀξιόπιστος.—*ἀσφαλῆς*—ἀκίνδυνος.—*συμβόλαιον*—συμφωνία, δόσοληψία.—*νόμιμος*—δίκαιος.—*περὶ πλείστου ποιούμαι τινα*—τιμῶ ἑξαιρετικῶς.—*τῶν ἀφικνουμένων*, γεν. διαιω.—*ἀξιώω-ῶ*—ἔχω τὴν ἀξίωσιν, ζητῶ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ σοφισταὶ καὶ γενικῶς οἱ διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἱ ὅποιοι κατέφειγον εἰς τὰς ἀλλὰς τῶν τυράννων.—*ἐξαιρῶ*—ἀποδιώκω, ἀπομακρύνω.—*περιδεῆς εἰμι*—εἶμαι πολὺ φοβισμένος.—*δόκει*, δηλ. δογίζεσθαι, καιρὸς ἢ (δογίζεσθαι)—να φαίνομαι ὅτι...—*δεινός*—φοβερός, ἀσθηρὸς ἀντίθ. τὸ *πρᾶος*.—*τῷ μηδέν.. τῷ τὰς*, δοτ. τῆς ἀναφορᾶς—ὡς πρὸς τὸ...—*ἐλάττους..*—ἐπιβάλλεις τιμωρίας μικροτέρας ἀπὸ ὅ,τι πρέπει διὰ τοιαῦτα σφάλματα.

§ 24 - 26. *ἀρχικὸς*—ἰκανὸς εἰς τὸ ἄρχεῖν.—*χαλεπότης*—σκληρότης, δυστροπία.—*ἠτᾶσθαι*, ὑποκ. πάντα—τὸ νὰ φαίνωνται ὅλοι κατώτεροι ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σου διάνοιαν.—*καὶ (τῷ) νομίζειν*, ὑποκ. πάντα.—*ἄμεινον αὐτῶν*, β' ὄρ. ὄγκω.—*ἐπιστήμαις*, δοτ. ὄργ.—μὲ τὴν γνώσιν τῶν τοῦ πολέμου.—*πλεονεκτῶ*—εὐρίσκομαι εἰς καλύτεραν μοῖραν, ἔχω κάτι παραπάνω.—*ὀμιλῶ πρὸς τινα*—συμπεριφέρομαι πρὸς...—*φιλονικῶ*—διεκδικῶ τὴν νίκην, ἀμιλλῶμαι.—*συννοίσειν* τοῦ συμφέρου.—*φαῦλος*—πρόστυχος, ταπεινός.—*συμφερόντως*—κατὰ τρόπον ποῦ τοὺς συμφέρει.—*περιγίγνομαι*—ἐπικρατῶ, νικῶ.—*μεγαλόφρων*—ὁ ἀνώτερα, μεγάλα σκεπτόμενος.—*μείζω περιβαλλομένους*—τοὺς σκεπτομένους μεγαλύτερα ἀπὸ ὅσα εἶναι ἰκανοὶ νὰ κάμουν (κατασχεῖν).—*ἐφίεμαι*—ἐπιθυμῶ, ἐπιδιώκω.—*ἐξεργάζομαι*—φέρω εἰς πέρας, ἀποτελειῶν.—*τελέως*—τελείως.—*οἶον χρεῖ* (εἶναί σε)—ὄπως πρέπει νὰ εἶσαι.—*μέτριος*—λογικὸς.—*ἀτυχῶ*—δὲν ἐπιτυγχάνω.

ἢ § 27 - 28 *φύσις*—χαρακτῆρ.—*ἡδιστα συνδιατρίβω*—εὐχαριστιότατα περῶ τὸν καιρὸν μου μαζί μὲ ἄλλον.—*συνόντες*—συναναστροφόμενοι, γνωστοί.—*χρῶμενοι*—συνόντες.—*ἐφίστημι τινά τινι*—ὀρίζω κάποιον ὡς ἐπιτηρητὴν εἰς...—*αἰτίαν ἔχω τινός*—κατηγοροῦμαι διὰ κάτι.—*ἐπιτιμῶ*—ψέγω, κατακρίνω.—*παρρησίαν δίδωμι τινι*—ἐπιτρέπω εἰς κάποιον νὰ ὀμιλῇ ἐλεύθερα.—*εὖ φρονῶν*—φρόνιμος.

ἀμφιγνοῶ=ἀμφιβάλλω.—συνδοκιμάζω=ἐξετάζω μαζί.—διορῶ=διακρίνω ξεχωρίζω.—πλέον ἔχω=πλεονεκτῶ.—ζημίαις, δοτ. ὄργ.=τιμωρία.—διαβάλλω=συκοφαντῶ.

§ 29 - 30. ἐμαντοῦ ἄρχω=συγκρατοῦμαι, ἐπιβάλλομαι εἰς τὸν ἑαυτὸν μου.—δουλεύω=εἶμαι ὑπ' ἡγεῖρας; δουλός.—κρατῶ τινος=κυριαρχῶ, εἶμαι κύριός τινος.—συνουσία=συνάναστροφή.—εἰκῆ=τυχαίως, ἀπερισκέπτως.—ἐπιδίδωμι.=προσδεύω.—φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι=ὑπερφανεῦμαι διὰ κάτι.—διαπράττομαι=κατορθώνω.—μέγα φρονῶ ἐπὶ τινι=μεγαλοφρονῶ διὰ κάτι.—μέτεσι τινί τινος=ἔχει μερίδιον ἀπὸ κάτι, μετέχει.—μετὰ δέους=ἔνεκα φόβου.—αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς=οἱ πολῖται τελείως μόνοι τους.—γνώμη=σκέψις.—ἦν ἐπὶ τῷ σοι=ἔάν διὰ κάτι σοῦ συμβῆ.—φάυλων=γεν. διαίω.—σπουδάζω=μελετῶ, ἀσχολοῦμαι σοβαρῶς.

§ 31 - 33. κοσμίως ζῆν=ζῆν εὐπρεπῶς, ἀντίθ. ἀτάκτως.—παράδειγμα, κτγρι.—ἦθος=χαρακτήρ.—γυγνομένους, κτγρι. μετ.—περὶ πλείονος ποιοῦμαι=προτιμῶ.—χρημάτων γεν. τῆς ἀξίας.—ἄνητός=δυνάμινος νῆ ἀγορασθῆ.—παραγίγνεται=τὰ χρήματα ἀποκτιῶνται καὶ ἀπὸ τοῦς.—ὄλον τ' (ἔστι παραγίγνεσθαι).—διετηγκόντας τοῦ διαφέρειω=ὑπερέχω, διακρίνομαι.—τρυφῶ=ζῶ ἐπιδεικτικῶς, μεγαλοπρεπῶς.—κόσμος=στολισμός.—καρτερῶ=ὑπομένω καρτερικῶς, μένα σταθερός.—ἐπιτηδεύμα=ἀσχολία.—ὄψις=ἔξωτερικὴ ἐμφάνις.—ἐπισκοπῶ=ἐξετάζω προσεκτικά.—ὠς ἐπιτακτικόν.—ἀκμῆ=κατάλληλος περίστασις.—καιροὶ=εὐκαιρίαι.—δυσκαταμαθῆτως ἔχω=δυσκόλως γίνομαι ἀντιληπτός.—ἐλλείπω=ἔχω ὀλιγώτερα ἀπὸ ὅ,τι πρέπει ἀντίθ. πλεονάζω.—αἶροῦ=προτίμα.—μετριότης=τὸ ὀρθόν, ἢ συμμετρία.—ἐνδεια=στέρησις, ἀντίθ. ὑπερβολή.

§ 34 - 37. ἀστεῖος=εὐγενής κατὰ τοὺς τρόπους, πολιτιομένος (ἔχ. τῷ ἄστῳ).—σεμνός=σεβαστός, σοβαρός.—πρόσταγμα=συμβουλή.—σεμνύνομαι=εἶμαι ἢ κάνω τὸ σοβαρό.—ἰδέα=τρόπος.—συμφορὰ=μειονέκτημα.—προσοῦσαν=προσουλάρχουσαν, σύμφυτον.—ἀκριβῶνῶ=ἔξακριβῶνῶ.—μέτιθι (μετέροχομαι—μέτεμι) = ἐπιδίδωξε.—ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι (ὀρθῶς) τοῖς πράγμασιν=ἢ ἐξάσκῃς ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἔργα θὰ σὲ κάμῃ ἱκανὸν νὰ μεταχειρίζεσαι ὀρθῶς τὰ πράγματα.—θεωρῶ=ἐξετάζω.—σμπίπτοντα=τὰ συμβαίνοντα.—παρληλυθότα=τὰ περασμένα ἂν θυμᾶσαι.—εἰκὼν=ἀνδριάς.—ὑπόμνημα ἀρετῆς=ἐνθύμιον τῆς ἀρετῆς σου.—καλῶς=ἐντίμως, ἐνδόξως ἀντίθ. αἰσχροῦς.—τῆς τιμῆς=τοῦ βασιλικῷ ἀξιώματος.—περιορῶ=παραβλέπω.—διαλυθεῖσαν κτγρι. μετ.

ια' § 38 - 39. *μελετῶ* = φροντίζω, ἀσχοῦμαι. — *ἅττα* ἀναφ. ἀντων. ὄν (ἀρσ.) ἐκείνων τῶν ὁποίων. — *ἀξιῶ* = κρίνω ἀξιόν. — *ἀκριβῶς* = μὲ λεπτολογία. — *μικρὰ* = ἀνάξια λόγου. — *ἀπορία* = στέρησις, πτωχεία. *μέτριον* = μετριοφροσύνη, *μετρίως* = ψυχραίμως. — *ἐπίσταμαι* = γνωρίζω καλῶ.

ιβ' § 40 - 42. *εἰ* = αἰτιολ. ἔνεκα τοῦ θαυμάζω. — *ἐστὶν ἄ* = ἐπάσχον μερικὰ γνωστά. — *παρέλαθε* = διέφυγε τὴν προσοχὴν μου. — *τοσοῦτων ὄντων* δηλ. τῶν ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένων (γεν. ἀπόλυτος χρόν.). — *τῶν ἄλλων - τῶν ἀρχόντων* γεν. διαιρετ. — *οἱ μὲν, οἱ δὲ* = ἄλλοι μὲν ἄλλοι δέ. — *ποιοῦντας - ἐπιτηδεύοντας* κτηγμ. μετ. — *καινότης* = τὸ καινοφανές, τὸ καινούργιο. — *ἀπιστον* = ἀπίστευτον, ἀπίθανον. — *τὰ νομιζόμενα* = τὰ συνηθισμένα. — *ἠγεῖσθαι*, ἐννοεῖται τὸ χρηθ. — *χαρῖεις* = σοφός, μορφωμένος. — *τῶν διεσπαρμένων* γεν. διαιρ. = *δς δυναθῆ*, ὅπως ἔκαμεν αὐτός, ὁ Ἰσοκράτης, μὲ ὅσα ἐδῶ ἔγραψεν. — *ὄπερ πρὸς τοὺς γουθετοῦντας*, δηλ. πάσχουσι = παίρνουν τὴν ἰδίαν στάσιν ἀπέναντι τῶν συμβουλευτῶν πού παίρνουν ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν συμβουλευόντων. — *ἀποτρέπω* = συγκρατῶ κάποιον ἀπὸ μίαν ὄχι καλὴν ἐνέργειαν.

§ 43. *Ἡσίοδος* ἐπικός-διδασκικός ποιητής· ἔζησε τὸ 750—700 π. Χ. Ἐγραψε Θεογονίαν, Ἔργα καὶ Ἡμέρας, Ἀσπίδα Ἡρακλέους. — *Θεόγγις ὁ Μεγαρέυς-Φωκυλίδης ὁ Μιλήσιος*, σύγχρονοι (570-500 π.Χ.) ἔλεγειακοὶ - γνομικοὶ ποιηταί. — *λέγοντες*, οἱ ἄνθρωποι, ἔναντ. μετ. — *ἄνοια* = ἀνοησία. — *πρόσχω* = ἐξέχω. — *γνώμη* = γνομικόν, ἀπόφθεγμα. — *διατεθεῖεν*, οἱ ἄνθρωποι = τὴν αὐτὴν θέσιν θὰ πάρουν. — *ἀκούσειαν*, ἐδῶ μετὰ γενικῆς, ἐπὶ αἰτηκοῖας.

ιγ' § 45 - 47. *τί δεῖ* = δὲν εἶναι καμμία ἀνάγκη. — *διατρέβω* = χρόνοτριβῶ. — *σιτίων*, γεν. διαιρ. = τροφῶν. — *χαίροντας* ἐκ τοῦ εὐρήσομεν (ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι μετ.), κτηγμ. μετ. — *θρέμμα* = ζῶον. — *τῶν δεόντων*, γεν. διαιρ. = ἀπὸ τὰ πρόποντα. — *οἷ* = διότι αὐτοί. — *εὐφρονοῦντες* = οἱ μορφωμένοι. — *ἀπλοῦς* = χρηστός. — *ἴσασιν* τοῦ οἶδα. — *λοιδοροῦντας, λοιδορομένους* κτηγμ. μετ. = κακολογοῦντας, κακολογούμενους. — *ἐρημία* = ἔλλειψις βοήθειας, μοναξιά. — *καθ' ἀπάντων* = περὶ ὅλων γενικῶς.

§ 48-49. *οὖν* = βεβαίως. — *ποιεῖν*, ἐπὶ ποιητῶν, *γράφειν*, ἐπὶ πεζογράφων. — *κεχαρισμένον* = εὐχάριστον. — *μυθώδης* = σὰν παραμύθι. *ψυχαγωγοῦμαι* = εὐχαριστοῦμαι, ἀγάλλομαι. — *εἶτι* = διάτι. — *κατιδόντες* = κατανοήσαντες. — *καταχρῶμαι* = κάνω μεγάλην κατάχρησιν. — *ὁ μὲν*, ὁ Ὅμηρος. — *μυθολογῶ* = λέγω κάτι σὰν παραμύθι. — *οἱ δέ*, οἱ

τραγικοί ποιητοί.—**κατέστησαν**=μετέτρεψαν, παρουσίασαν.—**ἡμῖν** ποιητ. αἴτ.—**ἀφεκτέον** (ἀπέχομαι)=πρέπει νὰ ἀποφεύγουν.—**χαίροντας** κτησιμ. μετ.

ιδ' § 50-53 **διέρχομαι**=λέγω.—**ένα τῶν πολλῶν** (γεν. διαίρ.), ἕν. ὄντα.—**μὴ... ἔχειν**=νὰ μὴ σκέπτεται τὸ ἴδιο μὲ τοὺς ἄλλους.—**ταῖς ἡδοναῖς**=ἔχων ὡς μέτρον τὰς ἡδονὰς ποὺ θὰ σοῦ δώσουν.—**ἐπὶ τῶν χρησίμων**=ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν ποὺ θὰ παράσχουν.—**ἄλλως τε**=καὶ μάλιστα.—**ὄντες**=διατρίβοντες, ἀσχολούμενοι.—**ἐριστικοὶ λόγοι**=σοφιστικὴ τέχνη, διαλεκτικὴ.—**δεῖ φαίνεσθαι τὸν πεπαιδευμένον δυνάμενον βουλευέσθαι ἐξ ἐκάστου τούτων** βουλευέσθαι=νὰ ἐκλέγη τὰ χρήσιμα.—**ἀφέμενον** τὸν πεπαιδευμένον=ἀφοῦ παραμερίσῃ **τὰ ἀμφισβητούμενα**=τὰ σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων διαφωνοῦν οἱ φιλόσοφοι.—**συνομολογούμενον**=τὸ ἀπὸ ὅλους παραδεκτόν.—**λαμβάνω τὸν ἔλεγχόν τινος**=ἐλέγχω, δοκιμάζω κάτι.—**αὐτῶν**, τῶν φιλοσόφων.—**ἐπὶ τῶν καιρῶν**=εἰς τὰς καταλλήλους περιστάσεις.—**τυραννικὸς**=βασιλικός.

ιε' § 54. **παρήνεκα**, τοῦ παραινῶ... **τιμῶ**=σὲ φιλοδώρῶ.—**ἀρχόμενος**, δηλ. τοῦ λόγου.—**πλείονος**, γεν. τιμήματος.—**αἷς κἂν σφόδρα χοῆ**=τὰς ὁποίας καὶ ἂν ἀκόμη μεταχειρίζεσαι ὑπερβολικὰ.—**διαλείπω**=παραλείπω.—**κατατρίβω**=ἔξαντλῶ.

ΕΥΑΓΟΡΑΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α' § 1-4. *τιμῶντα-λείποντα* κτησιμ. μετ.—*πλήθει*, δοτ. ὄργ.—*ἐπιφερόμενα*—τὰ προσφερόμενα εἰς τὸν τάφον.—*ἀμιλλα*—ἀγὼν (λεμβοδρομία).—*ὑπερβολὴν*—ὄτι πάσας τὰς τιμὰς προσφέρεις κατὰ τρόπον ὑπερβολικόν, ἀνυπέρβλητον.—*εἴ τις αἰσθήσῃς...*—ἐὰν οἱ ἀποθανόντες αἰσθάνονται.—*ἀποδέχεσθαι*, τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἡγησάμην.—*ἂν ἔχειν*, ἀπόδοσις τῆς ὑποθ.—ὄτι ἔχει ἂν.—*χάριν ἔχω*—χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην.—*τοῖς ἄλλοις*, αἰτ., εἰς τὸ χαίρειν.—*ἐπιτήδευμα*—προᾶξις.—*κίνδυνος*, ἐκ πολέμου.—*ἐκείνω*, ποιητ. αἰτ.—*φιλότιμος*—φιλόδοξος.—*βουλομένους*, αἰ μετ. κτησιμ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν.—*εὐκλεῶς*—ἐνδόξως.—*σπουδάζω*—φροντίζω.—*ὅπως καταλείψουσιν*, τελικὴ πρότ. ἔδῳ.—*τῶν τοιούτων*, τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων.—*ἐξεργάζομαι*—φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω.—*σημεῖον*—ἀπόδειξις.—*οἱ ὄντες περὶ*—οἱ ἀσχολούμενοι εἰς...—*ἀγωνία*—ἀθλητικὸς ἀγών.—*ἔντιμος*—γνωστὸς, ἔνδοξος.—*λόγος*, ὁ παρὼν ῥητορικὸς.—*διέρχομαι*—διηγούμαι.

β' § 5-7. *τοὺς ἄλλους*, τοὺς ῥήτορας, σοφιστὰς.—*τοὺς ἐφ' αὐτῶν*—τοὺς συγχρόνους των.—*κοσμῶ*—ἐλαινῶ.—*ἐν εἰδόσι*—ἐνώπιον ἀνθρώπων πού γνωρίζουν.—*ἵνα...ἐχρῶντο*, σημ. τὸ ἀπραγατοποιήτον.—*φιλοτίμως διάκειμαι πρὸς τι*—ἐπιδιώκω κάτι μὲ ζήλον.—*εὐλογοῦμαι*—ἐπαινοῦμαι (εὐλογηθήσονται).—*ἀθυμῶ*—λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι.—*τοὺς ἐπέκεινα γενομένους*· οἱ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ ἥρωος Θησεύς, Ἡρακλῆς, Ἀργοναῦται, Ἐπίγονοι.—*τραγωδοῦμαι*—ὕμνοῦμαι, ἐπαινοῦμαι εἰς τραγωδίαν.—*προειδῆ* (προείδα)—ἂν γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων.—*ἀξιοθησόμενον*, κτησιμ. μετ.—ὄτι θὰ κριθῆ ἄξιος.—*πρόσειμι*—προσπαύσχω, εἶμαι συνυφασμένος.—*δυσκόλως πέφυκα*—εἶμαι ἐκ φύσεως δύστροπος.—*οὕτω-ὥστε*—τόσον-ὥστε.—*εὐπάσχω*—εὐεργετοῦμαι.—*κακῶς φρονῶν*—ἀνόητος.—*καὶ λέγειν*—ἀκόμα καὶ νά.—*ἄλλως τε*—ἀφοῦ μάλιστα καί.—*ἐπίδοσις*—πρόσδος, διὰ τοὺς

αίτιον.—*κινῶ*=μεταβίλλω.—*τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων*, γεν. διαίρ.= τῶν κακῶς κειμένων.

γ' § 8-11. *διὰ λόγων*=μὲ πεζὸν λόγον.—*σημεῖον δέ*, προεξαγγελτική παράθεσις.—*γὰρ*=δηλαδή.—*παντοδαπός*=παντὸς εἶδους.—*περὶ τῶν τοιούτων*, ἐγκωμίων.—*συγγνώμην ἔχω τινί*=συγχωρῶ κάποιον.—*δédονται κόσμοι*=ἐπιτρέπονται μέσα διακοσμήσεως τοῦ ποιήματος (εἰκόνες, μεταφοραί, παρομοιώσεις κ.λ.π.)—*ποιῆσαι*, ἐκ τοῦ οἶόν τε,=παραστήσαι· αἱ ἐκ τούτου μετοχαί, πλησιάζοντας κλπ. κατηγορημ. διότι ἐδῶ εἶναι δεῖξεως σημαντικόν.—*πλησιάζω*=συναναστρέφομαι—*συναγωνίζομαι*=βοηθῶ ἄλλον εἰς τὸν ἀγῶνα του.—*τεταγμένα*=ὄρισμένα, συνηθισμένα λέξεις καὶ ἐκφράσεις.—*τὰ μὲν...τὰ δέ*=ἄλλοτε μὲν-ἄλλοτε δέ.—*ξένα*=ξενικῆς προελεύσεως.—*καινά*=νεοφτειασμένα.—*μεταφοραί*=ἐκφράσεις εἰκονικαί.—*διαποικίλλω*=διακοσμῶ.—*οἱ περὶ τοὺς λόγους*=οἱ πεζογράφοι.—*τῶν τοιούτων*, μέσων στολισμοῦ.—*ἀποτόμως*=ἀπολύτως, ἀκριβῶς.—*πολιτικά ὀνόματα*=κοιναὶ λέξεις (τεταγμένα).—*ἐνθύμημα*=σκέψις, συλλογισμός.—*περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις*=πραγματικά—*οἱ μὲν*, οἱ ποιηταί, *οἱ δέ*, οἱ πεζογράφοι· ἐν τούτοις καὶ οἱ πεζογράφοι καλλιεργοῦν τὴν εὐρυθμίαν καὶ συμμετρίαν τοῦ λόγου καὶ πλείστα ὅσα συντακτικὰ σχήματα χρησιμοποιοῦν.—*κοινωνῶ τινος*=μετέχω ἀπὸ κάτι.—*τῇ λέξει*=κατὰ τὸ λεκτικόν.—*ψυχαγωγῶ*=τέρπω, εὐχαριστῶ.—*ἐκεῖθεν*, ἀπὸ τὰ ἐπόμενα.—*διάνοια*=νόημα.—*διαλύω*=καταργῶ.—*δόξα*=γνώμη.—*ἧς ἀντί ἦν*.—*πλεονεκτῶ*=ὑπερτερῶ.—*ὀκνῶ*=δισταζῶ.—*ἀποπειρατέον τῶν λόγων*=να δοκιμάσωμεν τὴν πεζογραφίαν.—*εὐλογεῖν*=ἐπαινεῖν *ὧδαῖς καὶ μέτροις*=δι' ἐμμέτρων ὧδων (σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν).

δ' § 12-13. *φύσις*=καταγωγή.—*εἰ καὶ προεπίστανται*=ἂν καὶ τὸ γνωρίζουν πρὶν ἀπὸ μένα.—*τῶν ἄλλων*= τῶν μὴ γνωρίζόντων.—*καταλειφθέντων*, μετ. ἐναντιωμ. γεν. ἀπόλ.—*οὐδὲν*=οὐδὸλος.—*ἐκείνων*, β' ὄρ. συγκρ., τῶν προγόνων.—*τοὺς ἀπὸ Διός*=τοὺς καταγομένους ἀπὸ τὸν Δία.—*εὐγενεστάτους* κτγρμ.—*οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ*=πᾶς.—*Αἰακίδαι*, ἀπόγονοι τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Αἰγίνης Αἰακοῦ, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, ὁ ὁλοῖτος μετὰ τὸν θάνατόν του ἐγένετο κριτῆς τοῦ Ἄδου μαζί μὲ τὸν Μίνωα καὶ τὸν Ῥαδάμανθυν.—*τῶν καθ' αὐτούς*, β' ὄρ. συγκρ.=τῶν συγχρόνων των.

ε' § 14-15. *Τοῦτο μὲν*=ἀφ' ἑνὸς μὲν.—*διήνεγκε*, τοῦ διαφέρω =ὑπερτερῶ.—*αὐχμὸς*=ξηρασία, ἀνομβρία.—*ὑπερέβαλλε*=ἦτο ὑπερβολικόν, ἀφάνταστον.—*εὐρέσθαι ἂν*=ὄτι εὐρεθείη ἂν.—*τῶν παρόντων κακῶν* γεν.ἀντικ. εἰς τὸ ἀπαλλαγῆν.—*τυχόντες ὧν*=ἐπιτυχόντες ἐκεῖνα

διὰ τὰ ὅποια.—*Ιερὸν*, πρὸς τιμὴν τοῦ Αἰακοῦ, τὸ Αἰάζειον.—*κατεστήσαντο*=ἴδρυσαν.—*οὐπερ*, ἐπίρ.=ὄπου.—*ἕως ἦν*=ἕρ' ὅσον ἔη.—*διατελῶ*=περῶ τὴν ζωὴν μου.—*μεταλλάττω τὸν βίον*=ἀποθνήσκω.—*Πλούτων*· ἀδελφὸς τοῦ Διὸς, βασιλεὺς τοῦ Ἄδου.—*Κόρη*· ἡ Περσεφόνη, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος, σύζυγος τοῦ Πλούτωνος.—*παρεδρεύω*=κάθημαι πλεσίον τινός.

στ' § 16. *Τελαμών*· πατὴρ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων Αἴαντος καὶ Τεύκρου, εἰς τῶν Ἀργοναυτῶν.—*Πηλεὺς*· ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως.—*Λαιομέδων*· βασιλεὺς τῆς Τροίας· τοῦτον ἐβοήθησαν εἰς τὸ νᾶ κτίσῃ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ποσειδῶν, ἐπειδὴ ὅμως δὲν τοὺς ἐπλήρωσεν, ἔστειλεν ὁ Ποσειδῶν ἐν θαλάσσιον τέρας καὶ κατέστρεψε τὴν χώραν. Τὸ τέρας τοῦτο ἐφόνευσεν ὁ Ἡρακλῆς κατὰ παρακλήσιν τοῦ Τελαμῶνος, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ Λαιομέδων δὲν τὸν ἐπλήρωσε· διὰ τοῦτο οἱ δύο ἦρωες, Τελαμών καὶ Ἡρακλῆς, κατέλαβον τὴν Τροίαν καὶ ἔλαβον τὴν θυγατέρα τοῦ Λαιομέδοντος Ἡσιόνην ὡς βραβεῖον (*ἀριστεῖον*) τὴν ὁποίαν ἐνυμφεῖθη ὁ Τελαμών.—*Κένταυροι*· μυθικὸς λαὸς τῆς Θεσσαλίας κατὰ τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ σώματος ἄνθρωποι καὶ κατὰ τὸ κάτω ἵπποι· κατὰ τούτων ἐπολέμησεν ὁ Πηλεὺς ὡς σύμμαχος τοῦ βασιλέως τῶν Λαπιθῶν Πειρίθου καὶ τοὺς ἐνίκησεν.—*κίνδυνος*=ἐπικίνδυνος ἀγών.—*συνοικῶ τινι*=νυμφεύομαι τινα.—*ὕμεναιος*=γαμήλιον ἄσμα πρὸς τιμὴν τῆς νύμφης, ἀδόμενον (ἀσθῆναι) ὅταν ἡ νύμφη ἀφήνουσα τὴν πατρικὴν στέγην ὠδηγεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ.

ζ' § 17-18. *τούτοιιν* (δυϊκός)=τούτων.—*ἐγενέσθην*, δυϊκός=ἐγένοντο.—*ἐλεγχος*=ἀπόδειξις.—*ἀρετῆ*=ἀνδρεία.—*αὐτῶν πόλεσιν*· ὁ Αἴας εἰς τὴν Σαλαμίνα, ὁ Ἀχιλλεὺς εἰς τὴν Φθίαν.—*στρατεία*, ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος.—*ἐκατέρων*, Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων (Τρώων).—*ἀπολειφθέντος*=ἀπουσιάσαντος.—*συνεξεῖλεν* τοῦ συν-εξ-αιρῶ=συγκυριεῦω.—*κατοικίζω*=κτιζῶ, ἀποικίζω.—*νῦν βασιλεῦον*, δηλ. τὸ γένος τοῦ Εὐδαγόρου· ὥστε ὁ Εὐδαγόρας, ἐπομένως καὶ ὁ Νικοκλῆς, ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Διὸς ὡς Αἰακίδαι.

η' § 19-20. *τὰ ὑπάρξαντα*=τὰ κληρονομηθέντα.—*τηλικούτος*=τόσον μέγας.—*οἱ γεγονότες*=οἱ ἀπόγονοι.—*φυγάς*=ἐξόριστος, ἄγνωστος (ἀνήρ).—*Φοινίκη*· παράλιος χώρα τῆς Ἀσίας, ὅπου σήμερον ἡ Συρία· Παλαιστίνη.—*πιστευθεὶς*=ἀποκτήσας τὴν ἐμπιστοσύνην.—*δυναστεία*=ἀξίωμα.—*χάριν ἔχω*=χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην.—*τούτων* γεν. αἰτίου.—*κακός*=ἀχάριστος.—*ὑποδέχομαι*=εὐχαρίστος δέχομαι κάποιον, εὐεργετῶ.—*δαινός*=ἐπιτίθεις.—*πλεονεκτῶ*=παίρ-

νω περισσότερα ἀπὸ ἄλλον μὲ ἀδικίας. — *ἐκβάλλω* = ἐκδιώκω ἀπὸ τὴν ἀρχήν. — *ἀπιστῶ* = δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην. — *ἀσφαλῶς κατασκευάζομαι* = ἔξασφαλίζω. — *ἐκβαρβαρόω-ῶ* = μεταβάλλω εἰς βάρβαρον (τὴν πόλιν ἔκαμε βαρβαρικὴν μὲ τὸν ἀποικισμὸν βαρβάρων).

θ' § 21. *γίνεται* = γεννᾶται. — *φήμη* = μυστηριώδης προφητικὴ φωνή. — *μαντεία* = χρησμός. — *ὄψις* = ὄραμα. — *μειζόνως ἢ κατ' ἀνθρώπον*, β' ὄρ. συγκρ. = κατὰ τρόπον μεγάλωπρεπέστερον ἀπὸ ὅσον ἀφορίζει εἰς ἄνθρωπον. — *τοσοῦτου δέω* = τόσον πολὺ ἀπέχω ἀπὸ τὸ... *πλασάμενος* = λέγων ἀναληθῆ, μυθώδη. — *τὰ ὑπάρχοντα* = τὰ πραγματικά. — *τὰ ὁμολογούμενα* = τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα.

ι' § 22-24. *πρεπώδης* = κατάλληλος, ἀρμόζων. — *τηλικούτοι* = τοιαύτην ἡλικίαν ἔχοντες. — *κραιστεύω* = ἀναδεικνύομαι κράτιστος, ὑπερετῶ. — *προσεγένετο* = προσετέθη. — *καὶ ταῦτα* = καὶ μάλιστα. — *οὐ μέσως* = ὄχι εἰς μέτριον βαθμὸν. — *εἰς ὑπερβολὴν* = εἰς μέγιστον βαθμὸν. — *ὅποτε* = ὅσκις, κάθε φορὰ πού. — *οἱ τότε βασιλεύοντες* = ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ δικοὶ του. — *διαγαγεῖν (διάγω) ἐν ιδιώτου* = ζῶ ὡς ἄπλοῦς πολίτης. — *τρόποι* = ἦθος, χαρακτήρ. — *ἐξαμαρτάνω περὶ τινα* = βλάπτω τινά. — *περὶ αὐτούς*, τοὺς βασιλεύοντας.

ια' § 25-27. *τοσοῦτον τῆς δόξης παραλλαιτούσης* = καὶ ἐνῶ ἐπεκράτει τόσον διαφορητικὴ γνώμη περὶ αὐτοῦ. — *ψευδομαί τις* = διαφρεύδομαι διὰ κάτι, ἀποτυγχάνω. — *δαίμων* = ὁ (καλὸς) θεός. — *πρόνοιαν ἔχω τινός* = φροντίζω διὰ κάποιον. — *ὄπως* = πῶς. — *καλῶς* = ἐντίμως. — *δι' ἀσεβείας* = μὲ ἀσεβεῖς πράξεις (ὄπως ἦτο ὁ φόνος τοῦ τότε βασιλέως γενόμενος ὑπὸ ἄλλου, οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Εὐαγόρου). — *δοίως* = εὐσεβῶς. — *εἰς τῶν δυναστευόντων* = εἰς ἀπὸ τοὺς μεγιστᾶνας (ὁ Ἀβδήμων ἐκ Τύρου). — *ἐπιβουλεύσας* = συνομοτήσας. — *ἐκποδὸν ποιοῦμαι* = ἐξαφανίζω, φονεύω. — *Σόλοι* = πόλις τῆς Κιλικίας ἴδρονθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. Οἱ ὀλίγοι Ἀθηναῖοι τοῦ τὴν ἀπόικισαν ἐλησιμόνησαν τὴν μητρικὴν τῶν γλώσσαν καὶ ἔκανον σφάλματα ὅταν τὴν μετεχειρίζοντο· ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἡ λέξις σολοικισμός = σολοικίζω = σφάλλω εἰς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης. — *γνώμη* = σκέψις, φρόνημα. — *τύχη* = συμφορᾶ. — *ταπεινός* = εὐτελής, δειλός.

ιβ' § 28-29. *πλάνος* = περιπλάνησις. — *φυγαδικός* = ὁ εἰς ἔξορον στον συμβαίων. — *κάθοδος* = ἐπιστροφή ἐκ τῆς ἔξορίας. — *ὑπερορῶ* = περιφρονῶ. — *ταύτην ἀφορμὴν* = τοῦτο ὡς ἀφορμὴν, ὡς ἀφετηρίαν. — *χρῆ*, ἐνν. λαμβάνειν. — *ὑπάρχω* = κίνω πρῶτος τὴν ἀρχή. — *προελόμενος* (προαιρούμαι) = προτιμήσας. — *διαμαρτῶν* (διαμαρτάνω) = ἀποπυζών· ἢ μετ. ὑποθετικῆ, ὅπως καὶ ἡ κατορθώσας. — *παρακαλῶ* =

προσκαλῶ εἰς βοήθειαν, προτρέπω.— ὡς οἱ... πενήκοντα=περίπου πενήκοντα ὄλους-ὄλους ὅπως λέγουν οἱ ἀναφέροντες.— δόξα=ὑπόληψις.— θεωρῶ=βλέπω, ἔξετάζω.— τοσοῦτων=τόσον ὀλίγων.— ἠξίωσεν ἀποσιῆσαι=ἐθεώρησεν ἄξιον ἑαυτοῦ νὰ ἀπομακρυνθῆ ἄπὸ τὴν ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.— ἐνέμειναν τοῖς ὁμολογημένοις=ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὰς συμφωνίας των.— στρατόπεδον=στρατός.— οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην=τοιοῦτον φρόνημα εἶχεν ὡς νὰ εἶχεν ἢ στρατόν...

ιγ' § 30-32. **Δῆλον** δηλ. ἐγένετο.— γὰρ=δηλαδή (ἐπέξηγ.)— ἐχυρός=ὄχυρός.— χωρίον=τοποθεσία στρατηγική.— τὸ σῶμα=ἡ ξωή.— περιορῶ, ἐδῶ=περιμένω.— εἴ τινες, πλαγ. ἐρώτ.— ὥσπερ εἶχε=ἄμεσως, μὲ αὐτοὺς ποὺ εἶχε.— ταύτης τῆς νυκτός, γεν. χρόν.=τὴν ἴδιαν νύκτα.— διελὼν (διαιρῶ) πυλίδα=ἄφου ἔσπασε μικρὰν πύλην.— ταύτη, ἐπίρ.=διὰ τοῦ μέρους ἐκείνου.— διάγω=διαβιβάζω.— βασίλειον=ἀνάκτορον.— καιροὶ=περιστάσεις.— τῶν ἄλλων, τῶν συντρόφων του.— τί δεῖ=οὐ δεῖ.— διατρίβω=χρονοτριβῶ.— ἀνταγωνιστῶν (κατηγορ.)=ἀντιπάλων, ἐχθρῶν.— δεδιότες (δέδοικα)=φοβηθέντες.— τοῦ μὲν=τοῦ τυράννου.— τοῦ δέ, τοῦ Εὐαγόρου.— ἡσυχίαν ἔχω=δὲν ἀναιμγνύομαι.— μαχόμενος κτηγμ. μετ.=δὲν ἐσταμάτησε νὰ μάχεται.— τιμωροῦμαι=ἐκδικουμαι.— νομίζομαι=φέρω, ἀποκτῶ, ἀνακτῶ.— τύραννος=βασιλεὺς.

ιδ' § 33. **εἰ καί...** καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὑπενθύμιζα.— καταλείπω=σταματῶ, διακόπτω.— ῥάδιον εἶναι, ἐκ τοῦ ἠγοῦμαι.— ἐχόμενα=ἐπόμενα.— δηλώσειν=θὰ γίνουιν φανερά.

ιε' § 34. **κησάμενος**, κτηγμ. μετ.— αὐτῶν, τῶν τυράννων.— παραβάλλω=συγκρίνω.— τοῖς καιροῖς=τοῖς νῦν, πρὸς τὴν περίστασιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐγράφη ὁ λόγος.— προσερόμενοι (προαιροῦμαι)=ἄφου προτιμήσωμεν.— εὐδόκιμος=ἐνδοξος, ὀνομαστός.— ἐξετιῶμεν, μέλλον τοῦ ἔξετάζω.— οὐδὲν=οὐδόλως.

ιστ' § 35. **προκρίνω**=προτιμῶ.— οὕτω... ὅστις=τόσον ὀκνηρὸς ὥστε.

ιζ' § 36. **Καὶ μὴν**=καὶ πρὸς τοῦτοις.— κάθοδοι, οἱ ῥόστοι μὲ τοὺς ὁποίους πολλοὶ ποιηταὶ ἠσχολήθησαν.— ἀκούομεν=μανθάνομεν.— ἀπαγγέλλω=διηγούμαι.— παρ' αὐτῶν=μόνοι τους, ἄφ' ἑαυτοῦ των.— συντιθέασιν=πλάττουν.— μεμυθολόγηκεν (ὑποκ. οὐδεὶς ποιητής), περὶ τινος (ἥρωος) ὅστις (ἥρωος).— κάτειμι=ἐκ τῆς ἔξορας ἐπανερχομαι.— αὐτοῦ, χώραν.— πεποίηται=παριστάνονται ὑπὸ τῶν ποιητῶν.— λαβόντες κτηγμ. μετ., ὡς καὶ ἡ περιγεγόμενοι=ὑπερτεροῦ-

σαντες, νικήσαντες.—*τέχνη*=πανουργία, ὅπως ὁ Τεῦκρος εἰς τὴν Σαλαμίνα.

ιη' § 37-39. *ἐπὶ τάδε*=μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον.—*Κῦρος*, ὁ μέγας, ὁ πρεσβύτερος.—*Πέρσαις*, δοτ. χωρ.—*ὁ δέ*, ὁ Εὐαγόρας ὁμοῦς.—*ψυχή*=ψυχικὸν θάρρος.—*σῶμα*=σωματικὴ δύναμις.—*διαπραγματομαι*=κατορθῶν· ἢ μετ. κτηρμ.—*οὐπω*=ἀκόμῃ δέν.—*δηλον* ἔνν. ἐστί.—*τούτω*, τῷ Εὐαγόρᾳ, ποιητ. αἰτ.—*τῷ μὲν*, Εὐαγόρᾳ, *τῷ δέ*, Κύρῳ.—*ἐνια*=τινά.—*ἀπέκτεινε*· ὑπῆρχε γνώμη εἰς τὰς Ἀθήνας ὅτι ὁ Κῦρος ἐφόνευσε τὸν πατέρα τῆς μητρός τοῦ Ἀστυάγην.—*ὑποστέλλομαι*=ἐνεκα φόβου ἀποσιωπῶ κάτι (λέγεται κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ναυτικὸν ὅπου σημαίνει μαζεῦω τὰ πανιά ἀπὸ φόβον τρικυμίας).—*παρρησία*=ἐλευθερία γνώμης.—*ἐκείνως*=κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.—*ὅπως*=πῶς.—*ἐκ παντὸς τρόπου*=μὲ κάθε τρόπον.—*προθυμούμενος-ειρηκῶς*, κτηρμ. μετ.—*θρασέως*=τόσον θαρραλέως.

ιβ' § 40. *ἐπὶ μικροῖς*=εἰς μικρὰ ἔργα.—*τοιούτων*, μικρῶν.—*τυραννίς*=βασιλεία.—*περιμάχητος*=περιζήτητος.—*λόγων εὐρετής*=λογογράφος.

κ' § 41-43. *ἐν τούτοις*, τοῖς ἀνωτέρω.—*υπερβαλλόμενος*, ἀντὶ υπερβάλλον=υπερέχων.—*γενόμενος* κτηρμ. μετ.—*γνώμη*=νοῦς, διάνοια.—*ὀλιγορῶ*=παραμειλῶ.—*αὐτοσχεδιάζω*=πράττω ἢ λέγω κάτι χωρὶς προπαρασκευῆν, ἐκ τοῦ προχείρου.—*ζητῶ*=ἐρευνῶ.—*φρόνησις*=φρόνημα.—*θανμάζων* (τούτων τῶν ἀνθρώπων=παραξενεύομενος μὲ ἐκείνους) ὅσοι.—*ψυχή*=νοῦς, διάνοια.—*ἔπειτα*, ἀποδίδει τὸ πρῶτον μὲν.—*τὰ δῖκα*=τὰ ὑπάρχοντα.—*ἔαθνμία*=ἀδράνεια, ὀκνηρία, ἀπόλαυσις.—*εὐπραγία*=εὐτυχία, ἐπιτυχία.—*καρτερία*=ὑπομονή, ἀντοχή.—*οὕτως*, ἐπιτείνει τὸ ἀκριβῶς=τόσον.—*φθάνω*=προφθάνω, προλαμβάνω.—*ἐπιεικής*=ἐνάρετος, ἀγαθός.—*τὰ προσήκοντα*=τὰ πρόποντα.—*ἐξ ὧν*=ἐξ ἐκείνων τὰ ὅσα.—*κρίσιν ποιῶμαι*=κρίνω.—*αὐτὸν καταστήσας*=ἐνθ' ὅσας πολλὰς φροντίδας ἀνέλαβε.—*προσπίπτοντα*=συμβαίνοντα.—*πεπλανημένως ἔχω*=πλανῶμαι, ἀπατώμαι.—*εἰσαφικνούμενοι*=οἱ εἰσερχόμενοι ξένοι.—*τῆς ἀρχῆς-τῆς βασιλείας*, γεν. τοῦ αἰτίου.—*τοὺς ἄλλους*=τοὺς πολίτας.

§ 44-46. *οὐδέν*=οὐδόλως.—*δέομαί τινος*=ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ.. *ἠτιῶμαί τινος*=εἶμαι κατώτερος, ὑποχωρῶ εἰς τι, ἀντὶ τὸ περιγίγνομαι τινος.—*πολλὰ-ἅπαντα*, αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—*συναγωγὴ τοῦ προσώπου*=σκυθρωπότης, κατσοφίασμι.—*κατασκευὴ βίου*=τακτικὴ τῆς ζωῆς.—*ἀτάκτως-ἀνωμάλως διάκειμαι*=δεικνύω, φέρομαι μὲ ἀταξίαν καὶ ἀστάθειαν.—*ὁμολογία*=συμφωνία.—*μέγα φρονῶ*

ἐπί τινι = μεγαλοφρονῶ, κομπάζω διὰ κάτι. — *διὰ τύχην-αὐτόν*, ἕξ αἰτίας τῆς τύχης (πλοῦτος, κάλλος, ἀξίωμα) — ἕξ αἰτίας τῆς ἰκανότητος του (παιδεία, φρόνησις, ἀρετή). — *ὑφ' αὐτῶ* = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, εἰς τὴν διάθεσίν του. — *χαλεπαίνω τινί* = ὀργίζομαι κατὰ τινος. — *φύσις* = χαρακτήρ. — *τῶν ἡδονῶν ἡγοῦμαι* = κυριαρχῶ τῶν ἡδονῶν. — *ῥαστώνη* = ἀναψυχή, ἀπόλαυσις. — *ὑπολείπομαι* = ἀφήνω. — *ὅλως* = γενικῶς. — *ῶν* = ἕξ ἐκείνων τὰ ὅποια. — *πολιτεία* = πολίτευμα. — *ἐξελεγμένος*, ἐκλέγομαι = ἀφοῦ ἐδιάλεξε. — *δημοτικός* = δημοκρατικός, δημοφιλής. — *πολιτικός* = ἰκανὸς εἰς τὴν διοίκησιν. — *εὐβουλία* = καλὴ σκέψις, σύνεσις. — *τυραννικός* = βίσιλικός. — *πᾶσι τούτοις*, δοτ. τοῦ κατὰ τι = καθ' ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα.

κ' § 47-50. *διὰ τὴν Φ. ἀρχὴν* = ἐπειδὴ ἄρχοντες αὐτῆς ἦσαν οἱ Φ. — *προσδέχομαι* = δέχομαι εὐχαρίστως. — *ἐμπορίῳ χρῶμαι* = ἔχω ἀγοράν. — *προσπεριβάλετο* = ἐκτός τῶν ὑπαρχόντων περιέβαλε καὶ μεῖν ἄλλα. — *κατασκευαί* = δημόσια οἰκοδομήματα. — *ἀπολελεῖσθαι*, ἀπολείπομαι = εἶμαι κατώτερος. — *ἐν (τῇ πόλει) ἐποίησε* = ἰσχυροποίησε. — *ἤθη* = τρόποι. — *λέγων* κτηγμ. μετ. — *προσόντων*, β' ὄρ. συγκρ. = τῶν πράγματι ὑπαρχουσῶν ἀρετῶν. — *αὐτῶ*, ποιητ. αἴτ. — *ἐφικνοῦμαι* = (τῷ λόγῳ) διὰ τοῦ λόγου παριστάνω ἐπιτυχῶς κάτι. — *τοιαύτης φύσεως* (ἔνν. ἀνδρός) = τέτοιας μεγαλοφύας ἀνθρώπου. — *πραότης* = ἡμερότης, ἀγαθότης. — *μετριότης* = ἠθικότης. — *ἀπροσοίστως* = ἀπροσφόρος, ἀγρίως· μετὰ τὸ ἔχω = εἶμαι ἀπλησίαστος ἀπὸ ἄλλον. — *εἶχον*, ὅσοι οἱ κάτοικοι. — *μεταπίπτω* = μεταβάλλομαι. — *οἴτινες... μάλιστα*, πλαγ. ἔρωτ. λόγος = ποῖοι ἀπ' αὐτοῖς... *κτῆματα* = σκευὴ οἰκιακά. — *ἐπιτηδεύματα* = τρόποι, συνήθειαι. — *εἶωθα* = συνηθίζω. — *οὐδεὶς ὅστις οὐκ* = πᾶς.

κα' § 51-53. *μέγιστον τεκμήριον*, προεξαγγελτικὴ παράδειξις = μεγίστη ἀπόδειξις (ἔνν. εἶναι τὸ ἐξῆς). — *τρόπος* = χαρακτήρ. — *οσιότης* = εὐσέβεια. — *ἀπολιπόντες* = ἐγκαταλείψαντες. — *οικήσοντες* τελικὴ μετ. — *κοῦφος* = ελαφρός, ἀνεκτός. — μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν 30 τυράνων εἰς Ἀθήνας, πολλοὶ Ἀθηναῖοι μετόκησαν εἰς Κύπρον. — *οἰκοπολιτειῶν* = τῶν ἐν τῇ πατρίδι πολιτευμάτων. — *ἔργον* = νομισματικόν. — *δυστυχήσας* = ἀποτυχόν, νικηθεῖς ὁ Κόων μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφὴν τοῦ Ἀθηναίου στόλου, κατέφυγε, μετὰ τὰ 8 πλοῖα τὰ ὅποια διέσωσε, πρὸς τὸν Εὐδαγόραν (405 π. Χ.). — *ὡς* = πρὸς. — *σῶμα* = ζωή. — *βέβαιος* = ἀσφαλής. — *περὶ τούτου*, δηλ. περὶ τῆς ἀσφαλείας του καὶ τῆς βοηθείας πρὸς τὴν πατρίδα του. — *ποιῶ καὶ πάσχω ἀγαθὰ* = εὐεργετῶ καὶ εὐεργετοῦμαι. — *οὐκ ἐφθασαν πλησιά-*

σαντες= μόλις ἐπλησίασαν μεταξύ τους, μόλις ἐγνωρίσθησαν καλά.—
περὶ πλείονος ποιοῦμαι = ἐκτιμῶ.—ὁμοροοῦντες (κτγμ. μετ.) διε-
τέλεσαν=συνεφώνουν.

§ 54-57. *μεγάλη μεταβολῇ κεχρημένην* = ὅτι εἶχε πέσει εἰς
πολὴν κακὴν μοῖραν (ὑπόδουλος).—*λυπηρῶς καὶ βαρέως φέρω*=αἰ-
σθάνομαι λύπην καὶ πόνον.—*τὸν δὲ* (Εὐαγόραν) *ἐπεποίηντο* (οἱ Ἄ-
θηναῖοι) *νόμφ* (ψηφίσματι). — *ὅπως*, πλαιγ. ἐρώτ. = πῶς.—*ταχὺν*
(κτγμ.) *τὸν καιρὸν*=ταχέϊαν εὐκαιρίαν.—*εἰς τοῦτο ἀπληστίας*=εἰς
τοιοῦτον σημεῖον ἀχορηγίας ἐφθασαν ὥστε. — *κακῶς ποιῶ τινα* =
βλάπτω.—*ἐκεῖνοι*, Εὐαγόρας καὶ Κόνων.—*ἀπορούτων*=ἐν ἀπορίᾳ
(ἀμηχανίᾳ) ὄντων.—*ὅ τι χρήσονται* πλαιγ. ἐρώτ.= πῶς νά.—*νομίζον-
τες*, αἰτιολ. μετ. — *στρατιόπεδον καθίσταμαι* = ὀργανώνω πεζικὸν
στρατόν.—*περιγίγνομαι* = νικῶ.—*ἤπειρον* = Ἄσιαν.—*ταῦτα*=εἰς
αὐτά.—*κατεναυμαχήθησαν* ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κόνωνος ὁ συλλε-
γεῖς στόλος ἐνίκησε τοὺς Λακ. παρὰ τὴν Κνίδον (394 π. Χ.) καὶ ἠλευ-
θέρωσε πολλὰς πόλεις καὶ νήσους.—*ἀνέλαβε*=ἀνέκτησε.—*ταῦτ' ἐπρά-
χθη*, Ἀττικὴ σύνταξ. — *τοῦτο παρασχόντος*= ἀφοῦ συνετέλεσεν εἰς
αὐτό ὁ Εὐαγόρας ἔκαμε τὴν συμμαχίαν μετὰ τοὺς Πέρσας καὶ κατώρ-
θησε νὰ διορισθῇ ναύαρχος τοῦ Περσικοῦ στόλου ὁ Κόνων.—*ὑπὲρ
ῶν* = δι' αὐτὰς τὰς ὑπηρεσίας των.—*εἰκὼν*=ἄγαλμα.—*οὐπὲρ*=ἐκεῖ
ὅπου· εἰς τὸν Κεραμεικόν.—*σφῶν αὐτῶν*=πλησίον ἀλλήλων.—*ὑπό-
μνημα*=ἐνθύμιον.

κβ' § 57-60. *βασιλεύς*· ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων (404-361)—*τὴν
αὐτήν*, δηλ. μετὰ ἡμᾶς.—*ἔδεισε*, τοῦ δέδοικα=ἐφοβήθη.—*ἄλλος ἔσται
λόγος* = θὰ ὁμιλήσωμεν ἀλλοῦ.—*οὕτως ἔσχεν*= τοιοῦτοτρόπως διε-
τέθη, ἐσκέφθη.—*λαθεῖν*=νὰ κρυφθῆ. — *σπουδάσας*, κτγμ. μετ.=
ὅτι ἠρεύνησε σοβαρῶς.—*ἐκεῖνον*, δηλ. Εὐαγόραν.—*τοῦ μὲν*, Κύρου.
—*παρασκευαῖ* = προετοιμασίαι δι' ἐκστρατείαν. — *μικροῦ δεῖν*· τὸ
ἀπαρέμ. τίθεται ἐδῶ ἀπολύτως=λαθ' ὀλίγον νά.—*ἐπιστάς*, ὁ Κύρος.
—*τοῦτον*, Εὐαγόραν.—*περιδεῶς ἔχω*=φοβοῦμαι πολὺ.—*ἐκ πολλοῦ
χρόνου*.—*πάσῃων*, χρόν. μετ.=καθ' ἣν στιγμὴν εὐηγορεῖτο.—*φασ-
λος* = μηδαμινός, εὐτελής.—*πράγματα*=μέσα, δυνάμεις.—*κατὰ μι-
κροῦ* = σιγά-σιγά.—*συναγωνιζομένην*=βοηθοῦσαν.—*ὑπὲρ τῶν*=
περὶ τῶν.—*περὶ πολλῶν μειζόνων* = διὰ πολὺ μεγαλυτέρας ἀξίας (διὰ
τὴν τύχην τοῦ ἰδίου τοῦ Περσικοῦ κράτους).—*ὀρμάω-ῶ*=ἀναλαμβάνω
κάτι μετὰ ὀρμήν, μετὰ ζῆλον.

κγ' § 61-64. *ἀπολελειμμένος* = ἂν καὶ ἦτο ἀδυνατώτερος καθ'
ἄλλας τὰς δυνάμεις (ναυτικὰς καὶ πεζικὰς).—*γνώμη*=ἀπόφασις.—*εἶων*

τοῦ εἰώ-ω=ἐπιτρέπω, ἀφήνω.— *μικροῦ ἐδέησε* = παρ' ὀλίγον νὰ καταλάβῃ.— *πορθῶ* = κυριεύω καὶ λεηλατῶ.— *κατὰ κράτος* = διὸ τῆς βίας.— *ἀπέστησε* = τὴν ἔκαμε ὥστε νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ.— *ἀρετῆ* = ἀνδρεία.— *ἐνέπλησεν*, τοῦ ἐμπλήρημι = τελικῶς δὲ τόσον τοὺς ἔκαμε (τοὺς Πέρσας) νὰ βαρεθοῦν τὸν πόλεμον.— *διαλλάττομαι* = συμφιλιώνομαι.— *πρὶν...σωμάτων* = προτοῦ αἰχμαλωτίσων.— *ἄσμενος* = εὐχαρίστως.— *λύσαντες* = καταργήσαντες.— *νόμος* = συνθήκη.— *κινήσαντες* = μεταβαλόντες.— Ὁ Εὐαγόρας μὲ τὴν εἰρήνην ποὺ ἔκαμεν ἐκράτησε τὴν Σαλαμίνα ὡς βασιλεὺς ὑπακούων εἰς τὸν μέγαν βασιλεῖα.— *ἐντὸς τριῶν ἐτῶν* ἀπὸ τὸ 396-394.— *ἀφείλετο*, ὁ βασιλεὺς=ἀφῆρεσε.— *ἔτη δέκα* 385-376.— *τῶν αὐτῶν*, πόλεων.— *γὰρ* = δηλαδή.— *χειρόμοι-οὔμαι* = ὑποχείριον ποιῶ, κυριεύω.

κδ' § 65. *ἀνδριαν* = ἀνδρείαν.— *ὑπερβαλόμενος*, κτγμ. μετ. = ὅτι ὑπερέτρησεν.— *οἱ μὲν* οἱ ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.— *αὐτῶν*, τῶν ἠρώων, β' ὄρ. συγκρ.

κε' § 66. *τῶν τότε* = κατὰ τὰ Τρωϊκά.— *πράγματα* = πολιτικὴ κατάστασις.— *ὄς* = διότι οὗτος.— *ἀπεληλαμένον*, τοῦ ἀπελαύνομαι = ἐκδιώκομαι.— *πολιτείας* = τῆς διοικήσεως.— *ἄμεικτος* = ἀκοινωνήτος, χωρὶς ἐπιμεξίαν.— *ἀμύνομαί τινα* = ἀποκρούω τινά.— *τῶν ἄλλων*, συμμάχων.— *συμβάλλομαι* = συνεισφέρω.— *κύριος κατέστη* διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387 π. Χ.).— *ἐπέδωσαν* = προώδευσαν.— *τὴν ἀρχὴν* = τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν.

κατ' § 69. *πεπραγμένα* = κατορθώματα.— *εἰς πολλὴν ἀπορίαν* = θὰ εὐρισκόμην εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν νὰ ἀπαντήσω.— *ἐφίστημι τὴν διάνοιαν* = προσέχω.

κζ' § 70. *προγεγεννημένοι* = πρόγονοι.— *ταύτης τῆς δωρεᾶς*, τῆς ἀθανασίας (ὅπως ὁ Ἡρακλῆς, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης κ. ἄ.).— *θεοφιλῆς* = ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς.— *περιπεσόντας*, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς.— *μακαριστός* = ἀξιοζήλευτος.

κη' § 71-72. *τί ἀπέλιπεν* (ὁ Εὐαγόρας) = ποίαν εὐτυχίαν ἄφηκε.— *ὄς*, ἀναφορ. αἰτιολ. = διότι αὐτός.— *πλὴν εἴ τις* = ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς.— *ἄμοιρος* = ἀμέτοχος.— *εὐπαιδία - πολυπαιδία* = πολλὰ καὶ κηλὰ παιδιὰ.— *διαμαρτάνω* = ἀποτυγχάνω.— *συμπίπτει τινί* = συμβαίνει εἰς τινα.— *ιδιωτικοῖς ὀνόμασι*, δηλ. χωρὶς ἐπίσημον τίτλον.— *τὸν μὲν*, Νικοκλέα.— *ἀνακτες-ἀνασσαί* τίτλος τῶν ἀδελφῶν, υἱῶν, συζύγων τῶν βασιλέων (πριγκίπες-πριγκίπισσαι).— *τινὲς τῶν ποιητῶν* ὁ Ὅμηρος (Ἰλ. Ω 258) λέγει διὰ τὸν Ἐκτορα ὅτι ἦτο θεὸς μεταξὺ τῶν

ἀνθρώπων. — *περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν* = περὶ τῆς φύσεως ἐκείνου (Ευαγόρου).

καθ' § 73-75. *Τῶν μὲν*, γεν. διατρ. — *ὕστεριζω τῆς ἀκμῆς* = δὲν ἔχω τὴν ἀκμαίαν ἡλικίαν. — *οὐ μὴν ἀλλά*, ἀνταποδίδει τὸ πολλὰ μὲν = ἐν τούτοις ὅμως.

λ' *μνημεῖον* = ἀφορμὴ πρὸς ἀνάμνησιν, ὑπόμνησις. — *τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι* = οἱ ὅποιοι ἔχουν συνταχθῆ μετέχνην. — *προκρίνω* = προτιμῶ. — *οὐχ οὕτως* = ὄχι τόσον. — *ἐπὶ τῷ κάλλει*, δοτ. τοῦ αἰτίου. — *σεμνύνομαι* = καμαρώνω. — *φιλοτιμοῦμαι* = κανχῶμαι. — *τύπος* = εἰκὼν, ἀνδριὰς. — *παρ' οἷς ἂν σταθῶσι* = πλησίον ἐκείνων εἰς τὴν πόλιν τῶν ὁποίων θὰ ἀνεγερθοῦν. — *ἐξενεχθῆναι*, ἐκφέρομαι = διαδίδομαι, κυκλοφορῶ. — *οἱ εὖ φρονοῦντες* = οἱ μορφωμένοι. — *ἀγαπῶμαι* = θαυμάζομαι, ἐπαινοῦμαι. — *πρὸς δὲ τούτοις*, ἐνν. προκρίνω. — *πεπλασμένοις-γεγραμμένοις*, δοτ. ὄργ. = μετὰ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰ ζωγραφήματα. — *ὁμοίω-ῶ* = ἔξομοιώνω πρὸς κάτι ἄλλο· ἢ ἔννοια : τὰ ἀνυχα ἀγάλματα καὶ εἰκόνες δὲν ἔχουν καμμίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν διάπλασιν χαρακτήρων, ἐνῶ οἱ λόγοι παρακινοῦν τοὺς ἄλλους πρὸς μίμησιν. — *χρηστοῖς*, χτρημ.

κα' § 76-77. *ὧν ἔνεκα* = ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω. — *τοῖς ἄλλοις*, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Νικοκλέους Πνυταγόραν καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς. — *ταύτην* (ἀντὶ τοῦτο) καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ καλλίστην-παράκλησιν = προτροπὴν. — *θεωρεῖν*, ὅπως μίαν εἰκόνα. — *συνδιατρέβειν* = μελετᾶν. — *φιλοσοφία* = παιδεία, μόρφωσις. — *ἀλλότριος* = ἕξενος. — *παρακαλῶ* = προτρέπω. — *ὅπως* = πῶς.

λβ' 78-79. *Καταγινώσκω* (ἐνν. σοῦ, ὡς πρῶτον ἀντικ.) ὡς ἀμελεῖς (ὡς δεύτερον ἀντικ. ἀντὶ αἰτίας) = κατηγορῶ. — *διακελεύομαι* = συμβουλεύω. — *εἰμὶ ἐν τίνι* = ἔχω τι. — *ἀφεμένους (ταῦτα) ἐφ' οἷς* = ἀφοῦ παρατήσουν αὐτὰ διὰ τὰ ὅποια τώρα ἐξαιρετικῶς χαίρουσιν. — *εἰδώς*, ἐναντιωμ. μετ. — *ἀμιλλομένοις* = διαγωνιζομένοις διὰ τὴν νίκην.

λγ' § 80-81. *Ἔργον*, ἐνν. ἐστίν. — *ἐξ ὧν* = δι' ὧν. — *παροξύνω* = παρακινῶ. — *ὀρέγομαι τινος* = ἐπιθυμῶ, ἐπιδιώκω τι. — *ἐλλείπειν* = οὐδῶλως νὰ ὑπολείπῃσαι, νὰ χαλαρώσῃς τὸν ζῆλον σου. — *ὅπως... ἔσει*, πλαγ. ἐρώτ. = πῶς θὰ. — *ὡς* = διότι. — *περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι* = ἐνδιαφέρομαι πολὺ διὰ κάτι, ἐκτιμῶ πολὺ. — *ἀγαπῶ* = εἶμαι ἱκανοποιημένος, ἀρκούμαι. — *τῶν παρόντων* = τῶν συγχρόνων. — *ὑπογυιότατον*, ἐπίρρημα = πρὸ ὀλίγου, τελευταίως. — *τῶν ὄντων ἐν ταῖς αὐταῖς τιμαῖς*, τῶν βασιλέων, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔχουν τὸ ἴδιον ἀξίωμα μετὰ σέ. — *ἔστι ἐπὶ σοι* = εἰς τὴν ἐξουσίαν σου εἶναι, στὸ χέρι σου. — *προσῆκει* δηλ. γενέσθαι.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α' § 1-2. *εἶωθα* = συνηθίζω. — *παριόντες ἐνθάδε* = οἱ ἀναβαί-
νοντες εἰς αὐτὸ ἐδῶ τὸ βῆμα, οἱ ῥήτορες. — *φάσκω* = λέγω. — *ἄξια*
σπουδῆς = ἀξιοπρόσεκτα, σοβαρά. — *τῇ πόλει*, δοτ. ἠθικῆ = διὰ τὴν
πόλιν. — *μέλλωσι* = πρόκειται νά. — *οὐ μὴν ἀλλὰ* = ἐν τούτοις ὅμως. —
πράγματα = πολιτικὰ ζητήματα. — *νῦν παρόντα* = τὰ ζητήματα ποῦ
ἀπασχολοῦν σήμερον τὴν πόλιν. — *ἀρχὴν ποιοῦμαι* = ἀρχίζω. — *ἐκκλη-*
σιάσονται, τελ. μετ. = ἵνα συσχεφθῶμεν. — *ἄ*, πόλεμος καὶ εἰρήνη. —
δύναμιν = ἐπίδρασιν. — *ἀνάγκη*, ἔνν. ἐστὶ ὕποκ. πράττειν. — *τῶν ἄλ-*
λων, γεν. συγκρ. — *τὸ μέγεθος* = ἡ σπουδαιότης. — *ὑπὲρ ὧν* = ἐκείνων
διὰ τὰ ὁποῖα. — *συνεληλύθαμεν* = συνεκεντρώθημεν (εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν τοῦ δήμου). — *τηλικούτος* = τόσοσιν μέγας.

β' § 3-5. *ἐξ ἴσου* = μετὰ τὴν ἰδίαν προσοχίην. — *τῶν λεγόντων* =
τῶν ὁμιλούντων. — *ἀκρόασιν ποιοῦμαι τινος* = ἀκούω ἕνα ποῦ ὁμιλεῖ.
— *ποιουμένους-προσέχοντας-ἀνεχομένους* κτηγρ. μετ. ἐκ τοῦ ὀρθ.
— *ἀνέχομαι* = ὑποφέρω. — *θαυμαστός* = ἀξιοπεριεργός. — *τὸν... χρόνον*
αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — *ἐκβάλλω* = ἐκδιώκω (ἀπὸ τοῦ βήματος). — *συναγο-*
ρεύω τινι = συμφωνῶ μετὰ κάποιον. — *δ* = πράξις διὰ τὴν ὁποῖαν. — *ἐπι-*
τιμῶ τινι = κατηγορῶ τινά. — *συνειδότες* (σύννοια), ἐναντιώμ. μετ. =
ἂν καὶ γνωρίζουν καλά. — *ἀνάστατος γίγνομαι* = ἐξολοθρευομαι ἡ γεγε-
νημένους, κτηγρ. μετ. ἐκ τοῦ συνειδότες. — *μισοῦντες*, αὐτοὺς τοὺς κό-
λακας, μετ. ἐναντιώμ. — *κοινὰ* = τὰ δημόσια ζητήματα. — *ὁμοίως διά-*
κειμαι = ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, σκέψιν. — *κατηγοροῦντες*, ἐναντιώμ.
μετ. — *προσείμαι* = πρόσκειμαι, συνδέομαι φιλικῶς. — *πιστεύοντες*
κτηγρ. μετ. — *ἢ τοῖς ἄλλοις*, β' ὄρ. συγκρ. — *μελετῶ* = ἀσχολοῦμαι. —
φιλοσοφῶ τι = ἐξετάζω, ἐρευνῶ μετὰ σοβαρότητα κάτι. — *συνοίσειν*,
μέλ. τοῦ συμφέρω. — *ὄπως*, πλαγ. ἐρώτ. = πῶς. — *ὑμῖν*, ἀναφέρ. εἰς τὸ
ἀρέσκοντας. — *ἐφ' οὓς*, λόγους = εἰς ἀναζήτησιν τῶν ὁποίων. — *τὸ πλῆ-*
θος αὐτῶν = οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς (τοὺς ῥήτορας). — *ἐρρῦνκε*
(προκμ. τοῦ ῥέω) = ἔχει τραπῆ. — *ἡσθῆσεσθε*, τοῦ ἡδομαι = εὐχαριστοῦ-
μαι. — *παρακαλῶ* = προτρέπω. — *ἐπὶ τὸν* = πρὸς τόν.

§ 6-8. *προσδοκίαν ἐμποιῶ* (ἐν. τινι) = κάνω ὥστε νὰ γεννηθῆ σὲ κάποιον ἢ ἑλίς, βάνω ἑλπίδας. — *κῆσεις* = ἀποκτήματα, δικαιοῦματα, ἰδιοκτησίαι. — *κομίζομαι* = παίρνω, κερδίζω. — *οἱ δέ*, οἱ μὴ κολακεύοντες. — *ὑποτεινω* = ὑποβάλλω, ἀφήνω νὰ ὑπονοηθῆ. — *παρὰ τὸ δίκαιον* = χωρὶς νὰ ἔχωμεν δίκαιον. — *στέργω τινί* = ἀκοῦμαι εἰς τι. — *ἐξαργάομαι-ῶμαι* = κρέμαμαι, στηρίζομαι ὑπὲρ τὸ δέον. — *δοκούσας πλεονεξίας* = φαινομενικὰ πλεονεκτήματα, ἀγαθὰ. — *ἀπλήστως ἔχω* = φέρομαι μὲ ἀπλησίαν, ἀγόρταστα. — *μένω ἐπὶ τινι* = ἀρκοῦμαι εἰς τι. — *ὀρέγομαί τινος* = ἐπιδιώκω τι. — *δεδιέναι*, δέδοικα = φοβοῦμαι. — *ἄνοια* = ἀνοησία, ἀπερισκεψία. — *ὀρμάομαι-ῶμαι* = μὲ ὀρμὴν ἐπιδιώκω κάτι. — *τῶν τυχόντων-τῶν θεῶν*, ἀντικείμε. τοῦ ἀκηκούτες. — *ἐπικρατῶ* = νικῶ. — *περὶ ὧν* = περὶ τούτων ἅ. — *περιεργον*, ἐνν. ἐστὶ τὸ βουλευέσθαι. — *γινώσκω* = ἀποφασίζω. — *συμβησόμενον* = τὸ ἀποτέλεσμα. — *δόξα* = γνώμη, σκέψις.

§ 9-11. *ὧν*, γεν. διαφ. = τούτων δὲ (τῶν προηγουμένων). — *ταραχωδῶς διάκειμαι* = ἐνεργῶ μὲ ταραγμένην τὴν σκέψιν, ὄχι ἡρέμως. — *ὡς δέον* = ἐπειδὴ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη. — *πλὴν τῶν πρὸς ἡδονὴν* = ἔκτος ἀπὸ ὅσους ὀμιλοῦν διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσουν. — *προσῆκεν*, ὑλοκ. τὸ προσέχειν = ἔπρεπε νὰ προσέχετε σεῖς. — *τοῖς ἐναντιούμενοις* = τοῖς μὴ πρὸς ἡδονὴν, τοὺς λέγοντας ἀντίθετα ἀπ' αὐτὰ ποὺ θέλετε σεῖς. — *καταχαρίζομαι* = φαίνομαι πολὺ εὐχάριστος. — *ἐπισκοτῶ τινι* = σκεπάζω κάτι μὲ σκοτάδι, ἀφανίζω. — *καθορῶ* = διακρίνω. — *πρὸς ἡδονὴν* = πρὸς χάριν = πρὸς εὐχαριστήσιν σας. — *οὐ γὰρ ἔστιν* = δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ κατορθώσουν νὰ σᾶς μεταπέισουν. — *ποιήσαντες*, ὑποθ. μετ. — *ἐξετάζω* = μὲ προσοχὴν ἐρευνῶ. — *κοινὸν ἀκροατὰς* = ἀνεπηρέαστους, μὲ τὴν αὐτὴν διάθεσιν.

δ' § 12-13. *θανμάζω τινός* = παραξενεύομαι μὲ κάποιον. — *εἰ*, αἰτιολ. διότι τὸ θανμάζω εἶναι ψυχικοῦ πάθους. — *μνημονεύω* = ἐνθυμοῦμαι. — *διὰ τοὺς παραινοῦντας* = ἐξ αἰτίας ἐκείνων ποὺ συμβουλεύουν. — *ἀντέχομαί τινος* = κρατῶ κάτι, διατηρῶ. — *αἰροῦμαι* = προτιμῶ. — *περιπίπτω τινί* = ἐμπίπτω, πάσχω. — *μνηεῖαν ποιῶμαι* = μνημονεύω. — *ἐτοίμως ἔχω* = εἶμαι ἕτοιμος. — *τοῦμπροσθεν* = τὸν προηγούμενον καιρὸν. — *πράττοντες*, ἐναντιομ. μετ. — *πληρῶ-ῶ* = ἔξοπλίζω. — *εἰσφορὰς ποιῶμαι* = εἰσφέρω χρήματα ἢ ὡς φόρον ἢ ὡς ἔρανον. — *βοηθεῖν*, αὐτοπροσώπως. — *οἷς ἂν τύχωμεν* = μὲ ὅποιους καὶ ἂν τύχη. — *ἀλλότριος* = ξένος, ἑθνικὸς. — *προσῆκον* = καίτοι προσήκει, ἀπρόσ. — *σπουδάζω ὑπὲρ* = μὲ ἐπιμέλειαν ἀσχολοῦμαι περὶ. — *τῶν ἰδίων*, δηλ. συμφερόντων σας. — *ὑμῶν αὐτῶν*, β' ὄρ. συγκρ. —

ἀπιστῶ τινι = δὲν ἐμπιστεύομαι κάποιον. — *πονηρὸς* = κακός, ἐπιβλαβής. — *ἀσκῶ* = ἀκούω προσεκτικῶς, ἐκτιμῶ. — *δημοτικός* = δημοκρατικός. — *νήφω* = εἶμαι νηφάλιος, δὲν εἶμαι μεθυμένος. — *διανέμομαι* = μοιράζομαι μὲ ἄλλους μαζὶ τὰ ξένα (τῆς πόλεως) χρήματα. — *οὐσία* = περιουσία. — *λειτουργῶ* = ἐκτελῶ ὁρισθεῖσαν λειτουργίαν (τριηραρχίαν, χορηγίαν κλπ.) *ἐπιδίδωμι* = προοδεύω.

ε' § 14-15. *πρόσαντες* = δύσκολον, ἐπικίνδυνον. — *παρηρησία* = ἐλευθερία λόγου. — *ἐνθάδε*, ἐνν. παρηρησία ἐστί, εἰς τὴν ἐκκλησίαν. — *δεινός* = φοβερός. — *ἐκφέρω* = κοινολογῶ, γνωστοποιῶ. — *χάριν ἔχω τινί* = εὐγνωμονῶ τινά. — *ἁμάρτημα* = σφάλμα. — *εὖ ποιῶ* = εὐεργετῶ. *δυσκόλως* = δυσμενῶς, ἐχθρικῶς. — *ἐργάζομαι* = κάνω, προσξενῶ — *τούτων ὑπαρχόντων*, γεν. ἀπὸλ. ἐναντιωμ. — *ἀποσταίην*, ἀφίσταμαι τινος = ἀπομακρύνομαι, ἐγκαταλείπω. — *ὧν* = ἐκείνων ἅ. — *χειροτονίαν μνηστεύω* = ἐπιζητῶ ἐκλογὴν, ψηφοθηρῶ. — *ἀποφανούμενος*, ὅλοι αἱ μετ. τελικαί, ἀποφαίνομαι = φανερώνω, λέγω τὴν γνώμην μου. — *προτίθηναι* = θέτω ὑπὸ συζήτησιν καὶ ψηφοφορίαν.

στ' § 16. *φημί* = ὑποστηρίζω, ἔχω τὴν γνώμην. — *χρηῆσθαι συνθήκαις* = νὰ διαφυλάττωμεν τὰς συνθήκας. — *γράφω* = ἐγγράφως προτείνω. — *ταῖς γενομέναις*, ἡ Ἀντακίδειος εἰρήνη. — *φρουραί* = στρατεύματα κατοχῆς. — *ἐξιέναι* = ἀπιέναι. *τὴν αὐτῶν, χώραν*. — *τούτων*, τῶν συνθηκῶν, β' ὄρ. συγκρίσι.

ζ' § 17. *καταλείπω τὸν λόγον* = διακόπτω, σταματῶ τὸν λόγον. *ἐλαττώω-ῶ* = κάνω κάποιον ἀδυνατότερον, τὸν φέρω εἰς μειονεκτικὴν θέσιν. — *ἔξουσι* = θὰ διατηρήσουν. — *κατεilhφασι*, τοῦ καταλαμβάνω. — *ἀνάγκης οὐσης*, γεν. ἀπὸλ. ἐναντιωμ. *διὰ τέλους* = μέχρι τέλους. — *προσέχοντες*, μετ. τροπική. — *καταγιγνώσκω τινός τι* = καταδικάζω κάποιον εἰς, τοῦ ἀποδίδω. — *μανία* = παραφροσύνη. — *πλεονεξίαν* κτηρομ. — *βία* = βιαίως. — *λογίζομαι* = λογαριάζω, ὑπολογίζω. — *ταῦτα* = τὰ ἀνωτέρω.

η' § 18. *διαλέγομαι* = συζητῶ, ἐξετάζω λεπτομερῶς. — *νοῦν ἔχοντως* = σοφρῶνως.

θ' § 19-21. *ἐξαρκεῖ τινι*, ἀπρόσ. = εἶναι ἀρκετὸν εἰς τινά. — *ἀσφαλῶς οἰκῶ* = μὲ ἀσφάλειαν, ἀφόβως, κατοικῶ. — *εὐπορώτεροι* (ἢ νῦν) = πλουσιώτεροι. — *εὐδοκιμῶ* = προοδεύω, ἐκτιμῶμαι. — *τελέως* = ἔξ ὀλοκλήρου. — *ἀποστρεφῶ τινά τινος* = ἀφαιρῶ ἀπὸ ἕνα κάτι. — *διὰ βέβληκε*, τοῦ διαβύλλω = συκοφαντῶ, καθιστῶ τινά ὑποπτον. — *παρέχω ἑμμαντόν* = συμπεριφέρομαι, φαίνομαι. — *ταραχῆ* = πολιτικὴ ἀνωμαλία, ἐμφύλιος πόλεμος. — *ἀναπαύομαι* = ἀνακουφίζομαι, ἀπαλλάσσομαι. — *ἀδεῶς* = ἀφόβως. — *ἐπιχειρῶ τινι* = ἀσχολοῦμαι εἰς τι. — *ἐκ-*

λελοίπασιν, ἐκλείπω, = ἔχουν καταστροφῆ, — πρόσοδοι = εισοδήματα. λαμβάνουσαν, κτηριμ. μετ. — μεστός γίγνομαι = γεμίζω, πλημμυρῶ. — μέτοικοι, ξένοι πού ἀπέκτησαν περιορισμένα πολιτικά δικαιώματα εἰς τὴν πόλιν. — τὸ μέγιστον, προεξαγγελτικὴ παρὰθεσις, ἔνν. ἔσται τοῦτο. — βεβιασμένους = ἀναγκασθέντας διὰ τῆς βίας — ἐν ταῖς ἀσφαλείαις = εἰς περιστάσεις πού ὑπάρχει ἀσφάλεια — διὰ τὴν = ἐξ αἰτίας τῆς.

§ 22—24. ἀπολαμβάνω τι = κερδίζω κάτι, κατορθώνω, ἀνακτῶ. — πρεσβεία = συνεννόησις διὰ πρεσβευτῶν — ἐφίεμαί τινος = ἐπιθυμῶ κάτι ἢ μετ. κτηριομ. — εἰκότως = εὐλόγως, δικαιολογημένα — δυναστεία = ἐπικράτεια, χώρα — τρόπος, τοῦ σκέπτεσθαι, νοοτροπία. — δόξα = γνώμη, ἀπόφασις. — ἀφίσταμαι = ἀπομακρύνομαι, δὲν ἔχω ἀπαιτήσεις. — τῆς ἡμετέρας — τῆς αὐτῶν, χώρας. — λυσιτελήσει, ὡς ἀπρόσ. θὰ ὀφελήσῃ. — θεραπεύουσι μετοχή. — ἀποτέμνομαι = ἀποκόπτω, ἀποσπῶ — ἱκανὸν βίον = ἱκανὰ μέσα διαβίωσης, ζωὴ ἄνευ στερήσεων. οἰκίζω = ἰδρύω, ἀποικίζω. — ἡ που = ἀσφαλῶς ἴσως. — βουληθέντες, ὑποθ. μετ. — πρωτεύω = εἶμαι πρῶτος, διευθύνω. — ἡγεμών = ὀδηγός, ἄρχηγός. — στρατόπεδον ξενικόν = μισθοφορικὸς στρατός.

ἰ' § 25—27. περὶ... ὧν = περὶ τούτων ἅ. — ἐπαγγέλλομαι = δίδω ὑπόσχεσιν. — ἀπελθεῖν, ἐκ τοῦ δεῖν, = νὰ διαλυθῶμεν, — ὅπως ἄξομεν αὐτήν (τὴν εἰρήνην) πλαγ. ἐρώτ. = πῶς θὰ τὴν διατηρήσωμεν. — διαλείπω = κάνω διάλειμμα, σταματῶ. — κερδαλέος = ἐπικερδής. — πολυπραγμοσύνη = τὸ νὰ ἀσχοληταί τις εἰς πολλά, καὶ μάλιστα ξένα, ζητήματα — πώποτε = ποτὲ ἔως τώρα — ἐν ὑμῖν = ἐνώπιόν σας. — ἐν τούτοις ἐνοῦσαν (πλεονασμὸς τῆς ἐν), μετ. κτηριμ. = ὅτι ἐξαριτᾶται ἀπὸ αὐτά. — μεθίστημι = μεταβάλλω. — ἄπτομαί τινος = ἐπιχειρῶ κάτι, ἐξετάζω. — διὰ μακροτέρων... = νὰ ὀμιλήσῃ μὲ περισσότερα λόγια. — τὰ μὲν, τῶν δὲ... τὰ δὲ... = ἄλλα μὲν... ἄλλα δέ... μόλις = μὲ μεγάλην δυσκολίαν. — δυνηθεῖν ἂν τις ἐξ ἀπάντων τούτων (μὲ ὅλα αὐτά) προαγαγεῖν (νὰ σᾶς προωθήσῃ) ὑμᾶς ἐπὶ τὸ φρονῆσαι βέλτιον.

ια' § 28—30. — Ἔχει, ὑποκ. τὸ πρᾶγμα, ἢ ὑπόθεσις. — πλέον ἔχω = πλεονεκτῶ. — ἐπὶ ταῦτα = πρὸς αὐτὰ (συμφέρον καὶ πλεονεκτεῖν). ταῖς δόξαις, δοτ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὰς γνώμας. — ἔχειν - στοχάζεσθαι, ἐξαριτῶνται ἐκ τοῦ δοκοῦσιν. — ἐπιεικεῖς = σοβαρός, σόφρονας, καλός. — στοχάζομαι τινος = ἐπιδιώκω τι, ἐπιτυγχάνω, ἀντίθ. διαμαρτάνω τινός. — συντάξεις = πολεμικαὶ εἰσφοραὶ, φόροι. — σύνεδροι = ἀντιπρόσωποι τινος μετέχοντες εἰς συνέδριον μαζί μὲ ἄλλους. — διαπραττομαί τι = κατορθώνω κάτι. — διαψεύδομαι τῆς ἀληθείας = εἶμαι

μακρὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, τὴν πραγματικότητα. — ὦν, γεν. διαορ., = ἐξ ἐκείνων ἄ. — ἀποβέβηκεν = συντελέσθη, ἔγινε. — ἐξ αὐτῶν = ἐνεκα αὐτῶν (τῶν ὄσων ἠλπίζομεν). — εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον καθίσταμαι = διατρέχω τὸν μέγιστον κίνδυνον. — ἀλογίστως = ἀπερισκέπτως. — εἰκῆ = ὄπως τήχη, ἀμελετήτως. — καταφρονῶ τινος = περιφρονῶ κατὰ παραβλέπω.

ιβ' § 31—33. *Εἰς τοῦτο*, δηλ. σημείον. — ἀνοίας, γεν. κατηγορ. = ἀνοησίας. — ὑπειλήφασι, τοῦ ὑπολαμβάνω = νομίζω, θεωρῶ. — ἐπονείδιστος = αὐτὸς ποῦ προσάπτει ὄνειδος, αἰσχρός. — εὐδόκιμος = τίμιος, ἐκτιμώμενος. — ἀλυσιτελής = ἀνώφελος. — χρηματισμός = ἀποκτησις χρημάτων, πλούτου. — δόξα = καλὴ φήμη. — ὅλως = γενικῶς, μὲ λίγα λόγια. — συμβάλλω τι πρὸς τι = συνεισφέρω, προσθέτω τι διὰ κατὰ. — ἀρετῆ, ἔνν. συμβάλλει. — οἷς, καθ' ἕλξιν ἀντὶ ἄ. — δέομαί τινος = ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ κατὰ. — λελήθασι, τοῦ λανθάνω, σφᾶς αὐτοῦς = ἔξεχασαν καὶ οἱ ἴδιοι. — ὀλιγοροῦντες, κτηγμ. μετ. = ὅτι παραμελοῦν. ἀσκῶ τι = ἀσχολοῦμαι συστηματικῶς εἰς κατὰ ἄσκῶ εὐσέβειαν = εἶμαι εὐσεβής. — καρτερῶ = ὑπομένω. — μένω = παραμένω σταθερός. — ἔλαττον ἔχω τινός = εὐρίσχομαι εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἀπέναντι ἐνὸς ἄλλου. — πλέον φέρω = κερδίζω περισσότερον. — οὐ βέλιον ἔστι, ἔνν. πλεονεκτεῖν.

§ 34—35. *μέγιστον ἀγαθόν*, κατηγορ. — *πάσχοντας*, κτηγμ. μετ. — *δελεάζομαι* = πιάνομαι εἰς τὸ δόλωμα (ὄπως τὰ ψάρια). — *ἐν κακοῖς εἶμι* = περιπίπτω εἰς δυστυχίας. — *διάγω* = περῶ τὴν ζωὴν μου. — *σύμπας αἰῶν* = ἡ αἰωνία ζωὴ. — *ἡδίους*, συγκρ. βαθμὸς τοῦ ἡδύς. — *κατὰ πάντων* = δι' ὅλα. — *τοῦτον*, αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — *ἀεὶ* = ἐκάστοτε, κάθε φορὰ. — *καθορῶ* = διακρίνω, βλέπω καλά. — *φαίνεσθαι*, ὑποκ. τοῦ χοή. — *προαιρουμένους*, κτηγμ. μετ. = ὅτι προτιμοῦν. — *ἄλογος* = παροῦλος. — *ἐπιτηδεύμα* = ἀπασχόλησις, δουλειά, πρᾶξις. — *θεοφιλής* = ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς. — *βίδομαι οὔμαι* = περῶ τὴν ζωὴν μου. — *ταύτη*, τῆ δικαιοσύνη. — *τῶν προσηρημένων*, β' ὄρ, συγκρίσεως.

ιγ' § 36. *προσηκόν ἔστιν*, ἀπρὸς. = πρέπει, ἀρμόζει. — *πρόχειρος* = εὐχολος. — *μάτην* = ματαιῶς, χωρὶς ἀποτέλεσμα. — *διεφθάρμεθα* τοῦ διαφθεῖρομαι, κατὰ τὴν σκέψιν καὶ τὸ ἦθος. — *φενανίζω* = ἔξαπατῶ. — *πλῆθος* = λαός. — *ἐξενεγκεῖν πόλεμον* (ἐκφέρω) = νὰ κάμωιν πόλεμον. — *μιμῆσθαι*, ὑποκ. ἡμᾶς. — *περιορῶ* = παραβλέπω, ἀδιαφορῶ. — *καταγελῶμαι* = γελοιοποιοῦμαι, περιφρονοῦμαι ἢ μετ. κτηγμ. ὄπως καὶ ἡ πλέοντας. — *ὑποτελῶ* = καταβάλλω, πληρώνω.

ιδ' § 37—38. *πυνθάνομαί τινος* = ζητῶ νὰ μάθω ἀπὸ κάποιου. —

προγεγεννημένοι=πρόγονοι.— **Περσικά**, οἱ Περσικοὶ πόλεμοι.— **Δεκελεικὸς πόλεμος**, ἡ πρώτη φάσις τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.— **εἰ μὲν**, ἔνν. κελεύουσιν.— **τούτοις**, τοῖς πρὸ τοῦ Δεκελεικοῦ.— **ἀνδραποδισμὸς**=τελεία καταστροφὴ μιᾶς πόλεως, αἰχμαλωσία καὶ πώλησις τῶν κατοίκων τῆς ὡς δούλων.— **ἀναίσχυντος**=αὐτὸς πού δὲν ἐντρέπεται, ξεδιάντροπος.— **ἐπαινοῦντες**, ἐναντιωμ. μετ.— **κατασιωπῶ**=ἀποσιωπῶ, παραλείπω.— **δείσας**, τοῦ δέδοικα.— **ἀπέχθεια**=μῖσος, ἀποστροφὴ, ἀηδία.— **πρὸς ὑμᾶς**=ἐκ μέρους σας.— **χαλεπῶς διατίθεμαι**=ὀργίζομαι, παίρω ἐχθρικὴν στάσιν.— **ἐπιτιμῶ**=κατηγορῶ, ψέγω.

ιε' § 39-40. **φροντίζω τινος**=ἐνδιαφέρομαι, προνοῶ διὰ κάτι.— **ἡ τῆς κοινῆς**, β' ὄρ. συγκρ.— **κηδομαι**=φροντίζω.— **τῶν λόγων** γεν. διαιο.— **γινώσκω**=ἔχω ὑπ' ὄψιν μου.— **νόσημα**=ἀσθένεια.— **παντοδαπὸς**=παντὸς εἶδους.— **ἰατροῖς**, ποιητ. αἴτιον.— **τὸ ἀμαρτανόμενον**=τὸ σφάλμα.— **ἐπιπλήτω**=ἐπιτιμῶ.— **καταγέλαστος**=γελοῖος.— **καῦσις**=καυτηρίασις.— **τομῆ**=ἐγγχείρησις.— **ἀλγηδὼν**=(ἀλγῶ) πόνος σωματικός.— **ἔχουσιν**, οἱ λόγοι.

ιστ' § 41-44. **τῶν λοιπῶν**, ζητημάτων.— **ὑποσιέλλομαι**=ἐνεκα φόβου ἀποκρύπτω κατὰ ἐλέγχθη μεταφορικῶς ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τῶν ναυτικῶν ὅπου σημαίνει ὅτι διὰ φόβον τρικυμίας μαζεύω τὰ παντιά.— **οὐδὲν**=οὐδόλω.— **παντάπασιν ἀνειμένως**=τελείως ἐλεύθερα, ἔσχετα.— **ἐπελθὼν**=ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν.— **ἐφίστημί τινι**=στέγω ἐπάνω εἰς κάτι καὶ τὸ ἐπιθερωθῶ, ἐποπτεύω.— **μαίνομαι**=εἶμαι μανιακός, παρὰφρων.— **οὔ**, ἀναφ. αἰτιολογ.— **φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι**=καυχῶμαι διὰ κάτι.— **ἐγκωμιάζω**=ἐπαινώ.— **ἀξιῶ τι**=κρίνω ἄξιον, ἔχω τὴν ἀξίωσιν.— **διατελῶ**=περῶ τὸν βίον μου, εἶμαι.— **πολεμοῦντες**, γιγρμτ. μετ.— **πορίζομαι τὸν βίον**=ἐξοικονομῶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.— **ἀνίστημι**=ξεσηκῶνω, ἀναστατώνω.— **ἀξιοῦμαι τινος**=κρίνομαι ἄξιος διὰ κάτι.— **καταδουλό-ομαι**, **-οῦμαι**=ὑποδουλώνω.— **τιμῆ**=ἐκτίμησις.— **ἀπολείπομαι**=εἶμαι κατώτερος.— **καὶ τοῖς...καὶ ταῖς**, δοτ. τοῦ κατὰ τι.— **ἐκλείπω**=ἐγκαταλείπω, ἀφήνω.— **μαχόμενοι**=πολεμοῦντες κατὰ ξηράν.— **ἄρχω τινός**=εἶμαι κύριός τινος.— **μικροῦ δεῖν**=παρ' ὀλίγον νά τὸ ἀπαρέμφ. τίθεται ἀπολύτως.— **πόλεμον ἀναιροῦμαι**=ἀναλαμβάνω, κάνω πόλεμον.— **ἀπολις**=χωρὶς πόλιν, πατρίδα, ἐξόριστος.— **αὐτόμολος**=ὁ ἐγκαταλείπων τὰς τάξεις του καὶ καταφεύγων εἰς τὸν ἐχθρόν.— **συνεργρηκότας**, μετοχὴ πρσμ. τοῦ συρρέω=καταφυγόντας.

§ 45 - 48. **οὕτως**=τόσον.— **ἐξαμάρτιοιεν**, οἱ παῖδες=ἂν ἐβλαψαν κανένα.— **δίην ὑπέχω**=δικάζομαι.— **ὑπὲρ**=περὶ.— **ἀρπαγῆ-βία**

—λεηλασία + βιαιοπραγία. — **μελλόντων**, γεν. ἀπόλ. ἐναντιομ. — **ἐγκλημα** = κατηγορία. — **ἐφ' ἡμᾶς ἦξειν** (ἦκω) = νὰ πέσουν ἐπάνω μας. — **οὐχ ὅπως - ἀλλὰ καί** = ὄχι μόνον δὲν — ἀλλ' ἀκόμα καί. — **ἐνδεής εἰμί τινος** = στεροῦμαι ἀπὸ κάτι. — **ξενιοτροφῶ** = διατηρῶ μισθοφορικὸν στρατεύμα. — **λυμαίνομαι** = λεηλατῶ, βλάπτω, καταστρέφω. — **δασμολογῶ** = ἐπιβάλλω δασμοὺς, φόρους. — **ἀπάντων ἀνθρώπων**, ἀντιχ. τοῖς ἐχθροῖς. — **μισθὸν ἐκπορίζω** = ἐξοικονομῶ τὸν μισθόν. — **ψηφίζομαι** = ἀποφασίζω διὰ τῆς ψήφου μου. — **μεστός** = πλήρης. — **οὔσης ἐναντιομ. μετ.** — **ἀργυρίου-χρυσίου** = ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν νομισμάτων. — **τὰ δόξαντα** = αἱ ἀποφάσεις. — **ἀπορία** = πενία. — **στρατόπεδον** = στρατός. — **τριήρεις πληρῶ** = ἐξοπλίζω πολεμικὰ πλοῖα. — **εἰσβιβάζω** = εἰς τὰς ναῦς τοποθετῶ. — **ναύτας**, κτηγμ. = κωπηλάτας. — **ἐκπέμπω** = στέλλω ἔξω τῆς χώρας δι' ἐκστρατείαν. — **ὀπλίταις**, κτηγμ. — **ἐλαύνω** (ἐδῶ) = σύρω τὰ πλοῖα, τραβῶ κοντί, κωπηλατῶ. — **ἀποβαίνω-ἐκβαίνω** = ἀπὸ τὰ πλοῖα ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν ξηράν. — **ὕπηρεσιον** = μισθός, ἀμοιβὴ ὑπηρετοῦ. — **φύσις** = χαρακτήρ. — **διέρχομαι** = διηγούμαι.

ἴς § 49-52. **τὰ κατὰ τὴν πόλιν** = τὰ ἀφορῶντα τὴν πόλιν. — **ιδῶν**, χρον. μετ. — **διοικούμενα**, κτηγμ. μετ. — **ἀγανακτῶ ἐπὶ τινι** = αἰσθάνομαι ἀγανάκτησιν διὰ κάτι. — **οἰκίζομαι** = κτίζομαι, ἰδούμαι. — **παράδειγμα**, κτηγμ. — **τεταγμένως** = συμφώνως πρὸς τὴν τάξιν, τὸν νόμον. — **πολιτεύομαι** = διοικῶμαι, διαχειρίζομαι τὰ πολιτικὰ ζητήματα. — **ἄρτι** = πρὸ ὀλίγου. — **σεμνύνομαι** = καμαρώνω. — **μέγα φρονῶ** = μεγαλοφρονῶ, ὑπερηφανεύομαι. — **εὐγένεια-δυσγένεια** = καλὴ - κακὴ καταγωγή. — **γνώσσεσθε** = θὰ σχηματίσετε ἰδέαν. — **ἐπίκειται ζημία θανάτου** = ἐπιβάλλεται ὡς ποινὴ ὁ θάνατος. — **ἀλφ** (β' ἀορ. ὑποτ.) τοῦ ἀλίσκομαι = συλλαμβάνομαι. — **δεκάξω** = δίδω δῶρα εἰς τὸν ἄρχοντα, ὑπάλληλον, ἵνα ἐπιτέχῃ κατὰ δωροδοκῶ = δέχομαι δῶρα. — **πράγματα** = πολιτικὰ ὑποθέσεις. — **ἀύξανομένην-διαμένουσαν**, κτηγμ. μετ. ἐκ τοῦ εἰδότες (ἐναντιωματικῆς μετ.) = προσδεύουσιν καὶ παραμένουσιν σταθεράν. — **ὁ εὖνους** (ἐδῶ εἶναι αἰτιατ. πληθ.) = εἰνοῦκός, φίλος. — **ἐμπειρός τινος** = γνώστης τινός. — **ὥστε περὶ... γινώσκομεν** = ὥστε διὰ τὰ ἴδια πράγματα ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας δὲν λαμβάνομεν τὰς ἰδίας ἀποφάσεις. — **πρὶν... ἀναβῆναι** = προτοῦ συνεδριάσωμεν ὡς ἐκκλησία τοῦ δήμου. — **χειροτονῶ** = διὰ χειροτονίας ἐπιδοκιμάζω. — **προσποιοῦμαι** = νομίζω, κάνω, πῶς εἶμαι κάτι. — **οὐκ' ἔστιν ὅστις οὐκ** = πᾶς. — **ἴδιος** = ἰδικός του.

§ 53-56. **σχέλιος** = εὐλενός, λυπηρός. — **ὁμολογῶ** = παραδέχο-

μαι.—*προστάτης* ὁ πᾶς μέτοικος διὰ τὸ νὰ μὲνῃ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔπρεπε νὰ ἔχη ἓνα πολίτην Ἀθηναῖον ὡς προστάτην.—*νέμω* (ἔδω) = ἔχω.—*προσεστώς* = ἄρχων.—*καθ' αὐτόν* = μόνος του, ὄχι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.—*νοῦν οὐκ ἔχοντας* = ἐπειδὴ δὲν ἔχουν τὴν ἄπαιτουμένην στρατιωτικὴν μόρφωσιν.—*αὐτοκράτωρ* = ἀνεξέλεγκτος πολιτικὸς ἀπεστολμένος, μὴ ὑποκείμενος εἰς λογοδοσίαν.—*κατὰ πάντων* = δι' ὅλους γενικῶς.—*πλημμέλεια* = σφάλμα, κακὴ διαχείρισις.

ιη' § 57 - 60. *τάχα* = ἴσως.—*σφόδρα* = πάρα πολὺ.—*οὕτω κακῶς* = τόσον ἄσχημα.—*τυγχάνω κεκτημένος* = κέκτημαι, ἔχω.—*οὕτος*, ὁ σφόδρα ἔνοχος.—*ἔσχε ἄν*, τὸ ἔχω μετ' ἀπαρεμφ. = δύναμαι, = θὰ ἦ δυνατό νὰ.—*περιέστημεν* = ἔφθασαν εἰς τοιοῦτον σημεῖον τὰ πράγματα.—*ἀργύριον παρέχω τινι* = πληρώνω κάποιον.—*πλεονάκις συλλεγῶσιν* = ὅποιοι συνεδριάσουν περισσοτέρας φορὰς.—*ἄμεινον πράττω* = εὐτυχῶ περισσότερον.—*ἐλπίδας ἔχειν τῆς σωτηρίας* = νὰ σιηροῦν τὰς ἐλπίδας διὰ τὴν σωτηρίαν των.—*παύσαιτο ἄν*, ἔνν. συμβαῖνον = ἴσως εἶναι δυνατόν νὰ λείψῃ καὶ νὰ μεταβληθῇ (εἰς τὸ ἀντίθετον).—*βεβαίως* = σταθερῶς.—*παραμένω* = μένω μόνιμος.

ιθ' § 61 - 62. *ἐπίληψις* = ἐπίθεσις, ἐπιχείρημα, κατηγορία.—*χαλεπόν*, ἐστίν.—*παραστάς μοι* = ἑλθὼν παραπλεύρως μου.—*ἐπιεικέστερον διάκειμαι* = σωφρονέστερον, σοβαρώτερον σκέπτομαι.—*προσομολογῶ* = συμφωνῶ μὲ ἓνα ἄλλον.—*ἐπ' ἐννοίᾳ* = ἔνεκα ἀγάπης.—*ἀπέχομαί τινος* = ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάτι, ἀδιαφορῶ.—*ἀπορῶ ἀποκρίσεως* = ἐδρίσκομαι εἰς δύσκολον θέσιν νὰ ἀπαντήσω.—*οὐ μὴν ἀλλὰ* = ἐν τούτοις ὅμως.—*ἀποκεκαλυμμένος* = ἔσκεπα, χωρὶς ἐπιφυλάξεις.—*ομοῦμαι ὄμοι* = ἔκινῶ μὲ ὁμοίην.—*ἀποκνητέον* = δεῖ ἀποκνεῖν· δὲν πρέπει νὰ διστάσω νὰ εἰπῶ τὴν γνώμην μου.

ρζ' § 142-144. *Κεφάλαιον τούτων* = ἀνακεφαλαίωνον πάντα ταῦτα, συμπέρασμα ὄλων.—*ἐκείν(ο)*.—*συντείνω* = ἀποβλέπω, τείνω.—*βλέπω* = ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, ἀποβλέπω εἰς κάτι ὡς εἰς κριτήριον.—*δοκιμάζω* = ἔξετάζω.—*διαβολὰς ἔχω* = διαβάλλομαι, συκοφαντοῦμαι.—*τῆ πόλει*, δοτ. χαριστ.—*δυναστεία* = ἔξουσία πιεστικὴ, βιαία.—*ἀναλογίζομαι* = συλλογίζομαι, ὑπολογίζω.—*ἐκείνοις*, τοῖς βασιλεῦσι τῶν Ἀιδιώνης = ἀπλοῦς πολίτης.—*μακαριστὸς* = θεοφούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων εὐτυχής.—*δωρεὰ* = τιμὴ, ἀνταμοιβή.—*συμπολιτευόμενος* = ὁμοῦδεότης, συμπολίτης.—*λείπω τὰς τάξεις* = λιποταχῶ.—*τὰς ἀσπίδας*

ἀποβάλλω=πειῶ τὰ ὄπλα μου.—ἐνεσι, ἀπρόσ. = εἶναι δυνατόν.—
 πράγματα=πολιτικὴ κατάσταση. — ὑπολαμβάνω=νομίζω, πιστεύω.
 μὴ § 145. πολλῶν... ἐνότιων=ἐνῶ εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῶν
 πολλὰ καὶ καλὰ διὰ.—παύομαι λέγων (ἢ μετ. κτησι.)=διακόπτω τὴν
 ὁμιλίαν.—καὶ τὸ...καὶ τό.,, ἐπεξήγ. εἰς τὸ ἀμφοτέρω.—πλήθος ἐτῶν
 =τὸ γῆρας μου.—τοῖς ἀκμάζουσιν, ἀντικ. τοῦ παλαιῶ, =τοὺς εὐρι-
 σκομένους εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας των.—τὰς μεγίστας τῶν πό-
 λεων, δηλ. Ἀθήνας καὶ Σπάρτην.—κακὰ παρέχω τινι = γίνομαι
 πρόξενος κακοῦ εἰς τινά, κακοποιῶ τινά.—τὰ πράγματα τῶν φιλοσό-
 φων=αἱ ὑποθέσεις, αἱ ἐπιδιώξεις διὰ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως, τῶν
 φιλοσόφων (οἷτινες φιλοσοφικῶς σκεπτόμενοι προσεπιάθουν νὰ εὔρουν
 τὸν ὀραϊότερον καὶ συμφερότερον διὰ τοὺς πολλοὺς τρόπον διοική-
 σεως, ὡς ὁ Πλάτων διὰ τῆς «Πολιτείας» του).

11000
11000

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΑΘΑΝ. Θ. ΠΟΥΝΤΖΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΑ (ΣΤΑΔΙΟΥ 31)

ΒΙΒΛΙΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ,
ΜΑΘΗΤΩΝ κ. λ. π.

Η ΝΕΩΤΕΡΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Υπό ΘΕΟΔ. Α. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Περιέχει ἄνω τῶν 400 σχολικῶν ποιημάτων καταλλήλων δι' ἀπαγγελίας εἰς τὰς σχολικὰς καὶ ἐν γένει παιδικὰς θεατρικὰς παραστάσεις. Διηρημένη κατὰ σειρὰν εἰς τὰς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ σχολικοῦ ἔτους, σχολικὰς ἐορτὰς, ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα ἐκάστης σχολικῆς βιβλιοθήκης.

ΤΡΙΦΩΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΑΙΔ. ΧΟΡΩΔΙΩΝ

Υπό Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ Μουσουργοῦ—Καθηγητοῦ

Περιέχει 30, τρίφωνα σχολικὰ τραγούδια τοιςμὲν ἀπὸ τὸν διακεκριμένον μας Μουσουργὸν καὶ καθηγητὴν εἰς εὐκόλους συνήθεις τονικότητος καὶ ἐκτυπωθέντα εἰς κεχωρισμένα πεντάγραμμα δι' ἐκάστην φωνήν.

Ἀπαραίτητον συμπλήρωμα κάθε σχολικῆς βιβλιοθήκης, καθηγητῶν τῆς ᾠδικῆς κλπ.

Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ: ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ